

Casa

Gab. R.

Est.

Tab.

N.º

17
5

R
17
5

Quotlibeta guillemi bokan.

Handwritten text, possibly a signature or name, appearing as a faint, mirrored impression on the page.

Prima questio

est. vtruz probari possit
p naturalē rōem. q tñ
est vnus deus. q sic: ga
vnus mūdi est tñ vnus
princeps. xii^o methaphisice sed pōt pro
bari naturali ratōne q tñ est vn^o mun
dus scōm philosophū i^o de celo g^o po
test probari q tñ est vnus princeps sed
iste est deus. ergo rē. Ad oppositū. ar
ticulus fidei nō pōt euidenter probari:
sed q tñ est vnus de^o est articulus fidei
ergo rē. In ista questione primo po
nā quid intelligendū est per hoc nomen
deus. secūdo respōdebo ad questionem.

Circa primū dico q hoc nomen de^o
pōt habere diuersas descriptiones Vna
est q deus est aliquid nobilius z meli^o
omī alio a se. Alia est q deus est illud
quo nihil est melius z perfectius. Cir
ca fm dico q accipiēdo deū scōm pri
mā descriptionē nō pōt demonstratiue p
bari q tñ est vnus de^o. cuius rō est. qz
hec nō ē p^e nota de^o est. qz nō pōt euidē
ter sciri q de^o ē. sic accipiēdo. ergo non
potest euidenter sciri q est tñ vn^o deus
pna plana est. añs pbatur quia multi
dubitant de ista deus est. nec pōt pbari
ex per se notis. quia in oī rōne accipiet
aliquod dubiū vel creditū: nec est nota
per experiētiā ma^m est ergo rē. Se
cundo dico q si posset euidenter proba
ri q deus est. p^o accipiēdo deū
tunc vnitās dei euidenter posset pbari.
cuius ratio est. quia si essent duo dii. a z
b. p illā descīptōem a. esset perfectior
oī alio a se z sic esset perfectior b. z b. es
set perfectior a. qz de^o est ppositū z p pñs
b. esset perfectior qz a. z a. qz b. quod est
manifesta ptraditio ergo si posset euidē

ter pbari qd deus ē sic accipiēdo deum
posset euidēter pbari vnitās dei. Ter
tio dico q nō pōt vnitās dei euidēter p
bari accipiēdo secūdo^o z tñ hec negati
ua vnitās dei nō pōt euidēter probari
nō pōt demonstratiue pbari: quia non
pōt demonstrari q vnitās dei nō potest
euidēter pbari nisi solūmō p rōes i cō
trariū: sed non pōt demonstrari q astra
sint paria vel iparia nec potest demon
strari trinitas personaz z tñ i^e negatiue
nō possunt demonstratiue pbari. si non
pōt demonstrari q astra sint paria: vel
iparia nō pōt demonstrari trinitas per
sonaz. Sciēdū tñ q pōt demonstrari deū
esse accipiēdo deū. Secūdo^o pri^o dicto
quia aliter esset pcessus in infinitū nisi
esset aliquid in entib^o quo non est aliqd
prius nec perfectius: sed ex hoc nō seq
tur q pōt demonstrari q tñ est vnū ta
le sed hoc tñ fide tenetur. Vnde ad
rōes scoti in p^otrariū. Ad primā dico
q i^o pcedit ex vna ppōe credita. s. q in
telleus diuīn^o est infinit^o. qz illa est cō
dū sicut p^o p^oncipalis nec pōt demonstra
pbari: s; tñ est credita. 2° dico suppos
to q possz demonstrari ifinitas itellec^o
dīn^o nō pōt tñ demonstrari q ille itellec^o
dīn^o ifinit^o cognoscat b. pfectissime: s; b^o
tñ ē creditū. 3° dico q b^o supposito ad
b^e rō nō pcedit qz qñ qrit āt a cognoscat
b. p eēn^{am} b. aut p eēn^{am} suā d^o q ē di
stiguēda ex eo q li p pōt dicere circūstātiā
cē efficiētis pgnitōez. v^l obiecti cognōti
p talē pgnitōez vel 3° l; i pprie pōt di
cere circūstātiā noticie absolute affirma
tiue simplicis z pprie ipi^o eēn^o die v^l no
ticie equalētis nō^e simplici z pprie ipi^o
eēn^o. Si p^o sic dico q a. nō itelligit b
p eēn^{am} b. qz b. nō cāt cogni^{am} a. effec^{am}
Si 2° itelligat sic pce^o q a. itelligit b.

per essentiā qz b. est obiectū cognitōis ip
sius a. sic etiā deus intelligit creaturaz p
essentiā creature. Si 3° mō intelligat
qō nos nō cognoscimus deuz pro statu
isto. i. cognitione absoluta que distinguit
contra p^o affirmatiuā que distinguit
cōtra negatiuā cognitione simplici disti
guendo contra ppositā cognitione pro
pria distinguendo cōtra cōem. qz cū oī
bus istis conditionibus nō cognoscim⁹
deū p statu isto Tñ dico qz a cognoscit
b. per essentiā ipsius a. quia est cognitio
absoluta ipsius b. affirmatiua simplex
ppria: vel equiualeat noticie pprie 7 sim
plici. nā sicut in nobis cognoscēdo albe
dinē 7 nigredinē per vnu actū possum⁹
eque sufficienter formare cōplexa 7 iu
dicare inter a^lbedinē 7 nigredinē: sicut si
cognoscerem⁹. a^lbedinē 7 nigredinēz p
duos actus. 7 tñ illa vnica cognitio nec
est ppria cognitio albedinis nec nigredi
nis: sed est p^omunis vtriusqz. est tamē p
pria per equivalentiā. qz tñ v3 ad iudi
candū inter illa. sicut si esset cognitio p
pria vtriusqz. Ita a per suā vnicam co
gnitōem 7 simplicē pōt eque sufficienter
iudicare iter a 7 b. sicut si a haberet vnā
propria cognitōem qua cognosceret se 7
a aliā qua cognosceret b. 7 tñ cognitio
a neutri est propria: sed est cōis tam sibi
qz b. tñ vtriqz est ppria per equivalen
tiā. quia tñ valet ad iudicandū obiecta
sicut si in a essent due cognitiones pprie
a 7 b. Sed ad pbatōem doctoris. cuz
dicit qz si a intelligit b per essentiā. b tūc
actus a esset naturaliter posterior qz b.

Dico qz v3 esset si li p diceret circū
stantiā cause efficientis. quia tunc essen
tia b efficeret cognitōem ipsius a. 7 effe
ctus est posterior sua cā efficiēte. Si au
tem li per dicat circūstantiā obiecti vel

noticie pprie: sic nō pcludit. Ad 2^m p
i^a via dico qz aliquid esse obiectū adeq
tum dupliciter intelligit vno^o fm per
fectōem sic qz obiectū sit eque perfectuz
sicut actus. Alio^o fm predicatōez: sic
qz sit cōe per predicatōem oī obiecto ap
prehensibili a tali potētia. 3° d^o non
est inconueniens eundē actū habere duo
obiecta adequata per p^otesim: qz con
trariū nō pōt demonstrari. 7 p^o eētia
ipsius a est obiectū adequatū sue cog
nitionis 7 b similis. Secdo^o est impossibile
qz eiusdē actus sint duo obiecta adequa
ta: 7 sic dico qz nec a nec b est obiectū ad
equatū. Et qñ p^obatur maior. qz tūc ac
quietaretur per aliquid: quo circūscrip
to nihil minus quietaret. dico qz nō pōt
d^ostrari qz circūscripto b. qetaretur a
in essentiā sua. 7 si posset esset conceden
dum qz a haberet duo sufficienter quie
tantia. Ad aliud de secunda via cōce
do qz nō pōt demonstrari qz a diligit b. qz
multi phōz posuerunt qz deus nec intel
ligit nec vult aliquid extra se. tñ hoc po
sto qz a diligit b nō pōt demonstrari qz
a plus vel min⁹ equaliter diligit b sicut
seipm. Et qñ p^obatur qz a infinite diligit
b. quia vterqz est deus infinitus dico qz
nō pōt demonstrari qz vterqz sit infini
tus intensiue. qz hoc est solum credituz
7 per psequēs nō pōt demonstrari qz b sit
infinite diligēd⁹. nec pōt demonstrari qz a
plus diligit se qz b. Et qñ dicitur qz qd
liber plus diligit naturaliter esse suum
qz alterius. Dico l3 hoc sit verū de eo
qd naturaliter diligit se 7 alia libere nō
tñ de naturalit^o diligēte oē diligibile. nūc
aut a naturaliter diligit se 7 omē aliud. nec
pōt demonstrari qz libere 7 p^otigent diligit
aliqd 7 dato qz libere diligit b ad^e vo
luntas libera nō p^oformatur voluntatū

naturali. alii enim voluntas nostra diligeret tantum deum infinite sicut voluntas divina naturaliter diligit deum infinite tantum voluntas libera conformatur rationi naturali non autem semper voluntati naturali. Ad 2^m per illam viam dico quod non potest demonstrari quod a fruatur b nec utitur quod non potest demonstrari quod a diligit aliquid aliud a se. Similiter posito quod sic potest dici quod a fruatur b. et concedo tunc quod a est beatus in duobus obiectis quorum neutrum dependet ab alio et utrumque est sufficiens beatificativum tantum si fruatur duobus b est unico actu non duobus. Et ad probationem non potest dici quod b destructo a sufficenter esset beatus in se. nec potest demonstrari quod a non potest habere talia duo obiecta beatificativa.

Ad aliud dico quod non potest demonstrari quod a quietatur in b. nec in se. Ad illud de tertia via concedo totam istam deductionem et conclusionem quod voluntas potest plus ordinate amare a et b. quam a solam et dico ultra quod non potest demonstrari quod voluntas creata quietatur in vno illo. quod non potest demonstrari quod sit infinitum intensive. Ad aliud de quarta via dico quod causa totalis dupliciter describitur. vno dicitur causa totalis illud quod posito: omni alio circumscripto potest effectus sufficienter produci. et a illo causa totalis dicitur causa sufficiens. Alio dicitur causa totalis illud quod potest aliquem effectum sufficienter producere: et sine quo non potest talis effectus produci. et sic causa totalis: et causa precisa sunt idem. Primo loquendo dico quod vnus effectus potest simul habere duas causas totales. sicut idem calor numero potest simul produci a sole et ab vno igne vel a duobus ignibus. et concedo quod a et b potest esse cause totales vnus effectus. Secundum modo contradictio est quod idem effectus numero habeat duas causas totales. Nec potest demonstrari quod a vel b sit

sic causa totalis alicuius effectus illo modo loquendo. Ad probationem dico quod effectus habens duas causas totales. Primo non dependet ab altera essentialiter quod posset sufficienter produci non existente. Ad 2^m de illa via de duobus finibus totalibus et primis dico: sicut de causa totali efficiente. quod eiusdem effectus possunt esse duo fines quorum vterque est causa finalis sufficiens illius effectus sicut aliquis vadens ad tabernam propter cibum et potum sufficienter iret propter vtrumque diuisim. quod si nollet bibere adhuc iret ad comedendum et si nollet comedere iret ad bibendum. Sed quod habeat duos fines totales 2° est impossibile. Ad 1° de duobus excedentibus dico quod non est inconueniens aliquid primo excedi a duobus excedentibus. quod vnus lapis excedit primo a duobus hominibus. nec vnus homo prius excedit lapidem quam alius. Ad aliud de quinta via dico. quod non potest demonstrari quod alter vel vterque esset infinitus intensive. et ideo non potest demonstrari quod in infinitum exceditur. Et quis possit probari quod maior perfectio esset in illis duobus quam in vno per se non tamen sequitur quod in infinitum potest excedi. quod non potest demonstrari quod aliquis istorum sit infinitus. Ad illud de sexta via dico. quod non potest demonstrari quod species plurificabilis non detrahat se ad certum numerum indiuiduorum quia non potest demonstrari quod aliqua astra sint eiusdem speciei. et tamen illa forma per se determinat sibi certum numerum indiuiduorum sub qualis specie: ita quod per nullam potentiam possunt plura fieri sub 1^a specie. Ita dicunt hoc etiam aliqui theologo. Similiter materia in aliquo toto est plurificabilis in partes eiusdem speciei cum tamen illa materia determinat sibi certum numerum partium eiusdem quantitatis. Simi

liter sol est eiusdem speciei cum suis medietatibus. et tamen determinat sibi certum numerum medietatum eiusdem quantitatis. Ita potest dici in proposito quod non potest probari quod essentia divina non determinat sibi dualitatem duorum: ita patet quod maius est falsa. Ad aliud pro 1^a via dico. quod duo necesse esse si essent: nec conveniunt nec distinguuntur in aliquo sed se ipsis conveniunt in necesse esse hoc est acceptum habet necesse esse unum et vere predicatur de ipsis. et se ipsis distinguuntur. Quere probationem huius in primo. distinctione: secunda questione de unitate dei. Ad ultimum de alia via dico quod non potest demonstrari quod deus sit omnipotens: sed sola fide tenetur. posito etiam quod sic potest dici quod voluntas unus est naturaliter conformati alteri et consors ita quod naturaliter unus quicquid vult: alius vult id necessario. et ideo si a vult aliquid esse b. non potest nolle illud esse vel velle illud non esse. quia non potest demonstrari quod b. vult illud libere et contingenter et indifferenter. et ideo non sequitur quod a. potest facere b. nulli potentem. Ad principale patet ex dictis

Secunda questio.

Tru essentia divina et relatio distinguatur ex natura rei quod sic. quod contradicendum de eodem non verificantur sed essentia est tres persone paternitas non est tres persone. ergo distinguatur ex natura rei. Contra essentia est relatio ergo non distinguatur

Pro dictis quorundam potest dici quod distinguuntur ex natura rei potest dupliciter accipi uno modo proprie tunc illa distinguuntur quod sunt plura quorum unum non est realiter alterum vel improprie quod scilicet est aliqua ratio absoluta que est plures res ree et est aliqua res que est una res absoluta que est plures

res ree: et tamen ipsa non est plures res ree. Ad unum modo accipiendo essentia et relatio non distinguuntur ex natura rei. quod essentia est realiter relatio. Secundo modo distinguuntur. quod essentia est tres persone et relatio non est tres persone nec aliam distinctionem vel non ydepritate parvam vel magna ibi pono preter predictam. Ad primum in contrarium nego consequentiam aliquid vere predicatur de essentia quod non predicatur de paternitate. ergo paternitas et essentia distinguuntur. quod antecedens est verum terminis supponendum personaliter et significantive et non falsum terminis significantive acceptis. quod manifestum est quod aliquid vere predicatur de uno termino essentia ut stat personaliter quod non predicatur de paternitate ut stat etiam personaliter: et tamen essentia et paternitas ut stat personaliter non distinguuntur. quod denotatur quod in re esset aliqua distinctio alia quam dicta sit: sed bene sequitur quod essentia supponit pro aliqua re que est plures persone et paternitas supponit pro aliqua re que non est plures persone. tamen si essentia et paternitas supponant simpliciter vel materialiter in omni. tunc non est verum sicut ante. quia isti conceptus essentia et paternitas distinguuntur realiter. Ad aliud dicitur quod sicut in istis propositionibus quas format beatus essentia est tres persone: paternitas non est tres persone. significant omnino idem accipiendo significantive generalissime: quod sic accipiendo significantive nihil significat essentia quod non sit idem realiter cum illa re que est paternitas. nec e converso: sed tunc non vix omnia significant omnino idem: ergo iste propositus contradicunt. quod ultra requiritur quod supponant pro eodem omnino nunc aut accipiendo significantive stricte pro supponere tunc non significant omnino idem quod non sup/

ponit pro eodē oīō. qz essentia suppo-
nit pro re que est paternitas z duabus
aliis rebz respectiue. paternitas aut sup-
ponit pro re que lz sit essentia nō tñ est
due alie res respectiue. Si dicat sub-
iecta illaz ppositionū supponit p essen-
tia z paternitate: s; paternitas z essen^a sunt
idē g^o supponit p eodē. Itē si nō p eodē
g^o p diuersis. tūc supponunt: ergo sup-
ponunt p aliquo vel aliquibus aut p
nullis. Ad primum dico qz psequētia
nō v; sic nec illa filius supponit p eēn^a
eēn^a ē paternitas. ergo filius supponit
p paternitate: sed ē fallacia accidētis vtro-
biq; ex ydētitate pciali medit. Ad 2^m
dico qz pñā nō v; qz añs est verū z con-
sequens falsum. primū p; quia si suppo-
nant p eodē tunc aut p paternitate aut
essentia. nō pro essentia: qz tunc hec eēt
vera paternitas est tres persone sicut ef-
sentia est tres persone qd falsum est. Si
supponāt p paternitate. tūc sicut pater-
nitas nō est filius nec spūficūs. ita essen-
tia nō esset filius nec s. f. R^m patet.
quia essentia z paternitas non sunt aliq;
diuersa. ideo concedo qz nec supponunt
pro eodē nec p diuersis. Ad 3^m con-
cedo qz nō supponit p aliquibus qz il-
la nō sunt plura essentia z paternitas:
nec pro aliquo ppter causam dictā. et
de virtute sermōis pro nullo supponit
sed vn^o termin^o supponit p vno. puta
essentia qd nō tñ est illud p quo suppo-
nit alia: sed est aliqua res que nō ē illa
res re^a: puta non tantum illa res abso-
luta est paternitas. sed etiam est filia^o z
spiratio passiva. Alius termin^o puta
paternitas supponit p re que lz sit essen-
tia nō tamen est filiatio nec spiratio pas-
siva. Ad aliud dico. qz extrema contradi-
tionis verificatur de distinctis terminis q

sunt paternitas z essentia. qz nō pono qz
res sit subiectū vel predicatū in ppōne
ideo dico qz extrema contradictōis non
verificatur de eodē termino supponente
p eodē nec de diuersis terminis nō suppo-
nentibus oīno p eodē nec in casu verifi-
cant extrema contradictōis p diuersis:
sed bene possunt verificari de diuersis
terminis quoz vnus supponit p re que
est tres res respectiue z alius p re que
nō est tres res respectiue z hoc nunq; in-
uenitur nisi in pposito. Ad aliud di-
co. qz ex diuersitate istoz duoz modoz
dicendi per se solū pcluditur distinctio
pceptū sine distinctōe a parte rei dūmō
vnus cōceptus supponat p re que est
tres persone. z alius pceptus p re que
nō est tres psonē. sic ē de istis terminis eēn^a
z paternitas. Ad aliud dico qz oēs pa-
ralogismi tā affirmatiui qz negatiui sol-
uuntur p fallāz accidētis p hoc qz in oībz
accipit aliq; termin^o supponēs p vna re
absoluta q est plēs respectiue. z sufficit
applicare s; chaton. Ad p^m cathon d^o
qz nō arguit illā nō ydētitatē ex sepabili-
tate. vel sepatōe r'ois z essentie imo ar-
guit p distinctōem realē personaz. z sic
intelligēdo dico. qz si pōtē arguerēt illa
nō idēptitas per distinctōem realē debz
argui distinctio realis inter essentia z re-
lationem sicut inter personas: s; qz illa
non ydēptitas arguitur per distinc-
tionem realē personarum: vna cum
ydēptitate reali personarum cum es-
sentia diuina: ideo non sequit qz sit disti-
ctio realis inter essentia z relatōem. Et
tunc dico qz nō est ibi aliqua probatio p
aliquod mediū euidēs: s; solū est illatio
ab explicito in implicitum. quia aliud
non intelligo per illam distinctionem
formalez. Per hoc ad aliud dico qz nō

arguitur maior distinctio ex sepabilitate vel separatione s3 bñ argueret maior distinctio ex distinctione reali personarum: et deñ ydēitate earūdem reali cum essen^a dīna q3 ex vno p se s3 in pposito lic3 ponaz distinctionē reales psonarum tamen pono ydēitates earūdez cū diuinitate iō nō cluditur. Ad aliud d^o q cōcluderz si prescise arg uatur illa non ydētitas inter eēntiaz et relationē ex nō ydētitate reali personarum, s3 sic n̄ arguit s3 ex distinctione reali personarum cū ydētitate earūdem cum essentia diuina. Ad aliud patet per idem. Ad aliud dico q non oportz ponere distinctionē reales inter essentiā et relationē ppter fidez explicitā ab ecclesia nec etiā ppter ppositionē psonae que tūc cōponeret ex duabus rebus s3 i^o modo nō cōponit essentia ex tribus personis. Ad alias rōes q tangūt repugnātiā et ptradictionē: dico q in re nulla est ptradictio. nec est aliqua repugnātia realis inter nō esse deitatez et eē diuinitatem. qz nō esse deitatem nō iportat aliquā rez que repugnat. s3 repugnātia est inter iōs et cōceptus pro re et rōe rei nō qz aliqua res significata per nō esse diuinitatez repugnat deitati: s3 qz iste cōceptus nō eē deitatē: nō predicat vere d deitate. Et^m inter ens. et nō ens nō est repugnātia realis. qz nulla res iportat per nō ens q repugnet enti: s3 s3 lū repugnātia est inter cōcept^o ppter h^o q talis cōceptus negatiu^o nō predicatur de ente ppter ptradictionez que sequit s. qz res sit et nō sit. Et si queras vtrū nō eē deitatem eque primo repugnet cōceptui deitatis et paternitatis. Dico q nō. qz cōceptui deitatis repugnat primo. cōceptui aut paternitatis non repugnat. primo. Qd p3. qz illud dicitur conuenire alicui

primo qd cōuenit sibi p quolibet cōtēto sub eo de quo predicat et nulli cōuenit d q nō predicat. p3 de resibili et hoie. sed non esse deitatem repugnat cuilibz de quo predicatur deitas patet inductiue et nō repugnat alicui de quo predicat deitas siue cōceptus deitatis. Non esse aut deitatez repugnat omni illi de quo predicatur concept^o paternitatis: tamē cū hoc repugnat alicui alteri de quo non predicatur conceptus paternitatis puta filio: de quo nō predicat paternitas. g^o n̄ repugnat eque primo: vtriq3. Et si dicis q ex hoc sequit q n̄ esse deitatē aliqua pmitate et aliquo^o est compossibile paternitati quo^o nō est cōpossibile deitati. et quo non repugnat eis eque primo. Respondeo q nō valet. Sicut nō sequit non esse sensibile nō repugnat eā primo cōceptui animalis et conceptui hois. ergo aliquo^o est compossibile hōi quo^o non est cōpossibile animalis. qz talis negatiua nō infert affirmatiua: quia licet vnum contrariorū recipiat magis et min^o non tamen aliud sibi cōpossibile sicut aliquid est magis inaequale vni q3 alteri de monstratis duobus et tamen nō est magis equale vni q3 alteri. Eodem modo respondendū est ad alia argumenta tangentia repugnātiā: Et si dicat q eēntia et paternitas distinguuntur formaliter Respondeo q distinctio formalis accipitur dupliciter vno^o ppter illis quorum vnū non est aliud et sic nō distinguunt formaliter eēntia et paternitas. Alio^o quādo vnus si^o supponit p re q est tres res relative: et alius supponit pro re que non est tres res relative. et sic distinguuntur formaliter. quia nihil aliud intelligo per distinctionem formalem.

Ad aliud dico. q essentia non est cōi

cabilis filio sicut forma cōcatur mate-
rie: sed est cōcabilis hoc est essentia est
res persone: paternitas non est tres pso-
ne nec due: sic enā spiratio actiua est cōi-
cabilis filio et nō spiritui scō. hoc est fi-
lius spirat et nō s. s. Aliaz cōcabilitatem
nō video ibi. ¶ Ad principale ex dictis

Questio tertia

Trū paternitas distin-
guatur a patre q̄ sic qz
paternitas est in patre:
pater nō est in patre. g^o
et c. Cōtra ex dicis p̄-
nitas est pater, ergo nō distinguitur a pa-
tre. Sciendū hic primo qz questio nō
est de noibus. qz de illis est certuz qz nō
p̄ p̄ predicationez: sed questio est de re
et sit de re intellecta questioe, dico qz nō
quia omnis distinctio vel est realis vel
formalis vel rōis: ¶ Primo nō distingui-
tur certum est. nec 2° m^o. quia oīs res q̄
est pater est paternitas et ecōuerso: ergo
non distinguitur formaliter. quia hec vo-
catur distinctio formalis quādo aliqua
res est vnum distinctoruz formaliter et
non aliud sicut filius est eētia et nō est
pater. ideo eētia et pater distinguntur
formaliter: nec distinguntur 3° rōe. Tū
quia 1° est distinctio noīm. qz rōes et dif-
finitiones sunt noīm. qz quelibz rō que
cōuenit vni nomini: et alteri g^o res signi-
ficata per noīa non distinguitur per ta-
les rōes. ¶ Pro solutiōe rōnū sciendū
est qz omnis ppō cōposita ex istis termi-
nis paternitas pater cum qua ponitur
verbum qd̄ est nota distinctionis falsa ē
de virtute sermonis. licet vera sit 2^m in-
tellectum loquētis. ideo talis ppō est ex-
ponenda talia enim verba que notant
distinctionē sunt sicut habere et tenere cō-

stituerē eētia et hōi: ¶ Ad primum in
cōtrarium d^o qz pprie loquēdo gñatio
actiua nō ē plus in patre q̄ in filio p̄mo
plus ē in filio q̄ in patre qz ē in filio p̄ cir-
cūcessionē et sic nō est in p̄re. et qn̄ dicit
qz p̄ gñationez actiua distinguit pater a
filio. dico qz li p̄ pōt dicere circūstantiaz
principii distinguētis aliquid constitutū
ex tali principio et aliq^o alio: sicut hō cō-
ponitur ex corpore et aīa. et sic nō distin-
guitur pater a filio p̄ gñatōez actiua. qz
pater pprie loquēdo nō constituit ex eē-
tia et gñatione actiua. Alio^o p̄ potest
dicere circūstantiā distincti suppositi et sic
est vera. qz p̄ ē gñatio actiua siue pater-
nitas q̄ nō est filius et q̄ distinguit a filio.
¶ Ad aliud d^o qz de virtute sermonis non
debet cōcedi qz paternitas constituit pa-
trem. qz inter patrē et paternitatē nulla
est distinctio. et inter cōstitutum et cōsti-
tuens est aliqua distinctio: s̄ talis ppō-
sitiō d̄z glosari sic. paternitas est pater: et
non est alia persona a patre: nec ecōuer-
so. ¶ Ad aliud dico qz eodem oīo distin-
guitur pater a filio et spiritu sancto per-
sonaliter. qz se toto distinguit p̄sonaliter
ab vtroqz. et nō p̄ partē sui. et qn̄ dicitur
qz p̄ spirationē actiua distinguit a s. s.
et nō a filio. dico sicut p̄ri^o qz si li per no-
tat vel dicit circūstantiaz p̄sone distincte
vera est. et tūc est iste intellect^o pater est
spiratio actiua q̄ spiratio non est s. s. s̄
est filius. ¶ Ad aliud de p̄fatione. dico
qz in p̄sonis est pprietas. homo est nul-
la persona est plures persone: s̄ quelibz
est propria et sic vna qz non plures et sic
propositio est vera. ¶ Ad augustinum
dico qz nō eo deus est sapientia quo pa-
ter qz deus et sapientia est plures perso-
ne. paternitas non est plures p̄sone. Et
iō non oīs deus est pater. quia filius est

deus et non est pater: sed omnis pater est deus

Ad aliud. omne relatum est aliquid preter essentiam omnem enim. et intelligit quod essentia diuina non est tamen una persona. sicut relatio est tamen una persona. Ad aliud dico quod una persona non est absoluta. quia una persona non est quilibet persona. sicut essentia dicitur absoluta: quia est quilibet persona. Ad aliud dico quod paternitas non est in patre ymo est in filio per circumscriptionem et nullo de virtute sermonis est in patre: sed ideo dicitur prima persona pater et non 2^a quia prima persona est paternitas et non secunda. Ad aliud dico quod productio actiua et passiuua nec sunt in eadem persona nec in diuersis. sed productio actiua est persona produciens. et non est persona producta et productio passiuua est realiter persona producta et non persona produciens et ideo non potest idem produci se sed alium

Ad aliud quod dicitur. quod aliquid conuenit uni: et repugnat alteri. et nego illud Et per instantia de albedine et nigredine et tamen nichil est in albedine quod non est in nigredine. et ideo dico quod aliquid sit unum quod non est reliquum et quia ingenuum conuenit patri et repugnat filio. ideo pater est paternitas et filius non. Ad aliud quod dicitur quod tunc persone se totis conueniret et distingueretur. Respondeo quod personas distinguunt se totis potest intelligi dicitur. uno quod distinguantur quolibet quod est ille persone et sic ego nego. quia essentia diuina est que libet persona et tamen essentia non distinguuntur

Alio modo intelligitur quod persone distinguunt per se et non per partes et persone se totis conueniunt essentialiter et distinguuntur personaliter. et non per partes nec per quasi partes. Consimiles expositiones require ab Augustino 2°. de tri. in principio ubi exponit illam pater dedit

filio vitam habere in seipso sic. pater genuit filium qui est vita. et sic consimiles propositiones: similiter primo de tri. c. 12°. optime exponit Augustinus.

Questio quarta primi quolibet

Terminus angelus sit in loco per suam substantiam. quod quia angelus per suam substantiam est hic et non alibi 9°. et contra. est articulus condennatus pistorum. In ista questione primo videndum est quid est locus et quid est esse in loco. 3° ad quod est. Circa primum dico quod locus est vltima corporis continentis hoc est vltima pars corporis continentis non quod sit aliqua pars vltima secundum se totam distincta ab aliis partibus. sed voco vltimam omnem partem que extendit ad locatum et tangit locatum contentum in loco: et sic loquendo vltima pars habet multas partes que non tangunt locatum. Si dicis accipio partem vltimam que dicitur prior locus: ista pars non habet aliquas partes tangentes locatum et aliquas non tangentes. quia alias pars istius esset primo locus: et non ista pars ergo.

Respondeo distinguendo de vltima parte. Uno modo dicitur pars vltima. omnis pars que se extendit ad locatum et tangit immediate corpus contentum in loco. et sic infinite sunt partes vltime que sunt locus. et tangunt locatum etiam in rectum quia medietas partis tangentis secundum rectum sic est vltima. et medietas istius medietatis et sic in infinitum. Alio modo dicitur pars vltima tangens locatum ista que est posterior omni alia parte tangente locatum. et sic nulla pars est vltima. quia quecumque daret adhuc illa esset diuisibi-

lis et per omnia illius posteriora tanget et non
tota illa pars. Eodem modo distinguo de
prima parte tangente quia prima pars potest
dici. uno modo omnia pars tangens immediate lo-
catur et sic sunt infinite partes prime que sunt
locus secundum lineam rectam. quia medietas ali-
cuius partis deteriorate sic tangit prius. et me-
dieras illius medietatis et sic in infinitum.

Alio modo dicitur pars prima in qua sic tangit
quod est prius omnia alia partem tangente et sic nulla
pars est primo locus quia quecumque pars de-
monstratur in qua est divisibilis in duas medi-
etates et per omnia una medietas prius tangit
quam alia. Vide accipiendo primam partem
vel primum locum pro illo cuius quaelibet pars tan-
git vel quaelibet pars est locus sic nulla
pars est locus prius quia quecumque pars de-
monstratur in qua est divisibilis in duas medi-
etates et si una medietas tangit alia non
tangit et per omnia tota ista pars non est in pri-
mo loco. et sic intelligo distinctioem pre-
cedentem. Circa secundum articulum dico quod
esse in loco dupliciter accipitur circumscrip-
tive et diffinitive. Circumscriptive est in lo-
co illud cuius pars est in parte loci et to-
tum in toto loco. Diffinitive autem est
quando totum est in toto loco et non extra
et totum est in qualibet parte illius loci.
sic corpus christi est in loco diffinitive in eu-
charistia. quia totum corpus coexistit toti lo-
co speciei consecrate et totum coexistit cui-
libet parti illius loci. Circa tertium articulum
dico quod angelus non est per suam essentiam in lo-
co primo quia non habet partes et per omnia
non circumscribitur loco. Sed secundo diffini-
tive scilicet est in loco per suam essentiam. quia
tota sua substantia est in toto loco et to-
ta est in qualibet parte illius loci non tamen
sic quia substantia angeli sit per omnia loco. sic enim de-
us est presens loco: sed etiam quia angelus
ambitur quodammodo et continetur a loco sic

quod est in illo loco et non est extra locum in
quo existit et hoc quia est presens corpo-
ri locato toti et cuilibet eius parti tam
partibus in profundo quam in superficie. et sic
licet corpus locatum sit aliquo modo presens
corpori continenti et partibus eius. non
tamen sic est presens omni parti cuiuslibet
partis illius corporis continentis angelum
quia quecumque pars accipitur corporis
continentis cui angelus est presens si divi-
datur: adhuc alteri medietati est presens
et ideo: sicut corpus locatum est in loco: ita
angelus etiam est presens in loco scilicet omnibus
partibus suis: licet corpus sit circumscrip-
tive: et angelus diffinitive. Sed hic
sunt alia dubia. Primum. Vtrum angelus
potest esse in loco indivisibili sicut ange-
lus est indivisibilis vel in loco divisibili
et si sic tunc accipitur locus adequatus
tunc si ille locus sit divisibilis: prius coe-
xistit parti quam toti: et de illa parte quero
aut est divisibilis aut indivisibilis et erit
processus in infinitum. vel stabitur ad
locum indivisibilem. Secundum dubium est
quanto loco potest coexistere secundum ma-
gnitudinem et parvitatem. Tertium
dubium vtrum plures angeli naturali-
ter possint esse in eodem loco. Quar-
tum dubium vtrum unus angelus po-
test transire per locum alterius. tan-
quam per medium ipso existente in eo-
dem loco. Ad primum illorum di-
co quod angelus est in loco divisibili et non
divisibili quia nullus talis est: et si ta-
lis esset per omnia traditionem dico quod an-
gelus posset sibi existere. et quando di-
citur quod tunc prius coexistit parti quam
toti nego consequentiam. quia eque pri-
mo est in toto loco: et in qualibet eius
parte: sicut sol adequate illuminat medium
et forte unum magnam mentem posset illumina

que ad pte
pro loco sit

re. et tñ nō prius illuminat vnā partē
mediū q̄ aliā: sed eque primo illuminauit
totū eodē mō est de cādela que eque pri
mo illumiat totū mediū sibi adequatuz
et oēs eius partes. sic est in pposito ideo
nō ē pcessus i infinitū. Ad 2^m dico q̄ ē
dare maximū locū in quo āgelus potest
esse quia ē finite nature et limitate. Sz
quantus est ille locus pōt rationabilif
dici q̄ tñ locū pōt habere quantū cor
pus posset informare si esset forma cor
poris: et adhuc maiorem q̄ maiori cor
pori pōt coexistere q̄ posset informare:
sed quātus sit ille nescio. Similiter d^o
q̄ nō est dare minimū locū angeli in quo
pōt esse: q̄ quocunq; loco dato i^o est di
uisibilis et per p̄ns in parte illius loci pōt
angelus esse et in parte illius partis. et
sic in infinitū. Ad 3^m dico q̄ sic. quia
plura corpora possunt eē in eodē loco p
p^o dei: et naturaliter corpora que na
ta sunt esse partes essentielles alicuius
cōpositi sicut materia et forma sunt i eo
dem loco adequate. et per p̄ns multo
magis duo angeli qui nō sunt circūscrip
tiue in loco possunt esse in eodē loco: et
si queras vtrū vnus angelus pōt esse in
pluribus locis simul. Respondeo q̄ sic
de locis continuis que sunt ptes loci ad
equate ipius angeli. nō aut i locis discō
tinuatis. et rō pōt esse quia quantum ad
hoc similitō coexistit loco sicut si infoz
maret materiā nunc aut si informaret
corpus nō posset informare partes cor
poris discontinuatas: sicut nec aīa intel
lectiua pōt. ergo nec nūc pōt rē. Ad
quartū dico q̄ sic. quia nō est ibi resis
tentia. quia sicut prius patet duo āgeli pos
sunt esse in eodē loco et eadem rōne po
tēt vnus transire per locum alterius.
Ad ar^m principale dico q̄ angelus

nō est circūscriptiue in loco per sua
substantiā. et si sic intelligat: arti^o parissē
verus est.

Quinta questio.

Trū angelus pōt moueri lo
caliter q̄ non: quia mobile est
primo passio corporis. 5° nō
cōuenit nisi corpori. et per cō
sequens angelus nō est mobilis. Et tra
ysaie sexto. Volauit ad me vnus de se
raphin. Sic primo videndū est quid ē
motus localis. 2° ad questionē respon
do. Circa primū dico q̄ motus localis
est coexistētia successiua sine quiete me
dia alicui^o p̄ti^o exitis i diuersis locis. q̄
aut sit coexistētia successiua patet quia
si simul coexistēteret diuersis locis nō mo
ueretur. q̄ sit sine quiete media p̄s. quia
si aliquid primo sit i vno loco et post ge
scat et post sit in alio loco: nō mouet cō
tinue. Q^o aut sit alicui^o p̄tinue existētis
in loco patet. quia si deus p̄rio crearet
corp^o i loco et p̄o destrueret illd corp^o. et
itez crearet illd corp^o i alio loco: illd corp^o
coexistēteret diuersis locis sine oī motu.
Sz du^m ē vt^m illa coexistētia successiua sit
vna res alia ab oībus rebus p̄manentib
us. Respondendū q̄ nō sicut dicitur est
de motu in li. phi. diffuse et alibi dicitur
iō nūc transeo. Circa 2^m arti. dico q̄
ex dictis in ista questione et precedenti
patet solutio istius questionis. quia ex
quo angelus continue existit in loco: et
manifestum est per scripturam q̄ ange
lus potest coexistere diuersis locis suc
cessiue sine quiete media manifestuz est
q̄ potest moueri localiter. Sed con
tra ista sunt aliqua dubia. Primum est
quia videtur q̄ motus localis sit alia
res a rebus permanentibus. quia in ista

ppoe h^o mobile mouet termi supponit
p rebz. z res pmanentes nō sufficiūt cuz
negationibz ad verificandū tlēz ppoēm
quia oibz illis postis potest mobile h^o
non moueri. z tunc hec ppositio ē fal/
sa. g^o requirit aliqd aliud. z fundat hec
ratio in illo principio gnali qn ppositio
verificat p rebz: si due res nō sufficiant
ad verificandū ppoēm oportz ponere
3^a.
Secda rō fundat in h^o q passum
causat formā causā exclu^e creationem
Tertia fundat in hoc q incorruptione
forme ē aliquid quo postto forma corrū
pitur. Secundū dubiū ē: qz videt q an
gelus nō pōt moueri. Tū quia scdm
philosophum omē quod mouet partim
est in tio a quo z parti in tio ad quē: age
lus autē nō habet ptes. Tū quia sic pri^o
transiret spaciū equale q̄ maius z ita
spaciū cōponeretur ex indiuisibilibz cuz
angelus sit indiuisibilis. Tū quia tunc
posset simul moueri z quiescere. qz tot^o
angelus cicius recedit ab vna parte loci
q̄ ab alia. Tum qz tūc posset transire
de extremo in extremū nō transeundo p
medium. Tum qz nō mouet a volun
tate sua. qz tūt omia obedirent sibi. nec a
potentia excecutiua g^o. zc. Ad primū
dico qz principū in quo fundatur i^o ra
tio est falsuz nisi melius intelligat qz ad
veritatem alicuius ppositiōis quādoqz
sufficiūt due res. et alio tēpore non suffi
ciunt due res. Exēplum posito qz de^o
creet vnuz angeluz sine omī motu et tē
pore. et ista ppositio esset scripta in li
bro iste angelus creatur. tunc in princi
pio quando creatur sufficiunt ille tres
res ad veritatem istius ppositionis. s.
angelus creatur a deo. angelus. deus ip
se. et liber scriptus tali ppositiōe. et post
si eadem res precise existant nō sufficiūt

ad verificandum illaz ppositionem. nec
iste nec quecuqz alie res. Si dicis eo
ipso quo ponis prius z posterius ponis
tēpus vel aliud et aliud et ita requiritur
instans tēporis ad verificandum illam
ppositionem quo non existente non est
ppositio vera. Contra pono sic prius
qz primo creat angeluz cū li^o in quo scri
bitur ppositio sine mundo: postea creat
munduz cuz motu et tempore z postea
destruat munduz: motum: z tēpus. sicut
prius: tunc ista angelus creatur a deo ē
vera añ mundi creationē: et post destru
ctionem mundi est falsa. et tñ tot res exi
stunt post destructionē mudi sicut añ cre
ationē et tñ tūc fuit vera et nūc est falsa
Ex quo manifeste pz qz quādoqz suf
ficiunt tres res ad verificandū illā ppo
sitionem: z quādoqz nō sufficiunt. Si
adhuc dicas qz requiritur ad veritatem
istius ppositiōis: creatio passio: hoc non
valet. qz illam potest deus conseruare. et
procedit ar^m sicut prius: quia primo erit
vera. qz veruz fuit dicere qz modo est et
prius. non. et postea erit: quare hec post
destructionē mundi quātuqz creat^o
passio maneat: modo āgelus est z prius
non fuit erit falsa. Ideo dico qz si illa p
positio habeat veritatem aliquando: h^o
erit quando talis ppositio nō est negati
ua nec includēs negatiuā tāqz exponē^m
cuiusmōi sunt tales homo est animal ho
mo est albus zc. Ad pposituz dico
qz ad veritatem istius hoc mobile mo
uetur ab isto mouente sufficiunt mobile
et mouens: et qz ad presentiam mouētis
mobile continue sit in alio et alio loco
sine miraculo dei. Et quando non fit
miraculū ista sufficiūt quādo aut fit mi
raculū: nec i^o nec quecuqz alia sufficiunt
ad verificandū illā ppoēs Ad 2^m nego

maiorē super illa fundatur i^o rō. cā qua
re nego eā postea patebit Ad 3^m dico
q^d ad pⁿam agētis corrūpūtur forma: nisi
impediatur a deo. Ad primū pro 2°
dū dico q^d p. loq^utur de mobili q^d est cir
cūscriptiue in loco. nā omē tale mobile
parti est in termino a quo: z parti in t^{er}
ad quez tale aut est oē mobile scōm p. lⁱ
cet nō scōm veritatez fidei. Ad aliud
dico q^d mobile circūscriptū lo^o p^{ri} per
trāsīt equale spaciū sibi q̄ maius. aliud
aut mobile puta āgelus p^{ri} transit spā
ciū nō equale sibi: sed equale loco in q^o
est: q̄ transeat spaciū mai^o Ad aliud
cōcedo q^d angelus potest simul moueri
in vno loco z q̄scere in alio loco z hoc
est verū si angelus pōt indifferentē cē in
loco maiorē z minorē q^d existens in loco
minorē et quiescēs ibi pōt mouē^o se loca
liter facere i maiorē loco nō deserendo
minorē vel p^{ri}ozēz z per pⁿis quiescit in
minorē loco z mouēt ad maiorēz locum
Ad aliud nego pⁿam. q^d posito me^o ne
cesse ē p^{ri}us moueri in mediū q̄ i extre
mum. Ad aliud dico q^d mouēt effecti
ue a volūtate sua: nec ex hoc seq^uitur. g^o
oīa obediūt sibi. sicut nec sequit^r tu mo
ueris effectiue a volūtate g^o oīa obedi
unt tibi. Ad pⁿcipale dico q^d moueri
scōm theologos nō est p^{ri}mo passio cor
poris q^d cōuenit angelis. Si queras
posito q^d angelus solū dimittat partē lo
ci quē p^{ri}us habuit: z non acquirat nouū
locū: vt^m tūc quiescat. Respondeo q^d
si so^m mouēt motu deperditiuo: z nō p
dat totū locū quē p^{ri}us occupauit. ad^o q̄
scit in pte i^o loci quē p^{ri}us habuit: licet
nō in toto: z similiter mouēt motu deper
ditiuo. Si aut mouēt motu deperditiuo z
acquistiuo puta si perdat vnū locum to
tum z acquirat aliū tunc non quiescit

sz solū mouetur q^d per oēs partes illius
spaciū in quo est mouetur.

Questio sexta

Trū vnus angelus lo
quatur alteri: q^d non.
quia vnus angelus nō
pōt audire aliū. g^o zc.
pⁿia p^z. aⁿs p^batur. q^d
audire pⁿinet ad potētī
am auditiuā q̄ nō ē in angelo Ad op^m
est. S. Iniaz. z dyo^o de angelica ierar
chia. In ista quēstioe p^{ri}mo videndū
est quid ē loqui: z locutio angelorū mē
taliter. Scōo ex hoc respōdebo ad q̄
stionē Circa p^m dico q^d sicut loqui lo
cutione vocali nō est nisi p^{er}ferre verba vo
calia vt aliq^s audiat auditione corpora
li. z intelligat id quod p^{er} voces significa
tur. Ita loqui mētaliter nō ē nisi habe
re verbū mētale vt aliq^s audiat auditi
ōne mētali et intelligat illud q^d p^{er} verbuz
significatur. Verbū aut mētale ē cogita
tio actualis. iō mētaliter loqui nō est nisi
actualiter cogitare vt ipsemet vel aliū
intelligat q^d p^{er} cogitationē significatur.
Et q^o app^z q^d audire mētalit^r nō ē nisi vī
dere cogitationē actualē alterius ange
li vel hoīs: sic audire vocaliter nō est nisi
apprehendere vocem prolatam. Ista
omnia probantur per Augustinū deci
motertio de trinitate. c^o 3°. Primo q^d
verbum mētale sit ipa cogitatio ait sic.
yformā quippe cogitatio ab ea re quā
scimus verbum quod in corde dicimus
quod nec grecum est: nec latinum: nec
lingue alicuius alterius. Quia autem
loqui mentaliter nō est nisi habere ver

bum mentale puta cogitationem. Dicit sic: quedam ergo cogitationes sunt locutiones cordis veri et os esse dicimus. Et subdit post: que autem procedunt de corde coinquinant hominē. de corde enim exeunt cogitationes male. et cetera. Item post foris autem cum per corpus hec fiunt: aliud est locutio aliud visio: intus vero cum cogitamus vtrumq; vnum. Quia autem audire mentaliter non est nisi videre cogitationem actualem alterius. patet per eundem ibidem. vbi dicit sic. audire et videre duo quedam sunt inter se distantia in sensibus corporis. In animo autem non est aliud et aliud videre et audire. Sic per hoc locutio cum foris non videtur sed potius audiatur. locutiones tamen interiores hoc est cogitationes visas a domino dixit euangelista cum vidisset inquit cogitationes eorum. Circa secundum articulum dico. qd cum loqui mentaliter non sit nisi cogitare actualiter et angelus potest cogitare actualiter vt alius audiat siue videat suam cogitationem. ac per hoc tanq; p signū naturale aliq; mō intelligat obiectū illius cogitationis. sequit̄ qd illaz cogitationes potest angelus videre qd est mentaliter audire sicut on̄sū est. sequit̄ 3° qd vn^o angelus potest alteri loqui et alius potest audire. Et quo sequit̄ qd angelus loquens alteri nihil facit: nisi causat cognitionē in se de aliquo q̄ cognitio tanq; obiectū causat effectiue cognitionē illius cognitionis in angelo audiente. et sic. ex on̄ i causa aliquo in angelo audiente cognitionez obiecti pri^e cognitionis. S; hic sūt aliqua dubia. 1° vtrū vn^o angelus potest loqui vni et nō alteri ita qd occultet cogitationes ab vno et nō ab altero. Scdm dubiū

est. qd videtur secundū illa qd aīa nrā potest loqui angelo. qd aīa nostra causat cognitionē actualem q̄ est verbū mentale: quaz cogitationes angelus potest videre. Tertiu d^m ē vt^m ex auditiōe et visione q̄ id sūt in angelo sicut dictū est possit cognosci obiectū cuius est verbū loquētis. Quartū dubiū qd scdm p̄dicta inferior angelus potest in differenter loqui superiori sicut ecōuerso. et p̄ on̄s inferior posset illuminare superiorē quod videtur incōueniens. Ad primū illorum dico. qd naturaliter nō potest angelus loqui vni nisi loquatur alteri si cetera sint paria: puta si sint in equali distātia et sint equaliter intenti et non sint aliquo impediti. Ad secundum dico. qd quāvis conclusio sit concedenda secundum veritatem: tamen pro illo dubio et priori distinguo de locutione. quia vno modo loqui alteri mentaliter est proferre verbum mentale apprehensibile et visibile ab alio. et sic angelus non potest loqui vni et non alteri. nec potest sic cogitationes suas homo vel angelus ab alio occultare quia ex quo cogitationes sunt cause efficiētes naturales equaliter approximate multis passius equaliter dispositis equaliter efficiunt. Nec est in potestate angeli vel hominis qd cogitatio sua causet sui visionem in vno passo: et non in alio. Aliter potest vnus homo vel angelus loqui alteri quando vult vnum videre suam cogitationem et non alium et loquitur vt vnus audiat et non alius et sic potest occultare cogitationes suas ab vno et nō ab alio. et aliter non. q̄ ad modum proferens verbum vocale non habet in potestate sua qd vnus assistens audiat et alius non: potest tamen velle qd vnus audiat et alius non. et sic potest

Occultare vni et non alteri. tñ de scō. frē/
quenter vnus angelus non videt cogita/
tiones alterius nec etiā hoīs. qz non per
mittitur a deo qz non coagit secū. Ad
tertium dico qz vnus angelus videns co/
gitatōem in alio angelo alicuius obiecti
aliquā cognoscit illud obiectū. solū in cō
ceptu cōi. puta si nunq̄ vidisset tale ob/
iectū et postea videret in alio cogitatio/
nem eius propriā: cognosceret illud ob/
iectū in cōceptu et. quēadmodū si aliq̄
audiat loqui de obo qd̄ nunq̄ vidit non
propter hoc habet cognitōem in parti/
culari de i° obiecto: sed solum in conce/
ptu p̄muni. Aliom̄ pōt cognoscere il
lud obiectū per discursum sicut cogno/
scitur causa per effectū. quēadmodū enī
videns fumū sine igne arguit. qz talis fu
mus causatur ab igne. quia alias ad p̄
sentiā ignis vidit fumū causari. et sic co/
gnoscit ignē esse causam per suū effectū
Ita vnus angelus vidēs talē cognitio/
nē obiecti in alio: cognoscit qz illa cogni
tio causatur a tali obiecto per hoc qz a
lias ad presentiā obiecti vidit talem co
gitatōem cōsimilē in se vel in alio causa
ri. Aliom̄ pōt cognoscere illud obie
ctum cognitione incōplexa rememorān
do sicut videns ymaginē cognoscit cui⁹
est ymago et illo mō presupponit notici
am obiecti in se in particulari. Et forte
adhuc aliq̄ alio⁹ pōt cognosci obiectus
illius cognitionis. Ad quartū dico qz
premissa distinctione locutionis. data
in secundo dubio dicitur tunc qz infe
rior potest loqui superiori. primo⁹ loquu
tionis sicut ecōuerso. nec in hoc videtur
esse aliqua dīa. 2° pōt etiā loqui supe
riori quādo vult et desiderat illuīari ab
eo. et pōt indifferēter velle qz superior vi
deat cogitatōem suā sicut ecōuerso. nec

etiā in hoc videtur differētia: s; in hoc ē
dīa qz multe veritates reuelantur sup̄
ori a deo que non reuelantur inferiori et
de illis pōt superior loqui inferiori: et
non ecōuerso. Ad principale dico. qz
angelus pōt audire mētaliter licet non
corporaliter.

Septima questio.

Trū vnus angelus possit cāre
noticiā actualē in alio angelo
alicui⁹ obiecti habitualiter co
gniti sine actuali cognitione cā
ta in se eiusdē obiecti. qz sic qz actiuo suf
ficienti apporimato passo disposito: et
non ipedito pōt sequi actio. sed noticiā
habitualis vnus angeli est actiuū suf
ficiēs et natale et ali⁹ āgel⁹ est passuz ap
primatū et non ipeditū. ergo i⁹ actio po
test seq̄ sine oī alia re. Et oīra. si sic tūc
non esset necesse qz vnus angelus loque
retur alteri. quod falsum est. Circa
istā questionem primo ponēde sunt due
distinctiones. 2° ad questionē est respō
dendū. Circa primū est prima distin
ctio de habitualiter noto. quia habitua
liter notū est duplex vnum: qñ aliquid
est notū mediante habitu proprio imedi
ate inclināte ad actū eliciendū circa illō
obiectū cuius est habitus. Aliud dē
habitualiter notū qñ mediante aliquo
principio vel principiis sufficientibus:
vel hitib⁹ plib⁹ cōplexis vlt̄ icōplexis co
gnoscit aliqua cōclusio q̄ pri⁹ erat igno
ta. nec vnq̄ illius cognitionis prius ha
buit actū vel habitū propriū. quō dici⁹
qz inuenis ex multis particularibus pri
cipiis sibi notis et ex multis habitibus p
ticularibus inuenit aliquā cōclusionē ex
traneā. de qua prius nunq̄ cogitauit nec
ante primū actū vnq̄ habuerit p̄prium

47
hū respectu illius p̄clusōis. Sc̄da disti-
ctio est q̄ locutio nō fit solū vt formet
pp̄o in audiente: sed frequēter fit vt au-
diens ei assentiat. z ideo noticia causan-
da in angelo quedā est apprehensua: z
quedā iudicatiua. Circa 2^m articulū
dico q̄ accipiēdo habitualiter notū. pri-
mo sic dico q̄ angelus vel potius noti-
cia habitualis p̄t causare noticia actu-
alem sui obiecti in a^o angelo sine noticia
actuali eiusdē obiecti cāta in se. z hoc
dico supposito q̄ aliquādo illud obiectū
in se vidit cui⁹ rō ē quia ille habitus p̄-
prius ex quo est similitudo z effect⁹ obi-
natus est ducere in cogni^m illi⁹ obi-
ctus est habitus. tanq̄ in p̄gni^m cause: z
hoc tam in p̄gni^m apprehensua q̄ in
dicatiua. z hoc p̄t fieri per discursum
ab effectu ad cām mō quo prius dictus
est de fumo z de igne. Alio^o p̄t fieri p̄
rememoratiōem z recordatiōem puta qz
videt tlem hūm intuit⁹ z in se videt cō-
similē: recordatur de obo^o cuius est simi-
li^o. Sed 2° mō loquēdo de habitualiter
noto p̄t vnus angelus v^l noticia hū-
alis eius cāre in alio angelo noticia ac-
tualē apprehensua de tali obo^o habitua-
liter noto. nō cādo noticia apprehensua
in se eiusdē obi^o actualē: sed nō p̄t
cāre noticia iudicatiua actualē. nisi cau-
set actualē in se. Et hoc frequēter ē ve-
rū de noticia iudi⁹ respectu singulariū
de quibus aliquādo angelus hēt mul-
tas noticias incōplexas habituales non
pp̄rias: p̄pter quos habitus cognitos
nō potest alius angelus videns eos co-
gnoscere illud sin⁹ cognitione iudicatiua
si tñ eliciat angelus loquēs cognitionez
actualē iudicatiua: bene p̄t. Ex^m: po-
namus q̄ angelus loquēs cognoscat hū-
tialiter al^m. figurā z q̄titatē. z nesciat

hanc pp̄oem fortes est tāte q̄titatē. sic
figuratus. z sic coloratus euidenter: si an-
gelus audiens cognoscat euidenter hū-
tialiter tñ hāc pp̄oem z videat tales
habitus incōplexos: bene possunt tunc
illi habitus cāre noticia actualē app̄hē-
sua tam cōplexā q̄ incōplexā de sorte.
absqz noticia actuali causata in angelo
loquente: sed nunqz per talē hūm assē-
tiet qz fortes sit sic coloratus z sic figu-
ratus nisi talis act⁹ assentiēdi eliciat in
āgelo loquēte. z tunc p̄t angelus audi-
ens assentire visioni illi⁹ assensus z ha-
bitus pp̄rii in angelo audiente inclinātis
euidenter ad cognoscendū illud cōplexuz

Sed fm̄ p̄dicta oportet ponere discursum
in angelo quod p̄cedo. Ad p^m p̄ri-
cipale dico q̄ quādoqz ad ac^m cē respe-
ctu alicuius effcūs requiritur ydēp̄tias
actiui z passiui. Exēplum vt quādo vo-
luntas aget dilectōem. Et ita est in pro-
posito respectu cognitiōis iudicatiue p̄
plures habitus cānde. Et aliquādo re-
quiritur q̄ vnū informet reliquū: sicut
habitus informat inte^m z sic ē in p̄po-
sito. Ad aliud dico q̄ nō sequit q̄ su-
p̄fluit: qz locutio fit p̄pter duo. vnū ē vt
intelligat illud qd̄ p̄ri⁹ habitualit̄ est no-
tū aliud vt fiat notū qz prius erat igno-
tum ab i^o audiente lz erat notum ipsi lo-
quēti: z p̄t vtrūqz est locutio necessa^a

Questio octaua.

Truz angelus possit moueri
p̄ vacuū. q̄ nō. qz vacuū nō ē
possibile. g^o nō est possibile an-
gelū moueri p̄ vacuū p̄z. qz nihil p̄ nihil
p̄t moueri. Ad op^m āgelus p̄t esse in
vacuo: g^o p̄t moueri p̄ vacuū. In ista
q̄ōe p^o vidēdū est vt^m vacuū sit possibile
2° ad questionē respōdebo. Circa p^m

potest dici q sic. cui⁹ rō ē quia oēm rē di
stinctam loco ⁊ situ ab alia re pōt deus
destruere: et aliaz rem sine motu locali
eiusdem rei pseruare. sed spa actiuorū ⁊
passiuorū distat loco ⁊ situ a celo et p
tibus eius ergo potest deus destruere spe
raz actiuorū et passiuorū: ⁊ cōseruare ce
lum. et ptes eius in eodez situ: sine motu
locali sed hoc posito latera celi non con
currerent nec se tangerēt. et inter latera
celi tunc nō esset aliquod me^m positiuū
nec corpus. g^o illud me^m esset vacuum.
Eodē modo posset dici: q deus possit ae
rem in domo destruere et pseruare tectū
et parietes in eodem situ sine motu loca
li. et tunc vere diceret q dom⁹ esset va
cua. quia nichil positiuū esset in domo.
Item non est negandū quādo deus pos
set subito destruere totam sperā actiuo
rum et passiuorū: tunc hoc posito si late
ra celi mouerent adinwicē: aut hoc esset
subito et sequitur motus in instanti qd
est flm quia ome mobile prius est in me
dio q̄ in extremo. si successiue: g^o in pri
ma parte illius tēporis esset vacuū quia
in illa parte tēporis latera nō tangerent
se. Sed contra: inter corpora et par
tes coporis que se tangūt nullū est medi
um vacuū sed i^o posito. ptes celi se tan
gerent. g^o. ⁊ c. mior pbat. Tū quia il
la tangūt se inter que nullū est medium
sed inter latera celi nullum est medium
quia nichil est in medio per positū. g^o tā
gunt se Vnde quia latera celi nō distāt
i^o posito: quia nichil est medium per qd
possint distare. Preterea aut vacuū
est aliquid aut nichil. non potest dici q
est aliquid: quia quacumqz re demon
strata. hec est falsa: hoc est vacuum pa
tet iductiue. Si est nichil: ergo vacuum
non potest aliter esse q̄ est. quia nichil

non potest esse. hec non semper erit fal
sa nichil est. cum ergo de facto vacuum
non est: sequitur q non pōt esse. Ad
primū istorum posita ypothē. de va
cua dico q latera celi non tangerent se.
Et vltra: inter latera non est mediū po
situum. ergo tangūt se partes ille. nego
pnam: ⁊ causa est: quia ad hoc q nō tan
gant se latera celi: sufficit q inter illa sit
medium: vel potest esse sine motu locali
cuiuscumqz partis. Nunc autem si late
ra celi: tangerent se tactu mathematico
impossibile esset q fieret mediū positi
uum inter illa latera sine motu locali oī
um partium. Ad aliud dico q hec p
positio. latera celi distāt. potest habere
duplicem sensum. vnus est q distēt per
aliud posituum. et iste sensus est falsus
vt patz per ypothēsim: Alius sensus
est q fuit aliquod medium positiuū. vel
potest esse inter latera celi sine motu lo
cali cuiuscumqz partis celi. quod dico p
pter multa corpora tangētia se: que non
distāt per medium posituum. ⁊ inter il
la aliquando fuit medium positiuū: licz
modo non sit per positū: tamen impossibi
le est q de nouo fiat mediū posituum in
ter illa sine motu locali aliquarum par
tium illoz corporum se tangentiu. hoc
patz manifeste: si duo lapides tangant se
ita q inter eos non sit medium positiuū
Ad aliud dico q illa ppositio. vacuū
est. equiualeat isti propositioni. inter ali
qua corpora non est medium posituum
inter que fuit medium posituum: vel po
test esse medium posituum: sine motu lo
cali illorum corporum vel partiu. Per
hoc ad formam dico q vtraqz illarum
est distinguenda vacuum est aliquid. va
cuum est nichil. vnus sensus istius. va
cuum est aliquid: est iste. inter aliqua cor

7 4
pora non est medium posituum: inter q̄
fuit vel potest esse sine motu. zc. et sic est
illa vera: vacuum est aliquid per ppo/
thesim. Alius sensus iste aliqua res q̄
est aliquid vel potest esse aliquid est va-
cuum ita q̄ hoc nomen vacuū potest af-
firmari vere de aliqua re que existit vel
potest existere: ille sensus est falsus z im-
possibilis: qz quacuqz re demonstrata h̄
est falsa. h̄ est vacuū. Eodē et per oīa
est i^a distinguenda vacuū est nichil. Et
p̄t h̄ere duos sensus. vnus sensus ē ille
inter aliqua corpora nullū est medium
posituum. z ille sensus est verus. Ali^o sen-
sus est q̄ nihil sit aliqua res. vel potest
esse que est vacuū z de qua vacuū vere
predicetur. z ille sensus est falsus. q̄ va-
cuū sit nihil. vel nihil sit vacuum. Circa
2^m articulū dico q̄ angelus p̄t moueri
per vacuū. cui^o rō est qz angelus p̄t es-
se in vacuo sicut corpus p̄t fieri in va-
cuo quia non est maior rō de vno q̄ de
alio. Donatur ergo angelus in vacuo
z postea fiat illud vacuū plenu aere. q̄
facto manifestū est q̄ angelus nō erit in
toto pleno. quia ponamus q̄ illud ple-
nū sit maius q̄ locus suus adequat^o. g^o
angelus prius nō fuit in toto vacuo. si
tunc fiat iter per potentiā diuinā locus
ille vacu^o: z iterū repleatur aere: nō erit
necesse angelū esse in eadē parte loci: q̄
prius. saltē deus p̄t facere q̄ facto ple-
no inueniatur angelus in alia parte q̄
prius: z per p̄ns saltē a deo p̄t angelus
moueri in vacuo. sed vtrū posset per
naturā. nescio. Sed cōtra nunq̄ est mo-
tus localis nisi inter distā^a. sed per ppo-
thesim latera celi nō distant ergo. Pre-
terea per omnē motū localē aliquid ac-
quiritur. per motū vero in vacuo nihil
acquiritur: ergo. Preterea omē q̄ mo-

uet ptm est in termino a quo et partim
in termino ad quem: in vacuo non est
pars ergo z cetera. Ad primum dico
q̄ non omnis motus est inter distantia.
vacuo posito: sed foret si esset plenum.

Ad secundum dico q̄ non semper p̄
motum localem aliquid posituum ac-
quiritur: sed acquireretur si esset plenu^z

Ad tertium dico q̄ non omne quod
mouetur: de facto partim est in termino
a quo et partim in termino ad quem sed
foret si esset plenum. Et sic responden-
dum est ad omnia consimilia argumen-
ta que dimitto gratia breuitatis. Ad
argumentum principale patet.

Questio nona

Trum linea componatur ex
pūctis: q̄ sit quia pūctus est im-
mediatus pūcto. g^o. p̄na est no-
ta. antecedens probatur acci^o
totam multitudinēz pūctorum et tūc ar^o
sic. inter primū pūctum huius li^e z quēli-
bet alium pūctū est alius pūctus medi-
us aut nullus. si nullus: g^o pūctus est im-
mediatus pūcto. Si aliquis est medius
pūctus tūc ille pūctus est medius in-
primū pūctū z seipm quia ille est vnus
de numero oīm pūctorū. Ad op^m est az.
vi. phisicoz. hic primo dādus est intel-
lectus q̄ oīs qui est iste vtrū. s. aliq̄ ptes
li^e sint indivisibiles z sic intellecta q̄one
dico q̄ nulla ps linee est indivisib lis n^e
etiā pars cuiuscunqz continui est indivi-
sibilis quod pbat qz si sic tūc costa qua-
drati esset equalis dyametro: z dyame-
ter esset cōmesurabilis coste: p̄na patet:
quia a quolibz pūcto dyametri ad quēl-
pūctū coste p̄tingit p̄trahere lineā rectā
quod patz quia a quolibz pūcto coste

vult ad quolibet punctum costae alterius contingit protrahere lineam rectam. imo ita est de facto posita hypothese. et quolibet talis linea protrahitur per aliquod punctum diametri secundum a quolibet puncto diametri ad costam est linea recta. Si ergo sint sex puncta in diametro: erunt necessaria sex puncta in utraque costa. Unde a quolibet puncto costae unius ad quolibet punctum costae alterius contingit protrahere lineam rectam quae quolibet tanget aliquod punctum in diametro. scilicet si lineae cum sint a punctis in mediatis in una costa: ad puncta in mediata in alia costa sunt eque distantes. et per puncta duorum punctorum immediatorum in costa tanget duo puncta in mediata in diametro. Aliter non essent si lineae eque distantes per totum: Si dicis quod si linea protrahitur a costa tangeret diametrum directe: tunc solum tangeret unum punctum in diametro: et alia linea alium punctum. et concluderet arithmetice. scilicet quod diameter longior est quam costa. idem quolibet linea protrahitur a costa in costa tangit diametrum oblique. et idem admodum tangit duo puncta diametri. et sic non concludit ratio quod sint tota puncta in costa quot in diametro et ponit ex modo quod si una virga cadat super aliam oblique plus tangit de ea quam si caderet super eas in directum per modum crucis sicut apparet ad sensum. et sic est in proposito.

Contra si propter hoc linea protrahitur a costa in costam per diametrum tangit duo puncta diametri oblique quod diameter est longior costa. ergo retenta semper eadem longitudine duarum costarum si fiat diameter multo longior poterit tunc numerus punctorum augeri sicut augetur longitudo diametri quod una linea protrahitur a costa in costam tangeret oblique duo puncta diametri longioris. et secunda linea tria puncta. et tertia linea quatuor puncta. et in fine aliquis punctus

illius lineae protrahitur per diametrum tanget. diameter secundum longitudinem unius pedis vel domus vel leuce. Et quo sequitur primo quod illa linea protrahitur a costa in diametrum non erit recta: quod punctus unius lineae tangetis diametrum movetur superius et inferius. quod ex quo ipse punctus per se tanget multa puncta diametri oblique: et aliqua de illis sunt superius. aliqua in ferius. ergo punctus iste tangens ista movetur superius et inferius.

Secundo sequitur quod punctus lineae tangetis diametrum erit simul naturaliter in diversis locis vel sitibus. quod ex quo tangit sex puncta diametri: tunc erit naturaliter simul et semel in sex sitibus cum illis punctis: quod est impossibile. Et modo de virga vel de quo cumque alio corpore tangente directe vel oblique aliquid corpus non est ad propositum quia quando virga vel aliud corpus cadit super per aliud oblique tunc multe partes virgae cadentis tangunt multas partes alterius virgae quas prius non tangebant: et sunt aliae partes cadentis et tangentis quando tangunt oblique quam quando tangunt recte: sicut manifeste patet ad sensum: et ideo non est mirum si plures partes tangant quando virga cadit oblique quam quando cadit recte: nunc autem in proposito semper est idem punctus lineae tangetis diametrum directe et oblique. ideo non est ad propositum. Item arithmetice ad principale quod tunc essent equalia puncta in minori circulo et in maiori quia a quolibet puncto maioris circuli per circumulum minorem ad centrum commode utriusque circuli potest trahi linea recta: imo est linea recta posita hypothese: quae tamen lineae non coincidunt circa centrum. Aut ergo duae lineae protrahuntur a duobus punctis immediatis circuli maiorum transibunt per duo puncta circuli minorum vel per unum tantum: Si primomodo habetur propositum quod tot

79
sunt puncta in minori circulo. sicut in ma-
iori. Si 2° contra ille linee sunt recte.
et eque distantes. Similiter si ille due li-
nee coincidunt in eundem punctum circuli
minoris. tunc ille punctus minoris cir-
culi in quo coincidunt coexistet duobus
punctis immediatis duarum linearum imediata-
rum: et eadem ratione potest coexistere tribus
punctis trium linearum tertii circuli maio-
ris. et sic potest coexistere mille punctis a-
licuius circuli magni in tali proportione
excedentis illum parvum circulum. Et tunc
sequitur necesse quod ille punctus sic coexi-
stet centum aliis punctis sit longus sine plu-
ralitate punctorum. vel linea circumferentia-
lis sibi correspondens. Si dicis quod idem ar^m est de
lineis corporalibus transiens a maiori cir-
culo ad centrum per minorem circulum quod ille se-
per magis et magis appropinquat. aut quod
ille linee corporales transibunt per aliam
et aliam partem circuli minoris: et sic erunt
equales partes in utroque circulo. aut per
eamdem. Et tunc illa pars per maiorem partem
circulorum consideret mille partibus et ef-
set in mille sitibus. Respondetur quod non sequitur
propter diversitatem illarum linearum et circulo-
rum in infinitum: quia non est aliqua pars
in maiori quin sibi correspondeat aliqua
pars decima in minori circulo: licet multo
minor correspondeat. Datur hoc ad
sensum si fiant circuli. Et ideo non sequitur
sint equales partes eiusdem quantitatis: sed
si componatur ex punctis tunc duobus
punctis immediatis in maiori circulo: aut
considerentur duo puncta immediata in mio-
ri. quia minus non potest considerare in pro-
circulo. quia quilibet punctus est indi-
uisibilis: aut idem punctus consideret ut
quod. Si primo equalia erunt puncta utrius-
que circuli. Si 2°. tunc erit idem punctus
in diversis sitibus: sicut dictum est. Dicitur

terea accipitur illud punctum circuli minoris: et
coexistit multis punctis multarum linearum
punctus ille potest esse centrum alicuius cir-
culi qui potest pertrahi circa eum: cuius cir-
culi linee non coincidunt donec veniant ad
centrum: et per primum tunc ille punctus non
coexistet pluribus punctis distantibus
situ: quia omnes linee exeuntes a centro pos-
sunt terminari ad illud circulum. Quod pro-
batur quia puncta immediata exeuntes
a centro quibus correspondent puncta
immediata in circulo sunt lineam rectam et duo-
bus aliis correspondent diversa alia in cir-
culo: et ita de omnibus exeuntibus a centro
patet. quia terminantur ad illud circulum
ergo nullomodo potest ille punctus coexiste-
re aliis punctis distantibus situ. Si autem
dicis si est centrum tunc coexistit punctis
diversarum linearum exeuntibus. Respondetur: verum
est. semper tamen in eodem situ et puncta aliarum
linearum terminantur in circuitu illius centri
non quod centrum sit in eodem situ cum illis. si-
cut est in alio casu. Dicitur tunc staret
ar^m zenonis quod mobile velocissimum nun-
quam attingeret mobile tardissimum et suppo-
nit illa ratio aliqua fundamenta. primum
est quod semper pars propinquior spa-
cii prius attingitur quam remotior. Ali-
ud est quod indivisibile in spatio non attingit
nisi in instanti. Ex quibus sequitur quod nul-
lum corpus si movetur super tale spacium
attingeret in instanti nisi unum indivisibi-
le in spatio. tunc ar^o in instanti in quo
tardum acquirit unum indivisibile in spatio quod
acquirit velocissimum: aut solum unum indi-
uisibile et tunc velox nunquam attinget tar-
dum. aut acquirit duo indivisibilia et per
secundam suppositionem prius acquirit unum
quam aliud et sic non acquirit in instanti quia in
eo non est prius. Si dicis quod ille passio-
nes velocitatis et tarditatis non perveniunt mo-
bilibus

tut alicuius indivisibilis. Contra idē est
ar^m per oīa si corp⁹ divisibile moueret
super spa^m p^opositū ex indivisibilib⁹. Et
si dicas q^o idē ar^m zenonis fieri pōt con
tra te ponēdo p^oti^m esse p^opositū ex semp
divisibilibus. R^ondeo q^o in quolibet in
stati ē mobile in alio z alio spa^o: sed non
est dare aliq⁹ partē spacii que sit primo
acquistā in o. ita q^o quelz eius pars ac
quiratur in illo o. Et si hoc ponit dico
q^o necessario concludit ar^m zenonis cō
tra negātes indivisibilia sicut contra po
nentes: quod patet quia in illo instanti
in quo tardū acquirit illā partē spacii
fm se totā aut veloci⁹ acquirit equalem
partē z tunc nunq⁹ attinget tardū aut
maiorē: z tunc per prius sup^m prius ac
quirit vnā partē illius q⁹ aliā: z sic non
acquirit in o. Et ideo dico q^o in o. nō ac
quiritur aliqua pars: nec spacii nec ali
cuius forme per motū aliquē fm se to
tam: ita q^o quelz eius pars acquiratur
in instanti. sed concedo q^o in quolz instā
tē aliquid acquiritur: z tamen illius acq
siti prius fuit acquista alia pars. z illi⁹
partis prius fuit acquista pars z sic in
infinitū. z sic mobile tardū precedit ve
lor in illo spacio p^o infinita instantia. pa
tet manifeste: vnde impossibile est dare
aliquid primo acquistū i^o instanti p^o que
cūq⁹ motū. sed quicquid acquiritur pri
mo in tēpore quelibet eius pars acqui
ritur in tēpore. z iō q^o veloci⁹ in eodē tē
pore plures ptes spacii eiusdē quātitā
tis trāst quā tardū ideo negans indivisi
bilia pōt ar^m zenonis solvere: z nullo^o
ponens ea. Illa aut solū^o est generalis
ad alia ar^a que fiunt de formis acqui
sitis per motū. ad probandū q^o in paruo
tēpore acquiratur infinite ptes eiusdem
quātitatis. Applicā z patet. Ad ar^a. in

cōtrariū. Ad primū q^o probat indivi
sibilia esse d^o q^o si est impossibile esse in
divisibilia. quia intel^a est indivisibilis et
aīa intellectiua similiter: sed contradic
tionē includit indivisibile esse in quāto:
quia nec pōt esse pars quāti indivisibilē
nec accūs eius. q^o nō sit pars mō decla
ratū est q^o aut nō sit accūs quāti p^obatur
per rōes illas quibus alias probatum
est q^o nec est principiū linee nec termin⁹
Et videtur mihi q^o ille rōes concludūt
Et ideo dico q^o deus nō pōt facere tale
indivisibile quia contradictionem inclu
dit illud fieri. Ad aliud dici pōt vno
mō q^o si fiat per potentiā diuinā corpus
mere spicū. z aliud corpus mere planū
q^o impossibile est z contradicōem inclu
dens q^o spicū tangat planū. q^o si sic cum
nō fm aliq⁹ indivisibile: o⁹ tangere scōz
partem divisibile z illa pars quecunq⁹
detur ex quo est spica: quia pars spericē
vna pars eius necessario ascendit z alia
descēdit: z sic necessario est aliquod cor
pus me^m puta aer si tangat in alio. Ali
ter potest dici z forte melius q^o corpus
spicū tangit planū secundū aliquā par
tem sui divisibile. Et quando dicitur q^o
ergo illa pars non est sperica. nego p^onas
quia hoc non sequitur nisi detur aliqua
ps p^o tangens secundū se totā: ita q^o que
libet pars illius partis tangat planum:
z tunc ratio p^ocluderet necessario q^o non
esset me^e spicū. Nunc aut pono q^o nō tā
git per aliquā partē. primo ita q^o queli
bet pars tangit planū. z sic nō tangit p^o
aliquā. primo que sit prior omī alia tan
gente: sed quecunq⁹ pars tangens detur
adhuc vna medietas non tangit imme
diatē: nec medietas illius medietatis et
sic in infinitū. Ad aliud dico q^o hec est
dīa inter continuū z p^origuū q^o partes

79
continui faciunt unū et partes contiguit non. Ad aliud concedo quod quodlibet continuum habet tot partes eiusdem proportionis quot habet celum. Sed eiusdem quantitatis non habet tot. Si dicas accipiat aliquam partem celi eiusdem quantitatis cum grano milii. tunc illa pars celi habet tot partes eiusdem quantitatis: et similiter proportionis: sicut granum. sed totum celum habet plures partes eiusdem proportionis quam illa parva pars. Aliter totum non esset maius sua parte. Respondeo deo quod hec propositio totum plures partes habet quam pars potest intelligi dupliciter uno modo quod habeat partem aliquam certum numerum partium. et quod partes totius excedant illum numerum in aliqua certa multitudie. Et ille intellectus est falsus quia implicatur quod pars habeat certum numerum partium: quod falsum est. Alio modo quod pars celi habeat partes non tot in aliquo certo numero quando plures. quia infinitas habet et quod totum celum habet tot partes et adhuc aliquid alias. et sic concedo quod totum celum habet partes plures quam pars. Ad aliud dicitur quod si mundus fuisset ab eterno. et deus in hora qualibet fecisset unam divisionem continui non esset adhuc completa divisio. et quando dicitur quod non plures fierent divisiones si fierent usque in eternum: quod facte fuerunt tempore preterito. quia infinite sunt. Respondeo sicut prius de illa pluralitate. Ad aliud dicitur quod certificamur quantumcumque possumus per aliquod divisibile minimum quod aliquod est minimum secundum naturam aliquod secundum institutionem: sicut patet de vna. Et hoc patet dicitur quinto meta. Ad aliud de beata virgine quod non est possibile quod stetisset sub virginali imperio. ut postea patebit. Ad aliud dico quod deus non potest facere duos angelos rapti

transcendentes: sed nec est tempus mediare. Ad aliud dicitur quod visiones albedinis succedunt sibi potius sicut fortius potius augetur et ideo dico quod sicut propter motum augmentatis non oportet ponere talia indivisibilia ita nec propter visiones. Ad arguendum principale solvendum est per se dicitur: quia hec est concedenda inter punctum et quilibet alium est aliquid medium: sed hec est negata aliquid punctum est medium inter punctum et quilibet alium

Decima questio.

Tru possit demonstrari quod anima intellectiva sit forma corporis quod sic quia exprimitur quod intellectus est in nobis et intellectus est operatio hominis. ergo est in nobis causa efficiens et subiectum recipiens intelligens sed hoc non potest esse anima separata. quod operatio talis subiectum non exprimitur. nec est talis operatio alicuius operati ergo receptum illius operati aliquid est hominis non materia ergo forma. Contra anima intellectiva est incorruptibilis ergo non est forma corporis corruptibilis. In ista questione sunt due difficultates: una videlicet posse intellectus per animam intellectivam quibus non esset forma corporis. Alia an possit evidenter sciri per rationem vel per experientiam quod intellectus accipiendo intellectus per aliquod actu proprio subiectum materiali cuius ponitur anima intellectiva que est ingenerabilis et incorruptibilis que est tota in toto et toto in quilibet parte. Ad primam difficultatem videlicet quod sic quod multa attribuuntur uni rei propter aliam per comparationem ydiotum quod nec est materia nec forma nec pars eius sicut dicitur quod aliquid attribuitur alteri propter instrumentum arte vel propter vestimentum et similia sicut dicitur in hominem esse remigatore a remo. vel fossore: et illum dicitur vestitum vel calciatum et armatum et dicitur quod ille tenet aliquem: quod panem eius vel arma sua et talis est communicatio in filiū dei et naturam assumptam ubi neutrum est

forma. 5° eodē potest aliquid attribui
corporei moto ppter motionez absz hoc
q̄ i^o motor sic forma eius. Ex^m p̄ de an
gelo thobie ppter quem tāq̄ ppter mo
tionem dicebatur cōstitutum ex corpore
assūpto et angelo comedere: bibere am
bulare. intelligere et videre. 5° nō obstā
te q̄ aīa solum sit motor corporis z nul
lomodō sit forma adhuc possum⁹ intel
ligere p̄ aīam intellectiuam. Quantū
ad 2^m dico q̄ intelligēdo p̄ aīaz intellecti
uam formā imaterialem z incorruptibi
lem que tota est in toto corpore z tota ī
qualibet pte corporis nō pōt euidenter sci
ri per ratioez vel per experientia q̄ talis
aīa sit forma corporis nec q̄ intelligere
talis soē p̄prium sit in nobis nec q̄ talis
aīa sit forma corporis quicquid de hoc
senserit p̄bis nō curo ad presens. qz vbi
qz dubitatur loqui videtur: sed i^o solū
credimus. Qd̄ autem nō possit demō
strari. patet quia oīs ratio p̄bens i^o ac
cipit dubia homni sequenti ratioem na
turalem nec per experientiaz p̄batur qz
solum experimur intellectionem et noli
tionez et similia: sed oīa ista dicit sequēs
rationem vel experientiam esse operatio
nes et passiones cātas et receptas ī for
ma illa: per quā poneret hoīem distigui
a brutis et licet scdm fidem et veritatez
ponatur q̄ i^o sit aīa intellectiua que est
forma incorruptibilis: tamen talis dice
ret q̄ esset forma extensa generabilis et
corruptibilis. nec videtur q̄ experientia
aliā formā concludat. Et si queras
vtrum euidenter posset probari q̄ i^o for
ma q̄ sequens rationem naturalem vel
experientiam concludit per experien
tiam siue experientias sit forma cor
poris. R̄spondeo q̄ sic per tale medium
forte. omne compositum differens specie

ab alio composito vel differt se toto vel
per ptem. sed homo differt spē ab asino
et non se toto. quia habent materia eius
dem rōnis. 5° per ptem et non per mate
riam. quia est eiusdem ratiois. ergo per
formā z forte q̄ ī ista rōe accipiunt aliq̄
dubia. Si autē ponatur sicut ponitur se
cūdm veritatem q̄ aīa intellectiua que
est forma imaterialem et incorporealem sit
in nobis et q̄ per eam intelligam⁹ tunc
rōnabilius est ponere ipsaz esse formas
corporis q̄ q̄ sit solus motor. quia si essz
motor aut moueret corpus motu locali
aut alterationis nō primo^o. quia tūc eo
dem^o moueret corpus pueri sicut adulti
Similiter ad mouendū corpus motu lo
cali sufficit aīa que est forma corporis
ergo frustra poneretur ali^o motor: nec
2° quia ad alterationē corporales suffi
ciunt agentia corporalia 5° tal^o motor su
perfluit. Sz hic sunt dubia qz vide
tur q̄ aīa intellectiua quā ponis scdm fi
dez formā corpis nō sit tota in toto z to
ta in qualibz ei^o pte. tū qz tunc nō plus
experiremur nos intelligere in capite q̄ ī
pede. tū quia absciso brachio aut aīa
que erat in eodē situ cū brachio redit ad
corpus et tūc migraret de subiecto ī sub
iectū aut corrūpitur et hoc est p̄positū.
Ad i^o patebit p^o ea iō nūc trāseo. Ad
principale p̄cederet sequens rōem natu
ralem q̄ expimur intellectōem in nobis
que est act^o for^o corporee z corruptibil
et diceret p̄ster q̄ talis for^o recipit in for
ma extēsa. nō aut experimur illaz intel
lectionez q̄ est opatio p̄pria sbē imateria
lis: et ideo p̄ intellectionē nō p̄cludimus
illaz sbām incorruptibilem esse in nobis
tāq̄ formā. Et forte si experiremur illaz
intellectionem esse in nobis nō possem⁹
plus concludere nisi q̄ eius subiectuz est

in nobis sicut motor: non autem sicut forma.

Undecima questio

Trum probari possit euidenter quod non est vnus intellectus numero in omnibus. quod non quia secundum primum est vnus intellectus numero in omnibus ergo oppositum non potest probari. Contra non est eadem intellectus omni homini: ergo nec idem intellectus omni. Adic primo exponendus est intellectus questio nis. 2º ad questioem. Circa primus dico quod intellectum esse in nobis potest intelligi dupliciter. vnoº vt sit forma corporis vel potentia qua intelligimur. Aliomº quod sit prinº mouendi in nobis quocumque motu. Circa secundum sunt due difficultates. vna supposita quod intelligamus 1º in intellectu tamquam per formam corporis vel potentiam intellectiuam: Alia: supposito quod intellectus sit in nobis solum sicut motor corporis et non sicut forma. Circa primam difficultatem dico. quod potest euidenter probari quod non est vnus intellectus numero in omni quia impossibile est quod idem simul et semel sit sciens et ignorans: diligens et odians: gaudens et dolens de eodem assiciens et dissiciens: Et sic de aliis scilicet intellectus in vno homine est sciens aliquid omni alio est ignorans idem ignorantia disponis. voluntas vniº diligit aliquid voluntas alterius odit idem: omnia ista per experientiam patent. 2º impossibile est quod sit idem intellectus in omnibus. Si dicat quod talis diuersitas potest contingere propter diuersam copulationem intellectus cum fantasmatibus. Contra propter diuersam copulationem non possunt esse propria in eodem subiecto. primo quia fantasmata non se habent nisi effectiue ad illa que recipiuntur in intellectu: sed predicta contraria sunt in intellectu

subiectiue 3º. 22. Si dicat quod intellectio et noliº et huiusmodi non sunt qualitates inherentes intellectui subiectiue sed alteri.

Contra voliº et noliº que sunt contraria possunt successiue ad istas formas tam a parte corporis quam intellectus. hoc patet quod aliquis odians aliquem potest eum diligere sine omni mutatione corporali noua vel etiam intellectuali solum ex libertate voluntatis. 3º sola voluntas est forma istarum formarum. Circa secundam dico. quod difficile est istam partem euidenter probare: et forte non est hoc possibile potest tamen persuaderi. quod ad omnem motum localem et alterationem sufficiunt dispositiones corporis et illa que experimur in nobis. sicut manifeste patet. scilicet cognitio et voliº: 3º talis motor superfluit. Similiter eadem facilitate ponerem talem intellectum vniº bruto ad mouendum eum: quod tamen omni superfluit. Ad principale nego maiorem. quod errauit in hac parte sicut in multis aliis:

Questio duodecima

Trum anima intellectiua sit tota in toto corpore: et tota in qualibet parte. quod non. quod si sic tunc distaret a se. quod anima in capite distat ab anima in pede. Contra anima est forma indivisibilis 3º vbi cumque est: tota est ibi: scilicet est in omni parte 3º tota est in omni parte. Ad quod dico quod sic. cuius ratio est. quod anima est in qualibet parte et tota est in qualibet parte. 3º tota est in toto et tota in qualibet parte. Adia pars antecedens patet. quod aliter aliqua pars non esset informata anima et pars non esset pars hominis. Secunda pars patet. quod anima intellectiua est forma indivisibilis et in extensa. 3º vbi cumque est: tota est. Sed sunt hic aliqua dubia. Primo est. quod tunc simul anima quiesceret et mouetur. quod quiesceret in pede et

moueret i manu. Sedm. qz tuc posset
 informare duas materias discontinuas
 quia ex quo aia rota est in ptribus dista
 tibus loco z situ: eade rone pot ee in pti
 bus discontinuatis. Item absciso bra
 chio infoz aia intellectiua autem redit
 aia ad corp. aut corrumpitur. Preterea
 no plus t expiremur nos tuc intelligere
 in capite qz in pede. Ad primuz d q aia
 pot simul moueri z quiescere p accns ad
 motuz alterius et quietem qz alias non
 moueretur ni aliud mouet. Ad aliud
 dico q p natura no pot simul informa
 re duas materias discotinuas: s p po
 tentiaz dinam bn pot. Et si querat tunc
 aut est duo hoies aut vn ho: si duo: er
 godue aie: si vn: ergo vna aia. sllr intel
 lectus ille sciret in vno. et ignoraret in a
 lio sicut dictu est in alia qoe. Ad pri
 dico q essent duo hoies ppt diuersitatez
 m. s no sequitur vltra st duo hoies g
 st due. aie. qz li ho supponit p supposito
 qb diuersificat ex diuersitate m licz for
 ma sit eadem. Ad 2m d q qcquid sci
 ret vn sciret alius z diligeret vn z ali
 Ad 3m dico. q aia intellectiua exns
 in brachio no redit ad corp nec corrū
 pitur corrupto brachio s cessat esse vbi
 prius fuit. sicut corpus xpi in eulzaristia
 cessat ee sub hostia corrupta spē z ange
 lus cessat ee in loco quādo ps sui loci a
 dequati corrūpitur. Ad aliud dico q
 no pl expimur nos intelligere in capite
 qz in pede: s expimur frequēter q pl in
 uamur vel ipedimur ad itelligēdū ex di
 spoe capitis qz pedis sicut expimur q qn
 qz pl iuuamur p dispoez oculi qz man
 vn p illud ar. pbar etur q intelligeret
 colorē i oculo: sonū i aure: odorem i naso
 zc. D ergo q no pl expimur itellectio
 nē in capite qz i pede imo qnz expimur

q pl iuuamur vl ipedimur per dispoez
 pedis qz capitis. sicut p3 p graue doloze
 pedis. Ad princ dico q aliqd distare
 ab alio: pt dupliciter intelligi. vno pro
 prie qn vnu n e vbi aliud est. quo dicim
 caput distare a pede. qz vbi e pes n e ca
 put z aia i capite n distat ab aia i pede
 Aliom i pprie qz admo alips locus di
 stat ab alio loco. z sic aia i capite distat
 ab aia in pede. i. loc capitis distat a lo
 co pedis. z n v3. 2a aia i capite distat ab
 aia i pede. g aia distat a seipsa: s e falsa

Questio. xiii.

Tri pri cognitū ab itellectu
 primi gnationis sit singulare
 q no. qz vlc est p m z ppriu ob
 iectū itellect. ergo primo cognoscit pri
 mi gnationis. Cōtra. idē oio est pri
 muz obm scnsus z itellect: s3 singulare
 est primuz obiectū sensus tali primi. g
 zc. Adic primo dādus e itellect que
 stionis. scdo ad qoez rōndendū. Circa pri
 muz sciēdū e q hic accipit singulare. n. p
 oī illo qb e vnu nuero. qz sic quelibz res
 e singlaris: sed accipit p re q e vna nūe
 ro z n e signū naturale siue ad placitū cō
 mune multis z sic termi scripti pceptus
 z vox plata significatiua n sūt singlaria
 sed tm res q n sūt signa. Respōdeo q n
 itelligit i a questio de quacūqz cognitōe
 singlaris: qz qcūqz 2g vlis e 2g singla
 ris: qz nihil p talē cognitōez itelligit nisi
 singulare vl singlaria z tm i a e 2g cōis: s3
 itelligit de 2g ppria z singlarī singlaris
 Circa scōz supposito q qstio itelligat d
 cognitione ppria et simplici singlaris.
 Dico tuc primo q singulare pcedcōmō
 acceptum cognitione ppria et simplici
 est primo cognitum. Quod probatur

79
quia res extra aiaz q̄ n̄ ē sig^m tali 2° pri
mo intelligit: sed ois res extra aiaz ē sin
glaris 2° zc. 3° dicitur obiectū p̄cedit actuz
pprium et 2° p̄mi^e gnationis: s; ni
cibil p̄cedit talē actū nisi singlare 2° zc.
Secūdo d^o q̄ 2° simplex ppria. singlaris
z p̄ria tali p̄mitate est 2° intuitiva q̄
aut i^a cognitio sit p̄ria p̄z. qz 2° singla
ris abstractia p̄supponit intuitivā respec
tu eiusdē obiecti: z nō e^o. q̄ aut sit ppria
singlari. p̄z. qz imediate cāt a re singlarī
vel nata ē cari: z nō est nata cari ab alia
re singlarī. etiā eiusdē sp̄ci 2°. Dico 3° q̄
cognitio p̄ria: abstractia p̄mi^e gnatio
nis. z simplex nō est cog^o ppria singlarī:
s; est cōis. p̄ma p̄s p̄z. qz nō hētur co
gnitio ppria simplex de aliquo singlarī
p̄ tēpore. p̄ quo nō pōt hēri cognitio ni
si sp̄c^a siue gnalis q̄ aut sit ita. patet de
venēte a remotis q̄ cāt talē sensatōez
virtute cui^o t̄m possum iudicare q̄ illō
visū est ens. notū ē q̄ i illo casu cogno
abstractia quā habeo p^o p̄mi^e genera
tionis est cognitio entis: z nullius infe
rioris z per p̄ns nō est p̄ceptus sp̄ci^o
nec est p̄ceptus proprius singularis. Se
cunda pars p̄z. qz nulla cognitio abstra
ctiva simplex est plus similitudo vni^o rei
singularis q̄ alterius sibi sili^m nec cau
sat a re. nec nata est causari. 2° nulla ta
lis est ppria singlaris: sed quelz est
vltis. Sed hīc sunt aliqua dubia. 3°
est quia videtur q̄ cognitio intuitiva nō
sit ppria. qz quecuqz detur equaliter
assimilat vni singlarī sicut alteri simili
mō z equaliter representat vni sicut ali
um. ergo nō plus videt esse cognitio vni
us q̄ alterius. Scdm dubiū est quia si
p̄ma cognitio abstractiva sit aliqn̄ co
gnitio z p̄ceptus entis. sicut dicit de ve
niente a remotis 2° eodē mō pōt intuitiva

in eodē casu esse cognitio cōis entis. qz/
ipossibile est qz eiusdē rei sint plures cō
ceptus simplices pprii. sed de vno ve
niente a remotis possum vnā visionē hē
re per quā t̄m iudico illud esse ens. aliaz
per quā iudico illud esse aial: 3^a per
quā iudico illud esse boiem: z quartaz
per quā iudico illud esse sortē. s; oēs i^e
visiones sunt eiusdem rei. ergo omnes
ille nō possūt esse cognitiones pprie illi^o
singlaris visi. 3^m est qz videt q̄ p̄ria ab
stractiva sit ppria: et maxie q̄n obm^o est
debito^o appropiatū. qz p̄ p̄mā abstra
ctivaz possum recordari de eadē re p̄ius
visa. qd̄ nō posset fieri nisi hēm abstra
ctivaz ppriam. Quartū est quia scdm
iam dicta videt q̄ cōceptus gn̄is potest
abstrahi ab vno indivi^o puta cōceptus
aialis. sicut p̄z. de venēte a remotis q̄n
habeo talē visionē per quā iudico illud
visum esse aial. Ad p^m istoz dico q̄
intuitiva est ppria 2° singlaris. non
p̄pter maiorē assimilationē vni q̄ alteri
sed quia naturaliter cātur ab vno z nō
ab alio. nec pōt ab alio cāari. Si dicas
pōt a deo solo causari. verū ē sed semp
nata est talis visio causari ab vno ob
iecto creato: z non ab alio. z si cause
tur naturalit̄ cāt ab vno z nō ab alio:
nec potest causari. Vnde propter simili
tudinem non plus dicitur intuitiva pro
pria cognitio singlaris q̄ abstractiva
p̄ma. Sed solum propter causalita
tem: nec alia causa potest assignari.

Ad secundum dubium dico q̄ ille
visiones sunt eiusdem speciei z solum
differunt sicut magis perfectum z mi
nus perfectum in eadem specie puta si
videatur aliquid ex partibus eiusdem
rationis in quo non essent plura acc̄na
sensibi^a a visu: tūc p̄ appropiatōez i^o vi

bilis. puta albi intendit vi^o et fit clarior
et sic hoc potest dici diuersum. et diuersus
iudiciū quod tale visum est ens vel color vel
color vel albedo. etc. Si dicat illud dicit
speciem que non possunt care effectū eiusdem
speciei. sed vi^o clara et obscura sunt huiusmodi generis
Ita ideo dicitur quod eque itēse non potentes
causare effectus eiusdem speciei differunt
specie: et aliter non. m^o illa visio aucta et intē
sa potest in omnem effectū in quem potest visio
clara: et per omnes sunt eiusdem speciei. Alii/
quādo tamen visio clara et obscura sunt
alterius speciei: puta quādo diuersa ob
iecta vident. puta si videatur aliqd scilicet
tum diuersis coloribus coloratū sic ma
iore vel minore approximatione: tunc
ille visiones non sunt eiusdem speciei: sed di
uersar. Ad 3^m dico quod videndo aliqd
habeo aliquā cognitionē abstractiua p
pria: sed illa non est simplex sed composita:
ex simplicibus et illa noticia pposita est p
cipiū recordationis. et per hoc recordor
de sorte. quia vidi eū sicut figuratū: co
loratū talē longitudinis. latitudinis et in tali lo
co: et per illā pceptū recordor me vidisse
se sorte p: quod si circūscribas omnes pceptū
simplices pter vnū. non plus recordare
ris de sorte per illā quā de alio homine sibi
similimō: bene possum recordari me vi
disse. sed vtrū sit sortis vel plato. nescio
et ideo pceptū abstractiua simplex non est p
pria singulari. sed pposita bene potest eē p
pria. Ad quartū dico quod pceptus generis
nunquā abstrahitur ab vno in dicitur. et ad
illud de ventente a remotis. dico quod iudi
co illud esse aīal: quia prius habeo pcep
tum aīalis qui est conceptus generis. et ideo
per illud pceptū duco in noticia recorda
tioniua. vnde si prius non haberē concep
tum correspondē a bedini nihil iudi
carem nisi illud visum esse aliquid. Et

si queras que noticia abstractiua habe
tur mediante intuitiua. Respondeo quod a
liquando pceptus entis. aliquando pcep
tus generis: aliquando pceptus speciei spem^o
sic quod obiectū ē magis vel minus remotū
semper tamen imprimis entis pceptus. quia
quando obiectū est debito modo approxi
matū simul catur a re singulari extra cō
ceptus spem^o: et pceptus entis. Ad p
cipale dico quod vltē est p: imū obiectū p
mi^o. adequationis: non autē gnationis.

Questio. xiiii.

Trū intellectus noster p sta
tu isto cognoscat actus suos
intuitiue. quod non. quia nihil cog
noscit ab intellectu nisi quod prius fuerit
sub sensu. sed intentiones nunquā fuerunt
sub sensu generis etc. Contra noticia abstrac
tiua psupponit intuitiua sed cognitiones in
tellectuales pgnoscutur abstractiue: generis
etc. Ad quod dico quod sic quod de cognitōe
intellectus et volitione format ppo p
tinent que euidenter cognoscitur ab in
tellectu nostro. puta int^o est voli^o est. aut
generis mediante cognitōe intuitiua intellecti
onis: et habet ppositū. vel abstra^o: et h^o
non: quod abstractiua abstrahit ab extrin^o ac
tualī. Itē cogit^o expimētalis non est si
ne noticia intuitiua: sed aliq̄s carēs oī no
ticia intuitiua sensitiua expit cognitōem intel
lectuale generis etc. Ad p^m in op^m dico quod
non sequit quod essent infinite visiones siml
in actu. Ad pbatōem dico quod tenendo
quod actus rectus et reflexus non distingun
tur potest dici quod illa ppositio non cō
ponitur ex visione lapidis et cōceptus la
pidis. nec potest manere quando visio
lapidis non est. Licet alia ppositio
composita ex cognitionibus abstracti
uis posset manere sine visione lapid

77
dis: Si aut teneatur qd actus rectus et reflexus distinguntur tunc dicitur qd visio lapidis videtur alia visione: sed tandem stabitur ad aliquam visionem que non videtur distincta visione naturaliter quibus possit videri si non esset impedimentum concedo tamen processum in infinitum per potentiam dei, sed naturaliter loquendo erit aliqua visio que non poterit videri. et hoc quod intellectus noster est potentia limitata. et ideo potest in certum numerum visionum: ita quod non potest in maiorem. scilicet siue in quarta visione sit status: siue in quinta nescio: et forte status est in 2^a quia ipsa forte non potest naturaliter videri. Ad aliud dico quod non eque experimur primam visionem et secundam. et sic in infinitum quia status est ad aliquam visionem que non potest naturaliter videri. et hoc propter limitationem intellectus qui potest in tot visiones. et non in plures concedo tamen quod potest habere plures visiones simul saltem duas vel tres respectu eiusdem obiecti

Ad aliud dico quod euidenter assentio isti propositioni: ego video et dico quod ille assensus a visione illius visionis causatur sed ex hoc non sequitur quod erunt infinite visiones simul nec potest esse processus in infinitum naturaliter sed est status ad aliquam visionem que naturaliter non est visibilis: nec possum euidenter assentire tali complero forato: ego video illam visionem. ad quam est status. Ad aliud concedo quod si esset in anima 2^a visio solam posset videri: nisi esset impedimentum. et tamen si esset in anima cum prima visione non possem videre: quia primus actus impedit secundam visionem videri. Et dico per hoc quod est in intellectu: non tollit quam posset videri. quia si sit in intellectu posset videri. sed per hoc quod est in intellectu simul cum alio conceptu: tollitur quod non possit et dico quod experior visionem lapidis

sed visionem illius visionis non experior. per illam rationem est ex^m *Alu. 3i. t. c. viii.* in fine ubi dicit quod sepe legit vel audiuit. et tamen nesciuit quod legit vel audiuit propter distractionem per actum alterius potentie et tamen inter illos actus nulla est repugnancia. sic frequenter homo intendit ad videndum nihil precipit se audire cum tamen audiat et tamen inter actus visus et auditus nulla est repugnancia ita est in proposito quod quibus nulla est repugnancia inter vltimam visionem ad quam est status naturaliter et visionem ipsam et aliarum precedentium tamen vltimum actus potest impedire alium per statum isto

Ad aliud dico quod sum certus quod ego intelligo lapidem virtute visionis lapidis et virtute visionis prime visionis: et quoniam forte virtute istarum visionum. et etiam virtute alicuius propositionis habitualiter note. Et sum certus quod intelligo per experientiam quia video visionem lapidis. sed certus sum quod intelligo lapidem per discursum ab effectu ad causam: sicut cognosco ignem per fumum: quam solam video fumum: quia alias ad presentiam ignis iudicavi fumum eodem modo quod alias ad intentionem lapidis vidi similem visionem carni. id est argo. tales effectus sunt eiusdem speciei. et cantur a causis eiusdem speciei. et expositum est illud de locutione angelorum. propter habitualiter nota est effectus eiusdem speciei habet causas eiusdem speciei: et non dico in generali quod omnes effectus eiusdem speciei habent causas eiusdem speciei

Ad principale dico quod philosophus dicit quod nichil eorum que sunt extra intelligitur nisi prius sit sub sensu. et ista sunt sensibilia et de illis est auctoritas vera de spiritualibus autem non.

Questio. xv.

Tamen intellectus noster per statum isto cognoscat intuitiue sensibilia. quod non: quia visio sensitiva

sufficit cū cognitōe abstractiua ad co/
gnoscentiū sensibilia eē g^o intuit^o supfluit
Contra. quicquid pfectōis pōt sensus
hoc pōt intellect^o: sed hoc est pfectōis
ergo rē. Ad questionē dico qz sic qz in
tellectus cognoscit euidenter ppōem cō/
tingētē de sensibilib^o ergo habet noticiā
incomplexā sufficientē ad cāndū noticiā
illā cōplexā: sed abstractiua sensibiliū nō
sufficit. g^o rē. Ad p^m in opo^m dico qz
tenendo aīam sensitivā eē eandē formā
cū intellectiua nō est dicendū qz visio se
nsitiua recipit in aīa intellectiua: sed recipi
tur in corpore vel in alia po^a derivata
ab aīa in corpore. Si em reciperetur in
aīa intellectiua. aīa separata p potentiam
dei saltē posset habere in se oēm sensus
qđ nō est verū. qz si sic angelus sp care
ret aliqua pfectōne naturali. qz videt
qz naturaliter talis posset tales formas
habere. qz corpa nō eēt nisi eē efficiētē
illaz formarū. Si aut sunt diuerse forme
sicut credo qz sunt: tunc dico qz visio sen
sitiua nō sufficit ad cāndū assensum p/
positionis ptingētis. qzuis sufficit ad cān
dū actū in appetitu sensitiuo. qz nō ē si/
mile quia eadē forma tunc eēt sōm^o sen
satiōis z actus appetendi. Si dicas qz
intellectiua. z sensitiua nō distant situ h^o
nō valet. qz idē numero d^z esse videns:
z assentiens. Ad aliud de itelligere pe
dis z capitis: dictū est pri^o. Ad aliud d^o
qz dīa intē visionē sensitivā z intellectivā
innotescit nobis partim per experientā
ptim per rōem. Per experientā: qz pu
er videt sensibilib^o z nō intelligibilē. p
rōem quia aīa sepata habet visionē in
tellectiua z nō sensitivā. Ad aliud dico
qz intellectus sepatus hēt talē visionē
quia aliter aīa sepata nō posset habere
noticiā sensibiliū. similiter angelus pōt

habere talē noticiā: ergo z aīa sepata

Ad pbatōem prima dico qz aīa sepa
rata pōt naturaliter videre secreta cor
diū cōplexa z incōplexa in mente angeli

Ad scripturā dico qz loquit de facto z
de potentia naturali suspensa ab actu.

Ad aliud dico qz indiget locutōe z il
luminatione ppter duo. 3° est quia nō
pmitit forte naturaliter itelligere que
posset naturalit itelligere. Scdm ē qz
multa reuelatur vni āgelo que nō alte
ri: nec aīe sepate sicut dictū est prius de
locutōe angeli. Ad aliud dico qz non
pōt naturaliter acquirere visionē dei z
beatitudinē. quia illa nō pōt cāri nisi a
solo deo. Et vltra nō sequit pōt videre
minus visibile: ergo magis visibile. sicut
nō sequit intellectus meus pōt videre
albedinē. ergo pōt videre angelū. qui ē
magis visibilis. z hoc quia visio angeli
nō pōt naturaliter causari in me. Ita ē
ibi. Ad aliud dico qz visio sensitiua ē
causa pcialis visionis intellectiue: s^z nō
ē cā pcialis assensus sine visione media
quia noticiā cōplexa p̄supponit noticiā
incōplexā in eodez sbo^o sicut voluntas
nō pōt in actū suū nisi pcedat cognitio
in intellectu q̄tuncūqz sit noticiā intui
tiua in sensu. Ad aliud pcedo qz visio
sensitiua est subiectiue in appetitu sensi
tiuo: quia est idē sensus z appetitus. et
ideo quicquid est subiectiue in vno z in
alio. Ad principale dico qz visio sensi
tiua nō sufficit sed requiritur visio intel
lectualis.

questio .xvi.

Trū pōt pbari euidenter qz vo
luntas libere causat actus su
os effectiue qz nō: qz volun
tas licet sit libera tñ nō est actiua: ergo

17
nō est libere actiua. 2^{am} z aīis pbat. qz
est passiuā. Cōtra. passiuū nō est liberū
voluntas est passiuā. 5° zc. In illa q̄
sione primo expono quid uoco liberta
tem. 2° ad qōem. Circa primū scien/
dum qz libertatē uoco potestatē qua pos
sum indifferēter z contingenter diuersa
ponere: ita qz possum eundē effectū cau
sare: z nō cāre nulla diuersitate exīte a/
libi extra illā potētā. Circa 2^m sūt due
difficultates. 1^a vtrū possit pbari
sufficiēter qz voluntas sit actiua. scōa
vtrū qz sit libera. Circa primā dico qz
nō pōt per aliquā rōem demonstratiue p
bari: quia oīs rō hoc pbat accipiet eā
ignotū cū p̄clusionē vel ignotius. 1^a dōt
tū euidēter cognosci per experientiam.
nā hō expit qz q̄stuncūqz rō dicet ali/
quid. voluntas pōt tū hoc uelle z nolle.

Circa scōam dico qz sic. quod pbat.
quia actiua naturali sufficiēter appo
xumato passo disposito z nō impedito se
quit ac^o necessario. sed omē aliud agēs
a voluntate est act^m naturale sufficiēs
z nō ipeditū z voluntas est sufficiēter di/
sposita: quia nullū est ibi repugnans n^o
aliqua dispositio requisita. igit zc. Si di
cas qz voluntas libere pōt pati sine acti
one. Cōtra hoc est direcē rō facta iō
transēo. Sed hic est dubiū quia impos
sibile est qz agens quod existit per tpus
in potentia essentiali ad actū reducat se
de potentia ad actū sine oī agente extri
seco: sed voluntas pōt per tpus esse in
potentia essentiali ad voli^{oem} ergo non
pōt reducere se. 1^a rōdeo qz hoc est verū
de agente naturali. siue sit spūale siue cor
porale: sed in agente libero cuius ē vo
luntas est instantia manifesta. qz obm^o
pōt esse cognitū z volenti p̄is z oīa a^o
requisita ad actū volendī p̄nt manere p

tempus. z tamen post potest elicere actū
suum sine oī actione extrinseca z hoc
totum est propter libertatem suam.

Ad principale dico qz idem potest es
se actiuum z passiuū respectu eiusdem
nec illa repugnant.

Questio. xvii.

Trum ad saluandū casum z
fortunam in rebus oportet
ponere voluntatem esse libe/
ram. qz non quia inaiatis est casus. scōo
phiscorum in quibus non est voluntas
ergo zc. Contra in causis mere natu
ralibus non est casus nec fortuna. ergo
omnia illa saluantur per libertatem vo
luntatis. In ista questione primo osten
dam qz sine libertate voluntatis non po
test esse casus nec fortuna. secundo quo
modo ista saluantur per libertatem vo
luntatis. Ad primum suppono qz om
ne agens aliqd a voluntate naturaliter
agit. Et tunc arguo sic. Illud quod
in euitabiliter fit non fit a casu vel a for
tuna. sed omne quod fit ab agente natu
rali z non libero inuitabiliter fit. ergo.
maior patet. Secundo phiscorum. mi
nor est manifesta. Preterea illud
quod non potest impediri: nec potuit
non fit a casu nec a fortuna: sed omne
quod fit ab agentibus mere naturali/
bus non potest impediri nisi concurrat
agens liberum. ergo nihil tale a casu
fit. vel a fortuna. maior est manifesta.
Secundo phiscorum minor probatur.
quia si potuit. vel potuit impediri ante
productionem: puta ignis productus in
ligno potuit ante eius productionem:
aut ergo per agens liberum ipediēs ei^o

productōem per amo^om approximatōis
z habetur p^opositū q^o volūtas est libe
ra: quia nihil aliud est liberū q̄s volun/
tas. aut per agens mere natāle z tūc cū
actio eius nō dependet ab aliquo agen/
te libero si potest impedire necessario z in
evitabiliter impediet productōez ignis z p
consequens impossibile est istū ignem p
duci g^o ex op^o si iste ignis producat vel
potest produci ab agente mere naturali
nō pōt impediri. z per consequens om/
nia que fiunt de necessitate fiunt: z q̄ nō
fiunt impossibile est fieri. Circa 2^m di
co q^o fortuna accidit ex hoc q^o accidit a
liquis effectus a cā naturali. z libera v^l
duabus causis liberis preter intentionē
agentis liberi. Exemplum primi. si quis
fodiat terram ad plantandū z p̄ter intē
tionē inveniatur thesaurū. Exemplū scōi
si quis vadat ad for^o vt videat amicum: z
p̄ter inten^om inveniatur debitorē l^ocredi^om q^o
soluat pecuniā. Sed casus pōt acci/
dere imediate ex p̄cursu causay natura
lium semp tamen accidit me^o z p̄cialit̄
a causa libera nō em̄ dicimus si pluat ta
li anno sub cane q^o accidit a casu nō pl^o
q̄s ac cidata casu q^o luna tali hora eclip
satur. qz vtrobiqz accidit effectus sine
oi ac^o voluntatis. Sed quando aliquis
effectus est a causa libera imediata z i^o
effectus tanq̄s causa naturalis concurrūt
cum alia causa naturali ad producēduz
effectū alium: tunc ille effectus accidit
a casu. Exemplū. aliquis volens equita
re ponit pannū supra equū. i^o equ^o cur
rit ad herbā iuxta ignē: z cadunt panni
z p̄burunt: illa cōbustio fit a casu: quia
p̄uenit imediate ab igne z equo q̄ sunt
causae naturales. me^o tamen a voluntate
ponente pānos super equū: quia nisi po
suisset nō fuissent cōbusti. Sed contra

casus accidit ex hoc q^o aliquis effectus
fit raro sed in causis pure naturalibus
non accidit aliquis effectus raro. ergo.

Preterea casus accidit ex hoc q^o fit
aliquis effectus preter intentionē natu
re: ergo rē. Ad primū istoz dico q^o
raritas effectus non facit casum: sed qz
aliquid fit ab aliqua cā que contingēt
z evitabiliter p̄iungit cum alia causa. ex
quibus causis sequitur talis effectus ra
ro. Ad 2^m dico q^o effectus casualis
accidit nō preter intentionē cause imedi
ate naturalis: sed preter inten^om cē me^o
libere. Si dicat fm̄ predicta casus semp
presupponit fortunā. Dico q^o nō sequit̄
sed bene sequitur q^o casus semp presu/
ponit actōem agentis liberi. ad qd̄ agēs
quandoqz nō sequitur effectus nisi intē
tus. ad quē tamen effectum intentū q̄n.
qz alius effectus sequitur qui nō seque
tur. nisi p̄cessisset ac^o agentis volunta
ri: sicut patet in ex^o po^o. Ad principa
le patet ex dictis.

Questio. xviii.

Trum virtus z scia snt qua
litates absolute. q^o nō quia in
predicamentis dicitur q^o scia
est i genere relationis. ergo. Cōtra scia
z virtus sunt prin^o agendi. rela^o nec est
principiū nec terminus actionis quinto
philosoz. Ad questionem dico q^o sic qz
ois res est qualitas absoluta vel subā:
sed virtus z scia nō sunt subē. ergo sunt
qualitates. Preterea omē quod pōt
in aliquā operationē in quā prius non
potuit: nec est aliqua diversitas in passio
habet aliquā rez absolutā quā pri^o non
habuit vel caret aliqua re absoluta q̄s
prius habuit: sed habens illos habitus
pōt in aliquā ac^om in quā prius nō po

47
fuit intellectus vel voluntas patet expe-
riencia Nec est diuersitas aliqua ipasso
puta in intellectu vel voluntate: qz nec
motus localis nec aliquis alius motus
a receptioe illoꝝ habituum ergo ꝛc. **¶** De
terea est actus elicitus ergo habitus co-
quentia pꝛ quia habitus est caꝁ actus an-
tecedens pꝛ de felicitate nra quaꝁ habe-
mus pꝛ meritis que est actus. Si dicat
qz est respectus qz est pꝛiꝁ aie cuꝁ eẽcia
dina. **¶** Coꝛa aia traꝁit de pꝛadicio in
pꝛadicio pꝛ est noꝁ btaꝁ z postea est beata
qui transitus noꝁ poꝁt fieri per motuꝁ lo-
caleꝁ nec per transiꝁioꝁ tẽporis z noꝁ dep-
ditur aliquid. ergo aliquid acquiritur z
noꝁ respectus. qz talis presupponit acqui-
sitionẽ absoluti. ergo absolutuꝁ acquiritur.

Sed hic eꝁ vnuꝁ dubiuꝁ pꝛpter quod q̄
stio est motus. qz. vii. philosoꝝ pꝛbat phi-
losophus qz ad sciam z virtuteꝁ non est
motus. scia z virtus sunt ad aliquid igitur
ꝛc. aut igitur intelligit qz sunt relatões et
habetur pꝛposituꝁ aut sunt fundamenta
z subiecta r̄lonuꝁ. z sic r̄o noꝁ valet: qz sic
albedo z hmoꝁi sũt ad aliquid. **¶** R̄nde
vnoꝁ qz pꝛmetator dicit ibideꝁ qz apꝛ. di-
cit hoc s̄m opinionẽ pla. z noꝁ s̄m pꝛpziã
¶ Aliter dico qz illud dictuꝁ est particula-
re z noꝁ v̄le quia noꝁ intendit qz oẽs foꝛ-
me de pꝛima spẽ sint s̄. ad aliquid. s̄ di-
cit tale particulare scia est ad aliquid z
tunc intendit dicere: qz aliquis actus p̄t
esse virtuosus sine oĩ mutatõẽ qui pꝛius
noꝁ erat virtuosus z similiter accipiẽdo
scire large pꝛo oĩ actu assenciendi ali-
cui noꝁ poꝁt aliquis actus sine oĩ aliqua
mutatione fieri actus sciendi qui pꝛius
noꝁ erat actus sciendi. **¶** Ex^m pꝛimi aliqz
pꝛ vadit ad eccliam pꝛpter vanã gliaꝁ i^a
ambulatio est viciosa stãte eadẽ ambulatõẽ

mutet intentõem z vadat pꝛpter amoreꝁ
dei. tunc ista ambulatio est virtuosa: tñ
nulla est mutatio in actu ambulandi eodẽ
mõ est de actu qñ voluntas imperat sibi
studere. **¶** Primo pꝛpter vanã gloriã: z 2°
imperat pꝛtinuatõem illius actus pꝛpter ho-
noreꝁ di. **¶** Iste actus pꝛiꝁ eꝁ vitiosus z 2° vir-
uosus z tñ nulla eꝁ mu^o in ipso intellectu s̄
soluꝁ in voluntate. Eodẽmõ est de alio ac-
tu voluntatis. puta qñ voluntas absolute
imperat quod vadat ad ecclesiã z noꝁ pꝛo-
pter aliquẽ finẽ bonuꝁ vel maluꝁ z postea
stante tali ambulatõẽ imperat qz vadat
ad laudẽ z honoreꝁ dei in isto casu pꝛius
actus imperatus est pꝛimo indifferens et
2° est virtuosus z tñ nulla mutatio est
in 1° actu licet voluntas eliciat nouuꝁ ac-
tu. **¶** Ex^m sc̄di qz ponat qz ego assentiã
huic pꝛpositõni sortes sedet z opiner eã
esse verã stãte sorte: ponam^o tunc rema-
nente assensu in intellectu: videã sortem
sedere tũc pꝛiꝁ noꝁ sciuꝁ illã pꝛpõẽz z mõ
scio illã z tñ nulla est facta mutatio in
illo actu assenciendi z sic intelligo pꝛm
in illo passu. **¶** Ad pꝛincipale dico qz i^a
noia scia z virtus sunt noia relatina. z
sic intelligit philosophus.

Decimanona questio.

Trum sp̄s patiatuꝁ ab igne
purgatorii qz. noꝁ qz corpꝁ noꝁ
agit in sp̄m. secundum au-
gu. vii^o. super gen. **¶** Ad op^m est sacra
scriptura. **¶** Ad qõem d^o qz sic hoc noꝁ
poꝁt pꝛbari: qz tñ per scripturã sacraz z
dicta sanctoruꝁ p̄stat nobis. **¶** Sic sunt ali-
qua dubia. **¶** Primum quõ sp̄s patiatuꝁ
ab igne. **¶** R̄m vnde causat i^a nolicio i sp̄u
tam in igne purgatorii qz inferni. **¶** 3^m est
quod est obiectuꝁ imediatuꝁ vtriusqz noli-
tionis. **¶** Quartuꝁ. quid causat ignis vtro

biq; in ipsum spm. Ad p^m illoꝝ dico q; sic patitur spūs ytrobiq; q; etinetur in igne contra suā voluntatē: ita q; habet nolitionē. ex qua sequitur dolor vel tristitia in voluntate et ista nolitio simul et tristitia est pena purgatorii et similiter infernalis. sed vna est tēporalis et alia ē eterna. Ad 2^m pōt dici. si quis audet dicere q; causatur totaliter a deo et conseruatur. et hoc videtur rōnal^e. q; sicut deus est causa totalis premii. ita et pene et fm hoc patet faciliter quō spūs nō potest. illā nolitionē perdere. q; nō est ī potestate sua. Aliter dico q; vtraq; nolitio catur a voluntate spūs et conseruatur sed deus qui omnia futura videt: cognoscit clare etiā quando i^m ac^m vult voluntas suspendere et preuenit īpediēdo suospentōem et totaliter tunc conseruat et fm hoc nisi deus preueniret posset voluntas illū actū suspendere. Si dicat saltes libere causat illā nolitōem. et per consequens pōt nō causare. Pōt dici q; naturaliter causat et naturaliter conseruat: et tūc nō est difficultas. Pōt etia dici q; libere causat. et tunc si nō causaret deus eius vicē in causando et conseruando suppleret. Ad 3^m pōt dici q; obiectū īmediatū nolitionis spūs existentis in purgatorio est pctm illud ppter qd; punitur. Pūta nolet fecisse tale peccatum per quod deū offendit. et illā penā sustinet: nollet etiam eē in i^o loco si deo placeret: ex q; cāt i^o trist^a i eo et i^o duo ītegrānt penā purgatorii. Obiectū autē spūitus infernalis videtur esse multiplex: puta actus nolendi deum quia punit eum. similiter dolet et nolet se perdidisse beatitudinē: nollet etia esse in tali loco a quo quidē prohibetur erire. non quidē per ignē sed per deū. Ista autem

nolitio cum tristitia sequenti est pena infernalis: et forte odit seipsum: quia demeruit beatitudinē sicut aliquis displicet sibi ipsi pro peccato suo. Ad quartum et principale dico q; spūs v^l anima non patitur recipiendo aliquā qualitatem corporalē: puta calorem vel aliquid tale: sed patitur. quia ignis causat in eo per modū obiecti cognitōem intuitiuam et ab^o respectu sui. quā visionē sequit nolitio: tristitia siue odium:

Vicesima questio.

Trum actus exterior habeat propriā bonitatē v^l maliciā moralē. q; sic. quia actus exterior est bonus et non habet bonitatem actus interioris. ergo distincta bonitate. Contra nullus actus naturalis est bonus moraliter propria bonitate: sed actus exterior quicūq; ē: ē hūmōi ergo rē. In ista questioe dicit sco. q; sic q. xviii quod probatur. primo distincta pctā prohibentur distinctis preceptis negatiuis. sed distinctis preceptis prohibetur actus interior et exterior. ergo sunt distincta peccata. et per consequens habēt distinctā bonitatē vel maliciā. Pōt etia reā Augustin^o. i. 3. de trini. c. ix. et xiii^o. sola voluntate quisq; miser efficitur. s; miserioꝝ ptate qua desiderii male voluntatis impletur pro facto: quis et sic male volendo miser esset. minus tamen esset si nihil eoz que propterea voluisset habere potuisset. Pōt etia reā bonitas moralis actus est integritas eozum que fm dictam recte rōnis debent conuenire actui: sed alia est integritas eozū que fm rectam rationem debent conuenire

77
actui interiori & exteriori. ergo alia est
bonitas. Preterea plus puniuntur ac-
tus interior & exterior simul quam interior
solum: imo exterior plus puniuntur per se
quam interior. ergo est peior. Sed illam o-
pinionem non teneo. ideo primo dandus
est intellectus questionis. & 2° ad questi-
onem. Circa p^{mo} dico quod non intelli-
gitur questio de substantia actus interio-
ris & exterioris vtrum scilicet sit alia: et
alia substantia actus. quia manifestum
est quod est alius & alius actus. nec intelli-
gitur de essentia libonitate. vtrum scilicet
actus exterior sit essentialiter bonus vel
malus circumscripto omni alio actu si-
cut actus voluntatis est bonus vel ma-
lus. quia manifestum est quod non. quia
omnis actus exterior potest elici a fre-
netico vel fatuo qui tamen pro tunc ac-
tum virtuosum non possunt habere: nec
intelligitur de actu interiori & exteriori
in diuersis: sed in eodem tempore. Est er-
go intellectus questionis quando ac-
tus interior bonus elicitur & actus exte-
rior per talem conformiter elicitur vtrum
actus exterior per talem conformitatem
ad interiorem aliquid recipit vel acqui-
rit preter actum. Et sic intelligendo que-
stionem dico quod non. quia si sic aut illa
bonitas moralis est ipse actus aut ali-
quid preter actum non actus: quia ille
actus exterior qui nunc est bonus. ideo
potest esse malus. patet de actu ambu-
landi ad ecclesiam propter honorem dei
aut propter vanam gloriam: ergo illa
bonitas est aliquid preter actum: aut er-
go est subiective in actu aut non. si non
tunc illa bonitas non potest poni nisi ac-
tus interior. Si sic. Contra. non po-
test esse qualitas inherens sibi: nec re-

spectus. Tum quia talis respectus
non est ponendus sicut alibi patet. Tum
quia si talis ponatur: non potest esse nisi
respectus conformitatis & dependentie
actus exterioris. Ad interiorem: puta.
quia elicitur conformiter actui interio-
ri. Sed talis respectus conuenit actui
causarum naturalium approximatorum
passiuus per actum interiorum. puta vo-
luntas imperet quod ignis accendat cande-
lam in ecclesia ad honorem dei & appo-
ximentur: statim actus ignis confor-
matur actui interiori. Similiter volun-
tas imperet asino quod faciat in ecclesia fe-
ditates suas: & asinus approximetur ec-
clesie: & non sit impedimentum statim ac-
tus conformatur actui interiori volun-
tatis. & tamen non habet propriam bo-
nitatem. vel maliciam: ergo nec in pro-
posito. Unde actus exterior eiusdem
suppositi nullam conformitatem habet
ad actum interiorum quin consimilem pos-
set habere actus iumentum vel asini: vel
ignis. Preterea idem actus exteri-
or primo imperatur ab actu bono inte-
riori & postea continuatur ab actu malo
interiori. quero ergo aut aliquid deper-
ditur in actu exteriori aut nihil. si nihil
habetur propositum quod bonitas mora-
lis non est aliquid distinctum ab actu si
aliquid: quero quid est illud aut est ab-
solutum aut respectiuum. Et arguo sicut
prius. Preterea nullus actus est
malus nisi sit in potestate voluntatis: vel
mediate vel immediate. sed dimittat se
aliquis voluntarie in preceptum: & de-
scendendo peniteat & doleat. & simpliciter
nollet illum descensum. immo remoue-
ret si possit ille actus nolendi est virtuosus & me-
rito. si ille actus descendi non est vitio-

sus quando penitet qz n̄ ē tūc in ptāte vō
luntatis imo si esset viciosus i^o hō siml^r
foret virtuosus z viciosus. dānandus p
pter actū exteriorē. et saluandus ppter
interiorē. **De**terea actus nulli imputa
bilis est ad pctm̄: qm̄ habens detestatur
illum: actum merito: iē. s; ille descēdens
odit p̄cipitiū: g^o. zc. **De** equali bo
no debetur equale p̄miū. et oīs actus bo
nus moraliter habet aliquod p̄miū
sint. g^o duo. quoz vnus nō potest in actū
exteriorē. z aliud pōt z facit. z ponam⁹
qz habent actus interiores equales: de
quibus quero: aut bonitatē morales ha
bent equales. aut nō: si sic: habetur p̄po
situm. si non: g^o equali caritati nō debet
equale p̄miū. Si dicatur qz aureola de
betur virgini et non alteri h̄nti equales
caritatem: puta cōfessori scō: hoc nō va
let: quia aureola nō debet p̄sone gr̄a vir
tutis moralis: sed debetur h̄nti dezermia
tam integritatem. sicut p̄sda virgine si
moriatur ante vsum rōis: qz sibi aureo
la debetur. **De** aug⁹ de li^o ar^o. vt
intelligas libidinē in adulterio malū eē
si tibi etiā nō p̄tingat oportunitas p̄cubā
di cū p̄iuge aliena placitū tū sic idē eū cu
pere: z si ptās nō t̄etur sibi esse facturum
nō minus reus est q̄ si in ipso facto dep̄
henderetur **Ad** p̄m̄ in op^m potest vno^o
dici qz sunt dist^a p̄cepta. ppter distinctōez
actuum. q̄uis vnus actus nō sit malus
nisi qz cātur ab aliquo malo actu. **Un̄**
per vnū p̄ceptū actus interior p̄hibetur
Der aliud p̄hibetur tam exterior q̄ in
terior: qz quādoqz actus exterior interio
rem intendit: et magis tūc delecta^o actu
interiori. **Vnde** concede qz sunt distincta
pctā: sicut sunt distincti actus mali mo^o
predicto. **Aliter** potest dici qz sunt di
stincta pctā ne detur similib⁹ occasio er/

randi qui credunt qz non est pctm̄ nisi in
actu exteriori. **Ad** aliud de au^o. loqui
tur forte de miseria q^o ad hoīes qui vi
dent exteriora et non interiora: et de ex
teriori scandalisātur: et implendo op⁹
facit multa pctā que non faceret nisi im
pleret. quia facit peccatum suum et scā
dalizat. primum vel potest dici qz actus
interior semp̄ vlt^r frequēter intendit qm̄
elicitur actus exterior. **Ad** aliud dico
qz actui exteriori 2^m rectam rōnem non
debet aliqua integritas circūstanciaz cō
p̄tere: s; tū actui bono interiori. s; act⁹
exterior tū d̄s elici effectiue ab actu bo
no interiori. et aliā integritatē nō habet.

Ad vlt^m dico qz nō plus punit a deo
actus interior z exterior simul q̄ interior
per se. nisi interior intendatur qm̄ exterior
elicitur. s; a lege humana actus exte
res plus puniuntur quia frequenter plus
puniūt pctā minora. qz sūt maiores oc
cassiones distractionis reipublice. **Ex^m** d̄
furari ouem et diffamare hominē quoz
p̄m̄ est minus peccatus 2° et tamē pl⁹
punitur apud hoīem q̄ 2^m. sed nō apud
deum. **Alia** exēpla multa sūt: s; transeo.

Ad ar^m p̄ncipale dico qz actus exte
rior est bonus bonitate sua p̄p̄ia q̄ est
ipse actus naturalis. s; moraliter et cau
saliter est bonus bonitate actus interioris
quia solum est bonus quadam denomi
natione extrinseca. et sic patet. **Explicit**
p̄m̄ quotlibe **Incipit** scōm quotlibe
tum

Prima questio

Trum posset probari ratio/
ne naturali qz deus sit prima
causa effectiua omnium. qz sic
quia p̄m̄ ens est p̄m̄ efficiens: sed deus
est p̄m̄ ens ergo est p̄m̄ efficiens **Ad**

oppositum primum efficiens non est pri-
mus finis. Sed deus est primus finis.
ergo. Ad istam questionē dico q̄ non
potest probari ratione naturali q̄ deus
est causa efficiens immediata omnium
Tum quia non pōt probari sufficientē
quin aliquae cause puta corpora celestia
sint sufficientes respectu multorum effe-
ctuum ⁊ per consequens frustra pone-
retur in eum eē causam immediatā res-
pectu illorum. Tum. quia si posset proba-
ri naturali ratione q̄ deus est causa effi-
ciēs ⁊ non potest probari naturali rati-
one q̄ est causa partialis necessaria et
insufficiens omnium eque faciliter posset
probari naturali ratione q̄ esset causa
sufficiens omnium ⁊ ita frustra ponerem-
tur alie cause efficientes. Secūdo di-
co q̄ non potest probari naturali rōne
q̄ deus sit causa efficiens alicuius effec-
tus. quia non potest probari sufficienter
q̄ sint aliqua effectibilia preter genera-
lia ⁊ corruptibilia quorum cause suffi-
cientes sunt corpora naturalia inferiora
⁊ corpora celestia. quia non potest
probari sufficienter q̄ substantia separa-
ta quecunq; nec aliquod corpus cele-
ste causatur a quocunq; efficiente: nec
etiam de anima intellectiva que tota ē
in toto ⁊ tota in qualibet parte. pōt de-
monstratiue probari q̄ ab aliquo efficiē-
te causatur. quia non potest demonstra-
ri q̄ talis anima sit in nobis sicut dictus
est in primo quolibet. Ex istis sequi-
tur q̄ non potest demonstratiue proba-
ri q̄ deus sit causa immediata alicuius
effectus. quia si posset probari q̄ sit cau-
sa immediata respectu vnius effectus
posset ita probari q̄ sit causa immedia-
ta respectu alterius in eodem genere
cause efficientis sed 2^m non pōt proba-

ri. ergo nec primū: ex quibus sequitur
q̄ non potest probari naturaliter q̄ est
causa totalis efficiens nec partialis re-
spectu cuiuscunq; effectus. Tertio
dico q̄ potest persuaderi rationabiliter
q̄ deus est causa efficiens vel mouens
alicuius effectus. quia aliter frustra po-
neret si nō posset aliquid causare effecti-
ue in vniuerso. Sed hic sunt aliqua du-
bia. primū quia sequeretur q̄ essent mlt-
te cause efficientes prime: puta multa
corpora celestia vel multe substantie se-
parate: quia ex quo non potest probari
q̄ sit tantum vnum efficiens primū er-
go possunt esse plura quod videtur fal-
sum. 2^m dubium est an primum ef-
ficiens agat propter finem. ⁊ videtur q̄
non. quia finis est nobilior his que sunt
ad finem sed nihil est nobilius primo ef-
ficiente ergo. Tertium est quomodo
tenet ratio phi. viii. phisicorum vbi p-
bat q̄ in causis mobilibus est status ad
vnum primum efficiens. Item vni-
uersalitas cātorum cātur ab aliquo ⁊ a
nullo illius vniuersitatis. Quia tunc
idem cāretur a se. ergo ab aliquo alio
extra vniuersitatem causatorum ergo.
1^c. Ad primum dico q̄ non potest p-
bari sufficienter quin sint multa effectus
quorum nullum est causabile vel effec-
tiue vel dependens quocunq; ab alio
inter illa tamen potest esse aliquod effi-
ciens similiter primū respectu aliorum
non in causalitate quacunq; sed in per-
fectione. quia oportet q̄ differāt species
pro eo q̄ inefficilibus eiusdem speciei
non est processus in infinitum ⁊ nullus
est primus per consequens nullum illo-
rū ē perfectius alio quia species sunt
sicut numeri. vii. me. Si dicat q̄ non
possunt esse duo necesse esse probatur

per illam rationem bene esse esse quo/
modo differunt in suis rationibus for/
malibus. Item idem effectus nō po/
test habere duas causas totales et tota/
liter terminantes suam dependentiam.

Ad primum dico q̄ non potest pro/
bari sufficienter seu demonstrari quin
possint eē duo necesse esse. sicut patet in
primo quolibet et dico q̄ seipsis et nul/
lis aliis formalibus conveniunt genere
et differunt specie et seipsis. Primo sunt
necesse esse et non per aliquam parvam
formalitate eis additam et ideo ratio
fundatur super falsam ymaginationem
q̄ vnum efficiens conveniat cum alio
per essentiam et differt per formalitates
quod s̄m est quia seipsis conveniunt et
differunt et sunt necesse esse et cause.

Ad secundum responsum est sufficiē/
ter in p̄o quolibet. Dico t̄m aliter q̄
vnus effectus habet vnam causam effi/
cientem et alius aliam et vnus non ha/
bet duas causas primas saltem opposi/
tum non potest probari. Ad secundū
dico q̄ primum efficiens agit propter fi/
nem: sed non propter finem nobiliozem
se: sed agit propter finem effectus et ille
aliquando potest esse nobilioz q̄ effectus:
et aliquando ignobilior. Tertium du/
bium differo vsq; alias: Ad illud de
vniuersalitate causarum dico q̄ vni/
uersalitas causarum causatur non ab
aliquo vno. sed a multis: quia v̄m cau/
satur ab vno eff̄. primo: et aliud ab a/
lio. et sic deinceps nec potest contrarium
sufficienter probari. Ad principale
dico q̄ non est processus in infinitum:
sed est standum ad primum efficiens et
illud potest poni corpus celeste. quia de
illo experimur q̄ est causa aliorum nec
potest sufficienter probari q̄ sit tantum

vnum tale sicut patet ex dictis.

Secunda questio.

Trum possit sufficienter p/
bari naturali ratione q̄ de/
us sit infinite virtutis in vigo/
re. q̄ sic. quia. p. hoc probat. viii^o. phi/
sico:um ratione naturali per hoc q̄ po/
test mouere tempore infinito ergo est
infinite virtutis. Contra hoc non
potest probari nisi per motum. Sed
ad motum infinitum continuandū suf/
ficit virtus finita ergo r̄c. Ad illam
questionem dico q̄ non. quia infinitas
dei non potest probari nisi per effectum
sed per effectū nō p̄t probari sufficienter
ergo r̄c. Assumptum probatur. quia
si sic aut ergo potest probari per hoc q̄
effectus durat in infinitum: Aut per
hoc q̄ deus causat vnum effectum in/
finitum. aut quia causat simul effectus
ifinitos. aut quia causat successive effe/
ctus ifinitos. aut quia intelligit infinī/
ta per primū non quia non potest demō/
strari q̄ deus est alicuius causa efficiēs
sicut patet in prior. q. Similiter posito
q̄ posset probari deum esse causam mo/
uentem adhuc per motionem infinitam
non probatur infinitas dei quia virtus
actua incorruptibilis s̄m se per candez
virtutem potest causare effectum et con/
tinuare nec maior virtus requiritur ad
continuandum per mille annos. q̄ per
vnum diem. immo si per vnum diem
potest continuare. p̄t conti^e in infinitū
nisi sit causa agens in contrarium et di/
minuens virtutē per illā propositionem
actiuo et passiuo equaliter distinctis et
ceteris paribus: idem effectus semper
cōtinuabitur: deus autem non habet a/
liquod agens cōtrariū. ergo r̄c. Nec

per 2^m pōt probari infinitas dei: qz nul-
 lus effectus est infinitus: nec potest ali-
 quis talis p̄duci. Nec per tertiu quia
 non sunt nec fortecē p̄nt infiniti effec-
 tus simul. Nec per quartum quia vir-
 tus finita p̄pter diversitatē passi vel cāe
 concurrentis pōt infinitos effectus suc-
 cessive producere. patet de sole qui pōt
 causare calozē in diversis passis in infi-
 tum. Similiter ignis si infinita cōbusti-
 bilia eēt approximata equaliter cāret
 in eis infinitos calozes: z illa sunt exem-
 pla pro primo. Ad 2° est exemplum
 de intellectu qui pōt cāre infinitas noti-
 cias in infinitū per diversitatē obiectoz
 z hoc successive. Similiter patet pri^o
 qz non potest probari qz deus sit causa
 imediata infinitoz effectuz. nec potest
 p̄bari per ultimū quia non potest pro-
 bari qz deus intelligat infinita nec aliqd
 extra se. Sed hic sunt aliqua dubia
 Ad primū est quia videtur qz sufficienter
 pōt probari qz deus sit intelligens z no-
 lens aliqua a se. Tum quia fines causa-
 rum naturaliu cognoscūtur ab aliquo:
 vel ab aliquibus aliter effectus causa-
 rum naturaliu eēt caūles: sed nō cognoscū-
 tur a celo ergo ab alio z non nisi a deo.
 Tum etiā quia primū agens agit p̄pter
 finē amatū. Tum quia ipsum primum
 efficiēs dirigit suū effectū in finē. tuz: qz
 cōtingentia non eēt in rebus nisi prima
 causa ageret p̄tingenter. quia cā 2^a mo-
 ta necessario movet alia necess^o. Scōz
 dubiū est qz pōt p̄bari infinitas dei. qz
 cui nō repugnat infinitū intē illd non
 summe perfectū nisi sit infinitū. quia si ē
 finitū pōt ab alio exedi: sed enti non re-
 pugnat infinitas quod patet quia ex su-
 is rōnibus formalibus nō repugnat Si-
 militer quodlibz p̄ possibile est ponēduz

cuius nō apparet incōpossibilitas: sed
 hic nō apparet aliqua incōpossibilitas.
 quare zc. Ad primū istoz dico qz non
 pōt sufficienter p̄bari qz deus intelligit
 aliquid a se cum nō possit probari suffi-
 cienter qz deus sit causa efficiens alicui^o
 cum tamen efficientia videatur esse pre-
 cisa rō vel mediū. ad ponendū deū intel-
 ligere alia a se vt cognoscat illud quod
 agit: dico tamen qz sicut rōnabiliter po-
 nitur qz movet effectine celū: ita rōabi-
 liter ponitur qz intelligit celū z omē aliū
 corpus quod movet quia est ens p̄fec-
 tum: z per p̄ns movet intelligibilis z rō-
 nabiliter. Ad argu^m. ego dico qz nō
 pōt demonstrari qz oīa propter que a-
 gunt cāe naturales cognoscūtur z diri-
 gūtur ab aliquo quia hoc solum verū
 est in his que possunt diversimode mo-
 ueri ad vnū vel ad aliud z nō determi-
 nantur ex natura sua ad certū effectuz
 qz fines eoz cognoscūtur z diriguntur:
 quia aliter non plus moverent ad vnū
 qz ad aliud. Exemplū est de sagitta que
 ex se pōt indifferenter dirigi inferius vl
 superius ante vel retro. z ideo requirit
 precognoscentē z dirigentē. Alias enim
 indifferenter ad omne partes mediū mo-
 veret. z ita est de consimilibus que nō
 sūt cause mere naturales: sed causa me-
 re naturalis que ex natura sua determi-
 nat sibi certū effectū z nō aliū nō requi-
 rit precognoscentem siue directorem. sal-
 tem ratio naturalis nō cōcludit qz requi-
 rat. Exemplum: ignis approximatus
 ligno calefacit illud. siue hoc intenda-
 tur a cognoscente: siue nō. Et si queras
 quare tunc plus calefacit qz frigefacit.
 Respondeo qz natura sua talis
 est. Ad aliud patet prius qz non
 potest probari qz etiam primum ens a-

gat p̄p̄ finē nec q̄ dirigat effectū. q̄ nō
pōt p̄bari q̄ agat. Ad aliud dico q̄
contingentia est in rebus propter liber-
tatē voluntatis create z ideo nō potest
probari q̄ p̄m̄ ens contingenter agat quia
nō pōt p̄bari q̄ agat. Similiter dato q̄
posset p̄bari q̄ esset efficiens illud suffi-
ceret q̄ cāret naturaliter effectū adhuc
saluatur cōtingentia p̄pter voluntatez
creatam que est p̄cialis causa cum deo
multoz effectuum: sicut actus intellect⁹
naturaliter et necessa⁹ causat volitionē
et tamen volitio libere causatur: qz vo-
luntas est cā p̄cialis eius: z ei⁹ p̄tingen⁹
sufficit ad hoc q̄ effectus sit cōtingens.

Ad aliud dico q̄ nō pōt sufficiēter p̄-
bari q̄ infinitas non repugnat entī z da-
to q̄ posset: adhuc nō sequitur q̄ potest
sufficiēter p̄bari q̄ infinitas sit in rebz si-
cut q̄ astra sint paria nō repugnat. z tñ
nō pōt p̄bari sufficiēter q̄ astra sint pa-
ria. Ad aliud dico q̄ nō potest p̄bari
sufficiēter rōne q̄ q̄libet cōpossibile est
ponendū cui⁹ nō appz aliqua incōpossibi-
litas qz nō appz aliqua in p̄possibilitas
q̄ astra sint paria. et tñ nō pōt p̄bari eui-
denter q̄ astra sint paria. Ad princi-
pale patet ex dictis. dico tñ q̄ phūs per
infinitaz motionem intendit p̄bare q̄ p̄-
m̄ mouens non est virtus fatigabi-
lis neqz defectibilis que per longā actio-
nem posset p̄sumi sicut virt⁹ corporalis
ideo solum p̄bat virtutem infinitā sc̄dm
durationem sine fatigatione et p̄ditione
et sine omni diminutione:

Questio tertia.

Trū articuli fidei possint de-
monstrari. q̄ quis i⁹ articu-
lus deus est trin⁹ et vnus est
p̄p̄o necessaria. ergo vel est p̄

se nota qd̄ nō pōt dici vel est deducibilis
ex p̄ notis g⁹ pōt demonstrari. Cōtra
p̄. nō ponit tales veritates. g⁹. zc. Ad
questionē dico q̄ nō possunt demonstrari a
viatore. qz nec demonstratione quia nec
p̄pter qd̄. Sc̄do dico q̄ aliqui articu-
li quo nūc formam⁹ in via p̄nt demon-
strari a beato p̄ cōceptū simplicē z pro-
prium quē hz beatus de deo tāq̄ per me-
diū. Ad rōnes in cōtrariuz respōdeo

Ad primā dico q̄ i⁹ p̄p̄o deus est tri-
nus et vn⁹ nec est p̄ se nota viatori/ nec
deducibilis ex p̄ se notis sibi: s̄z ē sibi sim-
p̄liter neutra tñ b̄tus deū videns pōt illā
p̄p̄oem quā nos formam⁹ iufferre ex a-
lia quā ipse format: que est p̄ se nota. q̄
p̄ponit ex noticiis incōplexis: causatib⁹
assensuz euidētem in quocūqz intellectu
fuerint. Ad p̄bationē minoris cōcedo q̄
termini illi⁹ p̄positionis p̄ se note quam
format beat⁹: p̄tinentur sub ente. sed ad
illos terminos non pōt viator naturaliter
puenire. Vnde quis viator habeat p̄cep-
tum entis in cōi et pōt descēdere ad infe-
riora. nō tamē ad quecūqz. sed tñ ad illa
quoz noticiaz incōplexā pōt habere. qz
g⁹ tales cognitiones incōplexas nō habe-
re potest quales sunt in p̄p̄oem p̄ se no-
ta idcirco p̄ demonstrationez nullom⁹ pōt
ad tales cognitiones naturaliter pueni-
re sed solū pōt attingere ad cognitionez
quid nois. quia non cadunt sub sensu:
nec habemus aliquā experiētiā de il-
lis. Ad 2^m dico q̄ oppositū illius arti-
culi includit contradictōem. Et dico q̄
viator pōt naturaliter peruenire ad ap-
prehendendū illā p̄tradictōem. sed nul-
lom⁹ pōt peruenire naturaliter ad in-
dicandū euidenter q̄ illa contradictio
sequitur ex p̄positione illa. deus non est
trinus z vnus. quā format: sed beatus

77
ex propositione quam ipse format iudi-
cat euidenter q̄ oppositum includit con-
tradictionem: et ideo concedo q̄ possunt
naturaliter apprehendere terminos affir-
mativos ⁊ negativos illius p̄dictionis
et totam contradictionem possum appre-
hendere: sed non possum illam contradi-
ctionem euidenter cognoscere sequi ex
opposito articuli q̄ ergo formo. Ad
3^m dico q̄ talis inuens solum rationi
naturali detinetur per fallam. ⁊ apparet
sibi aliqua propositio vera que est fallā.
3^m patet quia in talibus similis deus
est trinitas. pater est deus. ergo pater est
trinitas conclusio est flā secundū fidem
et tamen naturalis diceret illum. syllogi-
simum esse expositiuium Nec posset de
illa fallacia per aliquam fallam aristo.
instrui. nisi crederet articulum fidei esse
verum. Scdm patet per fidem quia
credit aliquam propositionem esse verā
que est falsa. et tamen illa falsa non est si-
bi p̄ se nota pp̄ie loquēdo nec deducit̄
ex per se notis. sed est nota. sibi per con-
suetudines credendi dictis aliorum sicut
dicimus propter vsum loquentiū q̄ h̄c
sit per se nota. deus est vnus. cum tamen
nō sit ita. Similiter talis inuens rationi
naturali precise detinet̄ per argumenta
sophistica que ipsemet nescit soluere. et
videre defectum. Et vltra dico q̄ de ali-
is propositionibus habemus naturaliter
certitudinem et de illa non. Ad quar-
tum dico q̄ ille modus demonstrandi so-
lum est in compositis ex partibus eiusdē
rationis vbi passio mēst toti per partes
ibi continget per diffinitionem exprimen-
tem partes demonstrare passionem de
suo: sicut est de habere tres respectus
trianguli. S; in simplicibus non est ille
modus demonstrandi. nec quādo demō-

stratur passio de toto per partem cui p̄i-
mo conuenit sicut esse intellectum demō-
stratur de homine per intellectum tam-
q̄ per medium. vnde in proposito ad de-
monstrandum propositiones quam nos
formamus requiritur pro medio cogni-
o simplex deitatis in se quā cognitionē ha-
bēs videns deum sed illam non possum⁹
habere pro statu isto. nec propter hoc
sūt p̄dicationes frustra quia cognitionē
aliam habemus de deo naturaliter in
conceptu simplici communi et in concep-
tu composito. Ad quintum concedo q̄
potens habere talem cognitionē de deo
qualem habet beatus potest inferre eui-
denter tales veritates: sed viator concep-
tum talem nō potest habere naturaliter
Et vltra dico ad probationem q̄ in fi-
ne discursus habet conceptum propriū
de deo compositum. et tamen per illum
discernit deus qui significaret̄ a creat̄a
et p̄ illū non possum concludere talem
veritatem euidenter. Ad sextum dico
q̄ articulus quē nos formamus pro sta-
tu isto est propositio mediata. quia pōt
demonstrari per illum articulum quem
format beatus: Sed ad illam proposi-
tionē: nec ad eius terminos: non possum⁹
naturaliter peruenire. q̄uis contineatur
sub ente et pro eis distribuatur ens. ita
angelus cōtinetur sub ente: et pro ange-
lo distribuatur ens. et tamen angelum i-
se non possum⁹ naturaliter distincte co-
gnoscere. Et ad probationes dico q̄ nō
potest naturaliter de quolibet istorum
terminorum ex quibus componunt pro-
positionem immediatā q̄ ipsum non sit
lapis. quia illam propositionem non pos-
sumus formare in qua ille conceptus p̄-
prius deo sit subiectum vel predicatum.
Et vltra dico q̄ infidelis non concipit

illum terminum. et tamen peccat ydo/
latrando. quia licet non concipiat deum
sic in speciali per conceptum simplicem
tamen concipit eum in conceptu. in con-
cepto qui solum significat deum et sup-
ponit pro deo. Ad aliud dico qd illa co-
sequencia est bona. primus motus est. g^o
p^o motor est. Et dico subiectum suppo-
nit pro trinitate: sed illa consequentia no-
est evidens. Primus motus est ergo
trinitas est. quia non est naturaliter cui/
dens qd subiectum supponat pro trinita-
te. unde licet p^m mouens et trinitas sup-
ponant pro eodem. tamen hec est natura-
liter evidens. p^m mouens est. et non hec
trinitas est. et hoc propter diuersitatem
terminorum. Ex^m p^m mouens et cre-
ans supponunt omnino pro eodem et in
hec est naturaliter nota aliquid est p^m
mouens. et non ista aliquid est creans. et
hoc quia plus requiritur ad noticiam
evidentem vni^o qd alteri^o puta. cognitio in-
tuitiva requiritur ad eidentiam istius
trinitas est. vel aliquid est trinitas. et no-
istius. aliquid est prima mouens. Ad
principale dico qd non omnis propositio
necessaria est per se nota. v^l deducta ex
per se notis. Aliqua enim est necessaria
et immediata que tamen non potest co-
gnosci evidenter: nisi per experientiam. et
sic est in pposito de ista deus e trinitas.

questio quarta

Primum attributa concreta eu-
iusmodi sunt. sapiens. iustus et
huiusmodi. predicentur de deo
et creatura vniuoce. qd sic. quia talia co-
cluduntur de deo per creaturam. et in ta-
li argumento non est fallacia equiuoca-
tionis. ergo est aliquis conceptus vniuo-
cus. Contra. nichil predicatur de deo

et creatura. ergo: Ad questionem dico
qd non. quia nullus talis conceptus pre-
dicatur de eis 2^m eandem diffinitionem ex-
primentem quid nois. ergo no. vniuoce.

Assumptum probatur. Nam sapiens pre-
dicatur de creatura scdm istam diffinitio-
nem habens sapientiam accidentalem. et sic
non predicatur de deo. sed scdm istam.
existens sapia. sicut scdm an. in monol
Iustus predicatur de deo scdm illam
descriptionem exis iusti. et de creatura
scdm istam hns iusticia. g^o no. vniuoce
Sed hic sunt dubia. Primum qd de deo
et creatura predicatur attributa vniuo-
ce. et no. nisi ista. g^o et. Scdm an. sapiens
predicatur de deo in quid vel in quale.
Et qd predicatur in quale probatur p mul-
ta argumenta. Ad primum dico qd talia
abstracta. iusticia et sapientia. et hmoi p
dicantur d deo. et creatura vniuoce. s. co-
creta eorum equiuoce. Ad aliud dico qd ta-
lia concreta hnt duplicem diffinitionem
exprimentem quid nois. Una est qd sapi-
ens est hns sapiam. Alia est qd sapiens e
exis sapientia. Tunc dico qd sapiens scdm
primam descriptionem predicatur de creatu-
ra in quale. puta de hoie et angelo. Sed
scdm aliam descriptionem predicatur de deo
in quid: sed non predicatur sic de creatura
qd sapiens sic. dictum no. importat aliquam
disposiorem accidentalem. Ad primum in con-
trarium nego primam ppoem qd alia es-
set diffinitio si suis abstractis corrdcant
res distincte in eodem supposito qd quan-
do idem corrdnet. Et ad probatorem nego
assumptum: quia sapiens predicatur de deo
et angelo pure equiuoce: et no. vniuoce
et ideo si suis abstractis corresponderent
res distincte in deo: tunc predicaret in qua-
le. tam de deo qd de creatura. Nunc autem
de vno predicatur in quid. de alio in qua-

le. Ad aliud nego assumptum. quia si
talis esset distinctio rerum. qualis est di-
stinctio conceptuum. tunc sapiens et hu-
iustmodi predicarentur de deo. sicut pars
de deo: vel sicut accidens de suo subiec-
to. sicut dicitur: homo airtus vel albus
sed tales predicationes sunt de nomina-
tive et in quale et non in quid. Ad ali-
ud dico qd accipiēdo sapiens in cōsequē-
te iuxta scōas descriptionem: tunc est cō-
sequētia formalis quocunq; demonstra-
to hoc non est sapientia ergo hoc nō est
sapiens. quia sic concretum et abstractū
conuertantur. accipiēdo autem sapiens
scōm primam descriptionem sic non est
consequentia formalis patet instantia d
angelo. immo sic concedo qd oppositum
consequentis stat cum añ. sed vltimaz
consequentiam nego. demonstrato deo:
quia ad hoc qd oppositum consequentis
stat cum antecedente sufficit verificatio
pro vno singulari. puta pro angelo vel
homine. quia demonstrato angelo simul
stant qd non sit sapientia. et tamen sit sa-
piens sicut dictum est. Ad aliud de cir-
cū^o impossibili patebit alias. Ad ar-
gumentum dico qd maior est falsa: sicut
declaratum est. quia ens nunc de facto
predicatur in quid de deo. et tamen si en-
titas distingueretur realiter ab ente pre-
dicaretur tunc in quale. ideo maior vi-
detur vniuersaliter falsa. Ad aliud di-
co qd per circūstionem impossibilem nō
innotescit nobis qd sit conceptus con-
notatiu^o sed per diffinitionem exprimen-
tem quid nominis in oblico. Ad ali-
ud nego consequentiam quia pater nō
predicatur in quid nec per se primom^o
de essentia et hoc quia non predicatur d
omni illo de quo predicatur essentia et
per se presupponit de omni primo po-

steriorum nec etiam proprie predicatur
per se 2° mō de essentia propter eandem
causam. Si dicas scōm philosophū pri-
mo posteriorum que neutraliter in sunt
accidentia sunt. Nō verum est qd
est predicatio directa. puta quando supe-
rius predicatur de inferiori sic non est hic
essentia est pater sed hec est per se primo
modo pater est essentia quia predicatur
est superius: et subiectum inferius. Ad
primam probationem dico qd quis con-
cipiendo paternitatem concipio essentiam
quia tamen essentia predicatur de ali-
quo de quo non predicatur paterni-
tas. ideo paternitas non predicatur de
essentia in quid et per se quia non predi-
catur de omni. Ad aliud nego assump-
tum. quia per fidem tenemus qd est alius
conceptus essentie qui non est persone.
Et econuerso patz de coicabili. ideo mi-
nor est repugnantia hic. qd qd videatur es-
sentia non visa persona. Ad aliud di-
co qd plus requiritur ad predicationem in
quid siue p se: qd qd conceptus pris nō signi-
ficet nec consignificet nisi essentiam.
Requiratur enim qd predicatur de oī illo
de quo predicatur essentia quod deficit in
pposito. ideo non est predicatio in quid

Ad aliud potest dici qd si paternitas. i
creaturis sit aliqua res pura quocunq; m^o
distincta ab absolutis. tūc pcept^o pris nō
est vnicus patri in diuinis et patri crato
hoc p; scōm pdicta p diffinitōes eoz pa-
ternitas mō dretur vniuoce de paternita-
te creata et icreata. Si aut nō sit res di-
stincta tūc pcept^o pcreat^o nō ē vniuoce^o
sed tunc non abstrahitur a paternitate
creata sicut sapiētia in cōi a sapia crea-
ta nō est ergo simile. Ad principale d^o qd
p illis rōib^o sufficit qd absoluta dicant^o
vni^o de deo et creatura quis nō creata.

Questio quinta

Trum deus potuit fecisse mundum ab eterno quod sic. quod non includit contradictioem. ergo.

Contra. tunc infinita essent pertransita.

Ad questionem dico primo quod neutra pars potest sufficienter probari. Negativa non quia non apparet. contradictio manifesta: nec affirmativa. quia rationes sufficienter concludunt quin possit solvi. **R.** dico quod probabiliter potest teneri quod deus potuit mundum fecisse ab eterno propter hoc quod nulla apparet manifesta contradictio. **Hic** sunt tamen due difficultates. Una quia aliqua rationes concludunt quod mundum fieri ab eterno includit contradictionem: quia tunc infinita essent pertransita. patet de revolutionibus celi. Tum quia infinita possent esse in actu. patet. quod si quolibet die preterito deus creasset unam animam intellectivam. tum quod infinita essent plura infinitis et essent excessiva: patet de revolutionibus solis et lune. Tum quia pars esset equalis toti. quia unum infinitum non est maius alio. tum quia deus necessario produxisset. quod omne eternum est necessarium. tum quia si deus produxisset ab eterno unum hominem aut idem durasset finite et tunc totum tempus preteritum fuisset finitum. aut infinite: et tunc fuisset infinite perfectionis. quia restitisset causis naturalibus corruptis per infinitum tempus. **Secunda** difficultas est: quia videtur posse probari quod mundus potuit fuisse ab eterno. quod fuit ab eterno possibilis. ergo ab eterno potuit fuisse ante perbat naturaliter. viii. phi. per rationem aristoteli. de eternitate mundi que omnes vel saltem multe probant sufficienter quod mundus non sit novi

ter possibilis: sed ab eterno fuit possibilis. **Ad** primum potest dici. quod tunc infinita fuissent pertransita sed non pertransienda: quod infinitum quod est pertransiendum nunquam potest esse pertransitum. **Ad** aliud dico primo quod potest concedi secundum illam viam quod infinita potest esse in actu. **Aliter** potest dici quod hoc non est possibile et quando dicitur quod in quolibet die potuit produxisse unam animam verum est: quod quelibet singularis est vera: et tamen non sequitur quod infinitas produxit. quia in aliquo die illoz infinito incepisset producere. **Si** dicat in quolibet die preterito potuit producere unam animam. ponat 6° inesse et sequitur infinitas. **Respon**deo quod hec propositio in quolibet die preterito et c. dicitur. secundum sensum iunctum et divisum sensus iunctus falsus est. scilicet quod hec sit possibilis deus in quolibet die preterito produxit unam animam. quia tunc sequitur infinitas. **In** sensu divisio est una visus cuius quelibet singularis est vera de possibili et in tali sensu non debet poni idem **Ex** hoc est falsa in sensu composito utraque pars contradictionis potest esse vera et tamen est vera in sensu divisio quia quelibet singularis est vera et tamen non debet poni in esse. quia tunc utraque pars esset vera ita in proposito. **Ad** aliud dico quod plura est equinocum. **Uno** modo dicuntur aliqua plura quando tot sunt in istis quot in illis et adhuc alia in certo numero. et sic infinita non sunt plura infinitis. quia neutrum excedit aliud in certo numero. **Alio** modo quot sunt illa tot sunt ista: et adhuc sunt multa alia in illis: non tamen excedunt in certo numero. **Eodem** modo dico ad illud de excessu.

Ad aliud dico quod aliquid potest dici equale dupliciter unum modo quando totum

est in vno quod est in alio et non plus vel
cuiuslibet in vno correspondet tamen in alio et
non plus 2° vnum infinitum non est semper e-
quale alteri imo aliquando maius. quia frequenter
quantum est vno tamen correspondet in alio
et adhuc: aliud scilicet tunc hec est falsa secundum
intellectum quicquid est maius vno e-
quale est maius reliquo. Aliter dicitur
aliquid equale alteri quando est dare cer-
tam quantitatem vni^o et tantam alteri^o
et non plus et de tali equali verum est quod quicquid
est equale vni equaliter: et reliquo est
equale et 1° vnum infinitum non est equale
alteri. vnde primo loquendo dico quod vnum
infinitum potest esse maius alio. et quia su-
per hoc fundatur illud aristotelis quod omnia infi-
nita sunt equalia quod falsum est. ideo non
concludit. Ad aliud potest dici quod tunc de-
us necessario produxisset mundum ab eter-
no si produxisset ab eterno. quia hec pro-
positio necessiter necessaria mundus fuit ab
eterno. quia nunc est vera et nunquam potest
esse falsa tamen potest fuisse falsa sicut pro-
positio vera de preterito est necessaria et
tamen potuit fuisse falsa. Ad aliud
dico quod deus potuit produxisse vnum hominem
ab eterno et conseruasse eum ab agenti-
bus corruptionis et tunc dico quod si more-
retur durasset per infinitum tempus: sed tunc
non sequitur quod fuisset infinite perfectio-
nis. quia durasset in virtute dei: sed non
potuit fecisse vnum hominem ab eterno et re-
liquisse eum naturalibus suis propter con-
tradictionem. quia eo ipso quod fuisset ab eter-
no necessario durasset infinite et eo ipso
quod naturaliter moretetur durasset finite
et ita sequitur manifesta contradictio.

Ad 2^m d^m quod mundus ab eterno fuit
possibilis et hoc probant sufficienter i-
rationes aristotelis: sed non probant quod
fuit possibilis ab eterno: sed solum pro-

bant quod non est nouiter possibilis fieri: sed
ab eterno fuit possibilis fieri non pro eter-
no. sed pro tempore certo et ideo hic est fal-
latia consequentis: mundus ab eterno
fuit possibilis ergo ab eterno potuit fuis-
se. Et si arguas adhuc pro prima diffi-
cultate. quia omnes dies preteriti simul ac-
cepti si mundus fuisset ab eterno aut sunt
toti quod eis non potest addi aliquis dies: et
hoc est falsum aut potest addi et tunc ac-
cipio secundam multitudinem vbi est vnum
dies addictus. si 1° multitudo simul inci-
peret cum alia multitudine diuinus du-
raret quod alia per vnum diem. ergo alia
non durauit in infinitum. Item quolibet
pars temporis preteriti aliquando fuit
futura ergo totum tempus preteritum
aliquando erat futurum ergo pertraditio
est quod fuisset ab eterno. Item quolibet
bet hominem precessit deus duratione 8°
et omnes antecedens probatur. quia alii
aliquis homo fuisset ab eterno consequen-
tia probatur. quia preter totam multitu-
dinem hominum quorum quolibet precessit
deus duratione non est aliquis homo. quia
si sic 1° fuisset ab eterno. ergo deas pre-
cessit totam multitudinem duratione.
Item quilibet homo fuisset posterior so-
la duratione. ergo omnes. probatur sicut
prius Ad pri^m illorum dico quod diuinus
duraret a parte post: sed non a parte an-
te. quia a parte ante vtraque multitudo
est infinita. Ad aliud dico. quod antece-
dens est falsum. quia est vnum vniuersal^e quod
habet multa singularia falsa. nam totum
tempus preteritum ab eterno usque ad prin-
cipium huius diei est pars toti^o tempo-
ris preteriti et tamen illa pars nunquam fuit
futura: Similiter est de tempore ab eter-
no usque ad diem hesternum vel crastinum
et sic de aliis. Ad aliud nego consequen-

374
liberatio requisita ad actum meritorius
non est de propositionibus de presenti: s; /
de futuro. ergo requiritur tempus. Pre-
terea actus meritorius requirit syllo-
gismum practicum compositum ex prepo-
sitionibus de futuro. qui syllogismus non po-
test esse in instanti. Preterea si non pre-
cedat syllogismus practicus. actus non
erit ita imputabilis sicut si precessisset

Ad p^m illorum dico qd actus delibe-
ratus et actus subrepticus non distin-
guntur in hoc qd deliberatus sit in tem-
pore et subrepticus in instanti: sed in hoc
qd actus deliberatus est cum perfecta co-
gnitione obiecti: actus subrepticus est si-
ne perfecta cognitione obiecti siue fiat in
tempore siue in instanti. Unde pro ar-
gumentis dico. qd duplex est deliberatio.
Una est cum perfecta investigatione ali-
cuius dubii. pro quo homo habet rationem
ad utramque partem et talis non potest
esse in instanti nec illa requiritur ad actum
meritorium. Alia est que est perfecta co-
gnitio vel assensus respectu principii pra-
ctici vel cognitionis. et illa potest fieri in
instanti et illa est necessaria ad actum me-
ritorium. Nunc autem supra probatum
est sufficienter qd secunda deliberatio potest
esse in instanti: quia quodcumque causa est
effectus potest esse: s; causa potest esse in
instanti ergo deliberatio que est effectus eius
potest esse in instanti. Preterea hoc da-
to: habetur propositum quia si actus di-
catur subrepticus. quia fit sine delibera-
tione temporanea: sequitur qd talis actus
potest esse peccatum mortale. puta si ali-
quis odiat deum in instanti in quo tene-
tur diligere: sine omni deliberatione pec-
cat mortaliter. et per consequens actus
demeritorius potest fieri in instanti ergo

actus ei oppositus potest fieri in instanti
meritorius. quia quodcumque potest
demereri et mereri: Ideo videtur qd ac-
tus subrepticus non fit nisi circa mate-
riam indifferentem ubi potest homo be-
ne et male agere. sicut studere. et huius-
modi. Circa materiam autem precep-
torum non consistit forte. quia nullus ex-
cusatur per hoc qd subrepticie odit deus
quando debet diligere. Si enim requi-
ratur tempus ad actum meritorium vel
demeritorium: posset homo per magnam
tempus stare in actu malo sine omni pec-
cato. sicut potest esse magnam tempus ante
quam habeat illam deliberationem. Aliquando
vixit annus scilicet qd homo est debilis ingenii

Ad aliud dico qd actus non est de-
meritorius nisi fiat scienter. sed illa scien-
tia non est perfecta cognitio obiecti que
potest fieri in instanti. Similiter contingit
que requiritur ad talem actum est qd pos-
sit oppositum actum elicere in eodem tempore
vel instanti. sed actus demeritorius non
semper fit ex scientia: sed aliquando ex ignoran-
tia. Unde videtur qd sola noticia incom-
plexa. vel apprehensio obiecti sufficit ad
demeritum quando homo tenetur elice-
re oppositum actum. Ad aliud dico
qd assumptum est falsum. immo obliga-
tur et homo et angelus ad preceptum qua-
documque apprehendit illud et cogno-
scit nec requiritur talis deliberatio.

Ad aliud dico pro istis duobus
qd non semper deliberatio est de pro-
positionibus de futuro. Quia de illis
solum est deliberatio que est perfecta
investigatio alicuius propositionis in-
cognite vel dubie: sed frequenter delibe-
ratio est de propositionibus de presenti
et syllogismus practicus similiter et ista delibe-

ratio est perfecta cognitio et assensus. Ex^m hic est deliberatio sufficiens ad actum meritorium: quicunque cognoscitur aliquid esse deus summum bonum siue creator omnium pro eodem est illud amandum. sed in primo instanti potest angelus cognoscere omnia illa ergo etc. Confirmatur quicunque cognitio in nullo est variata. si actus sibi conformatus in tempore potest esse meritorius: eadem ratione actus elicitus in se potest esse meritorius: sed cognitio perfecta angeli respectu obiecti preterita: elicitur se et continuatur sine aliqua variatione per tempus tunc actus voluntatis sibi conformatus potest esse meritorius in tempore ergo in instanti. Ad aliud dico quod actus meritorius non semper requirit illogismum preteritum nec propositiones de futuro nec propositiones de presenti. et addato quod sic dico quod quicunque talis illogismus proponat ex propositionibus de presenti: talis potest esse instanti sicut prius probatum est. Ad aliud dico quod ita imputabilis potest esse sine illogismo ex propositionibus de futuro: sicut cum illo. ideo nego assumptum. Ad principale patet ex dictis

Questio septima.

Verum existentia angeli distinguatur ab essentia eius quod sic. quia existentia angeli est separabilis ab essentia: ergo distinguitur. Assumptum patet. quia essentia aliquando existit. aliquando non. Contra. tunc existentia angeli esset accidens essentie quod falsum est. Ad quod dico quod existentia angeli non est alia res ab essentia quod probatur. quia non est accidens essentie. per inductionem. Nec est alia substantia. quia nec materia nec forma: nec compositum ex his. Si dicat quod est respectus dependentie creature ad deum. Contra tales respectus sunt superflui. Pre

terea si sic: posset angelus esse sine tali respectu dependentie contra est falsum. contra per: quia non plus dependet angelus a tali respectu quam effectus a sua causa et accidens a suo subiecto et forma a materia: sed omnia ista potest deus facere sine aliis. ergo etc.

Item tunc existentia angeli esset accidens angeli: et per consequens prius natura esset essentia angeli quam eius existens. Sicut substantia est prius natura quam accidens. ergo potest esse sine eo. Item omnem rem priorem naturaliter potest deus facere sine posteriori. ergo essentia sine existentia. Item si sic: aut faceret unum per se: aut unum per accidens si per se: ergo unum esset materia et aliud forma si per accidens. ergo angelus esset unum per accidens. Ideo dico quod nullomodo distinguitur. sed contra quod semel distinguitur ab aliquo semper distinguitur ab eodem. sed existens angeli aliquando distinguebatur ab angelo. Preterea quando angelus non fuit. ergo. Preterea quod est indifferens ad esse et non esse distinguitur ab utroque essentia est indifferens ad esse et non esse. ergo distinguitur ab utroque. Preterea quando angelus non fuit hec fuit vera: essentia est essentia: siue angelus est angelus et non ista essentia est existentia siue ista. angelus existit ergo distinguitur. Preterea sequitur existens angeli non est essentia angeli generata existens angeli distinguitur ab essentia angeli. Contra est verum ergo contra. Preterea quando angelus non fuit: tunc existens angeli non fuit idem cum essentia. ergo distinguebatur. Ad primum istorum dico quod nunquam existentia angeli distinguebatur a sua essentia. et tamen aliquando existens non fuit essentia angeli sicut essentia angeli nunquam distinguebatur ab essentia. et tamen aliquando essentia angeli non fuit essentia. quia aliquando nihil fuit. Ad aliud dico quod non est essentia indifferens ad esse et non esse magis

q̄ exñtia. quia sicut essentia p̄t esse ita
 exñtia p̄t eē z nō eē. Vñ idē oīo signifi-
 catur z p̄sequit per vnū z reliquā. Ta-
 men esse aliquando est nomen z tunc si-
 gnificat oī modo grāmicali z logica-
 li idēz cum essentia aliquando vero est
 verbū. z tunc significat illud verbaliter
 quod essentia significat noīaliter. z idō
 vnū nō ponitur conuenienter loco alte-
 rius. quia nō habent eadē officia: sicut
 nec nomen z verbū. Et ideo aliquando
 eē ponitur inter duos terminos dī° ho-
 mo est aīal vel homo p̄t eē aīal: inter
 quos nō ponitur essentia. quia nihil es-
 set dīre: homo essentia aīal. Ita est de
 cursu z currere z multis talibus. Ad
 aliud dico q̄ quando angelus non fuit:
 hec fuit falsa. angelus est angelus: vel
 essentia angeli est essentia. sicut illa
 angelus est exñtia. quia per oēs tales im-
 plicatur q̄ angelus sit aliquid. Ideo qñ
 q̄ hec est vera: angelus est essentia: tūc
 illa est vera angelus est exñtia. vel ange-
 lus existit. quia existentia z essentia idē
 oīo significant. Ad aliud nego istaz
 consequentiā: existentia angeli non est es-
 sentia angeli: ergo distinguitur. quia p̄
 aīas non importatur angelum eē. quod
 tamen importatur per p̄as. Ad aliud
 dico q̄ non sint idem nec distinctū. quia
 idem z distinctum sunt differentie entis
 Contra quādo non fuit angelus: pl̄
 distinguebatur angelus ab asino q̄ age-
 lus ab angelo siue idem a se. ergo zc.
 Respondeo q̄ non plus distinguebatur
 asinus ab angelo q̄ angelus ab angelo
 de facto: sed plus potuit distingui quan-
 do vtrūq̄ ponitur in effectu. Ad p̄i-
 cipale dico sic p̄z ex dictis q̄ nec eēntia
 est separabilis ab exñtia nec e conuerso lz
 vtraq̄ pars istius contradictionis: esse

non esse potest successiue predicari tam
 de eēntia q̄ de existentia.

Questio octaua.

Trum quilibet effectus cre-
 atur a deo. q̄ sic quia oīs ef-
 fectus vel est creator vel cre-
 atura: sed nullus effectus est creator. er-
 go est creatura. Contra. Non quilibz
 effectus sit ex nihilo ergo non quilibet
 creatur. Sic sunt due difficultates
 reales z alie vocales. Prima est an gli-
 bet effectus simplex sit purū nihil ante-
 q̄ pducatur. Et d° q̄ p̄bo primo sic. sit
 ab illa forma simplex de qua arguo sic i
 eodē. q̄. in quo producebatur a in subie-
 cto potuit produci extra omē subiectuz
 z per consequens potuit tunc creari. et
 sic prius fuit nihil. Preterea q̄ nec est
 in se nec in sua parte. est purū nihil sed
 forma simplex ante q̄ pducatur est hu-
 iusmodi. ergo zc. Si dicat q̄ est in po-
 tentia materie. Contra hoc non sufficit
 quia realius forma habet esse in poten-
 tia materie q̄ in potētia agentis. sed h°
 nō obstante forma simplex ē purū nihil
 patet de angelo. Similiter aīa intellecti-
 ua est in potentia corporis: z grā in po-
 tentia aīe z tamen vtrūq̄ est purum ni-
 hil. Preterea forma ante suā produc-
 tionē nec est exñtia nec eēntia: sicut pro-
 batū est in precedenti questione ergo pu-
 rum nihil. Preterea exñtia talis forme
 nihil est ante q̄ producat ergo nec es-
 sentia qz idē sunt. Questio est vtrū ea-
 dem forma subālis vel accñtalis simul
 generatur z creatur. Et dico q̄ eadem
 forma creat a deo. z ab agente naturali
 nō creat sed generatur. hoc p̄bo quia il-
 lud simpliciter creat qd̄ pducitur ab agen-
 te quod non requirit necessario materiā

concausantem. et fit de nihilo. Et illud generatur quod fit ab agente quod necessario requirit materiam concausantem: sed eadem forma substantialis simul producit sic a deo et ab igne. Nec est hoc magis inconueniens quam quod idem effectus puta volitio producit simul libere a voluntate et contingenter. Ad cognitioem autem naturalem et necessario: 1° et c. Tunc proprie loquendo: non generat forma: sed solum compositum hoc per diffinitioem experimentem quod nominis generatiois. His suppositis dico quod residue difficultates sunt vocales propter equocationem huius vocabuli creari. Accipit enim in iure canonico per promoueri ad dignitatem. Aliter accipit in philosophia et theologia: et hoc quadrupliciter. vno large per produci vel fieri: et sic accepit commentator 3° de anima. vbi dicit quod intellectus creat intellecta. Alio accipitur stricte per illo quod fit de nihilo ab aliquo agente. vel illud de quo fit est factum de nihilo: et sic dicit Anselmus in symbolo quod segetes creantur. Tertio accipit magis stricte per illo quod fit postquam fuit nihil ab agente: quod posset ipsum facere extra omne subiectum. Quarto accipit strictissime per illo quod fit a solo deo postquam fuit nihil ad quod non concurrat cum agente necessario requirente passum. Nunc ad questionem quod primo accipiendo creari non intelligit questio: sed alius. Et dico primo illo modo quatuor quod omnis effectus creat. 2° etiam dico quod sic: quod omnis effectus vel fit de nihilo a deo: vel illud de quo ultio fit factum est a deo de nihilo. 3° dico quod nullus effectus propositus productus a creatura creatur a deo. sed solum effectus simplex: et hoc maxime est verum si quelibet forma simplex: potest esse sine subiecto per potentiam dei. 4° dico

quod nec omnis effectus simplex vel compositus creatur a deo. Sed hic sunt duo dubia. Primum est utrum respectus possint creari a deo. 2° utrum figurata possint creari a deo. Ad primum dico quod respectus non sunt aliquae prae res distinctae ab absolutis. sed sunt ipsae absolutae: ideo possunt creari a deo sicut absoluta sed qui ponunt ipsos distinguunt ab absolutis ponunt quod non possunt creari a deo. Ad secundum dico quod figurata sunt creata a deo. quod sunt vera entia realia: et similiter mendacia: impossibilia et entia rationis: sunt entia realia et a deo creata. Et si dicat chimera includit contradictionem: ergo non est ens reale. Item sexto metaphisice diuidit philosophus ens in ens reale et ens rationis. et ens reale in. r. predicamenta. Ad primum dico quod hec est distinguenda chimera includit contradictionem ex eo quod subiectum potest habere suppositionem personalem vel simplicem secundo non includit contradictionem. sed primo per significatioem: quia significat contradictionem per tanto: quia ad predicationem chimere de aliquo: sequuntur contradictoria: puta quod aliquid sit homo et non sit homo. Eodem modo tales sunt vere: chimera est aliquid: chimera est ens: ut supponit materialiter vel simpliciter et non personaliter. Ad aliud dico quod commentator intelligit ibi per ens in anima affirmationes et negationes que sunt complexa solum existentia in anima: et per ens extra animam intelligit incompleta. Et incompleta bene diuiditur in decem predicamenta. Aliter potest dici quod non est diuisio per opposita sed vocis in sua significata sicut postea patebit. Ad principale pro utraque parte patet ex dictis.

Questio nona.

Trum creatura potest creare
q̄ sic: q̄ creatura producit for-
mam de nihilo postq̄ fuit ni-
hil: ergo. Contra tunc creatura eēt infi-
nite virtutis. quia nihil potest creare ni-
si infinita virtus. Sic primo expono hūc
terminum creare. Et dico quōvis multi-
pliciter accipitur sicut patet in preceden-
ti questione: tamen hic accipio creare p̄
pducere aliquid nullo passo p̄supposito
tempore vel natura. Et dico naturalit̄:
quia si pducatur passum aliquod in eo-
dem instanti potest aliqua creatura ha-
bere effectum suum in illo passo. Exem-
plum de speciebus in eucharistia. Et simi-
liter si deus in instanti crearet totum ae-
rem medium. sol in instanti illuminaret.
Sic intellecta questione dico q̄ creatu-
ra non potest creare: tamen difficile est
hoc pbare. sed q̄ nō sit causa totalis ali-
cuius effectus p̄bo: et hoc de causa na-
turali: quia causa efficiens totalis natu-
ralis equaliter se habens ad plura eius-
dem rōnis: vel pducit omnia vel nullū.
sed aliqua creatura est huiusmodi. q̄ nō
potest creare sicut causa totalis. Secun-
do dico q̄ non creat sicut causa partialis
sed hoc est difficili⁹ pbare q̄ primum.
Nec forte est possibile inuenire ratiōem
pcedentem ex p̄ se notisq̄ ppositiōes
non p̄nt rōnablr̄ negari ab aliquo. Di-
co t̄n q̄ non q̄ experientia qualis ē nobis
possibil̄ de talibus est ad oppositum. s. q̄
nunq̄ videmus creaturam pducere ali-
quid nisi ad presentiam passi. Sed hic
sunt aliqua dubia. Unum quia crea-
tura potest conseruare formam sine sub-
iecto: ergo potest creare. Secundum q̄

creatura potest annihilare: ergo creare.
Antecedens patet. q̄ ignis maximus po-
test destruere p̄uam frig⁹ sepatuz ab oī
subiecto. q̄ annihilare. Tertius q̄ rō
prima deficit: q̄ in augmentatōne natu-
rali est causa efficiens naturalis eālr̄ se
habens ad plura: et tamen primo pducit
vnu: et postea aliud et sic deinceps. T̄re
potest mō de⁹ tot pducere quot posset si
eēt agens naturale. q̄ nunc saltez p̄t p-
ducere infinita. Quartum est q̄ species
in eucharistia p̄nt augeri. q̄ creati. p̄na
p̄z. q̄ in augmentatione aliqd̄ acquir̄.
et illud pducitur in pposito sine materia
q̄ creatur. Ad primum istoz p̄t di-
ci dupliciter. vno q̄ creatura nō p̄t cō-
seruare formam separatam a subiecto:
patet de speciebus in eucharistia: q̄ de⁹
omnes conseruat. Aliter potest dici q̄ n̄
est simile de conseruare et creare. q̄ quā-
do res non est in effectū: equaliter se hēt
ad oīa q̄n̄ vero est non equaliter se ha-
bet. et iō non obstante q̄ creatura posset
conseruare separatam non t̄n̄ creare.

Ad secundū potest dici dupliciter pri-
mo q̄ creatura nō potest annihilare sicut
nec creare. et iō p̄t dici q̄ q̄stūcūq̄ ignis
eēt maximus: non posset annihilare p̄uaz
frigiditatem sepatam. Aliter p̄t dici
q̄ potest annihilare: sed non sequit̄. q̄ po-
test creare. q̄ causa efficiens non equali-
ter se h̄z ad rem que existit et que nō exi-
stet. Si dicat q̄ agens naturale corrup-
pendo formam nihil relinquit. q̄ annihī-
lat. Simlr̄ pducendo formā nihil p̄sup-
pōit. q̄ creat. R̄n̄ q̄uis forma pri⁹ fue-
rit nihil: q̄ t̄n̄ educitur de materia: hoc
est q̄ materia necessa⁹ requiritur ad h̄
q̄ illud agens pducat illā formam: ideo
non creat eam. Si dicat illud q̄ est in
potentia materie habet aliquod eē: sed

forma est in po^a. materie ergo. Dico q^d forma nō habet aliquid esse in materia s^z bene pōt esse in materia. et ideo in po^a materie. q^d pōt. h^{ic} esse in materia. Cōtra tunc aīa intellectiua esset in po^a materie. quia potest eē i materia. et p^{er} consequens nō crearetur. R^{es}pon^do. cōced^o q^d habet esse potentiale in materia. et tū creatur. quia p^{er}ducitur ab illo solo q^d potest eam p^{er}ducere extra omnes materiam. s. a deo. Ad 3^m dubiū respōdeo primo theologice q^d. illa deterioratio i illa aug^o ad vnam partem forme ante alia. est a deo qui libere cogit ad producendū p^{ri}o vnum. et postea aliud. et non est simile. Aliter respōdeo ph^{is}ice q^d illa determinatio in aug^o ad vnum granū ante aliud et similiter in aliis actionib^z naturalib^z p^{er}uenit ab omnibus causis superioribus et inferioribus eodem^o ap^{er}oximatis v^l vario^o. q^d p^{ri}mo p^{er}ducitur vnus grad^o in. aug^o q^d alius h^{ic} ē naturaliter loquēdo ex diuersa dispositione et app^{er}oximatione corp^{or}ū celestiu^m. et hoc habet ph^{is} dicere et ideo ponit q^d oībus corp^{or}ibus superioribus et inferioribus eodē^o app^{er}oximatis erit omnino idem effectus. et p^{er} consequens h^{ic} posito in aug^o vel simul p^{er}ducerētur omnes ptes forme. vel mille.

Ad aliud dico q^d nō tot nuēro potest p^{er}ducere q^d posset si ageret naturaliter quia si esset agens naturale et potens creare nec etiā esset infinita. et nō eēnt infinita p^{ri}o patet per rōem p^{ri}us factam. S^{ec}undū patet quia non potest creare nisi possibilē: sed infinita sunt impossibilia ergo. r^{es}pon^do. sed talis contradictio nō sequit^{ur} ex hoc q^d libere agens potest creare. Illa ergo rō ex vno impossibili. s. q^d agēs potens creare sit naturale agens infert aliud impossibile. s. q^d infinita sint. Si di-

cat q^d illa p^{ri}ma est bona. voluntas creata pōt libere creare ergo pōt. creare infinita simul. ergo et voluntas diuina cōsequētia patet et aīa est verū. R^{es}pon^do. cōsequētia nō valet. s. aīa sit verū. q^d ex h^{ic} voluntas creata est defectibilis pōt velle impossibile et illud quod includit cōtradictōem. s. infinita esse. Et tunc si p^{er} velle pōt creare omne volitū pōt infinita creare: sed voluntas dei nō sic est defectibilis nec pōt efficaciter velle aliq^d impossibile includēs. contradictōem et p^{er} consequens nō pōt velle infinita esse. et ideo pōt creare infinita simul. B^{re}uiter ergo si agens naturale posset creare p^{er}ducere infinita simul. et si agens libere defectibile posset creare. posset tunc p^{er}ducere infinita simul. quia pōt velle efficaciter infinita simul esse: Deus aut nō pōt esse agens naturale: nec agens liberū defectibile. et ideo nullomō sequitur q^d possit p^{er}ducere infinita simul. Si dicat: deus pōt facere nō tot quin plura: ergo infinita. R^{es}pon^do q^d p^{ri}ma non valet. quia per tot intelligendo certū numerū: tūc p^{er}sequētia nō valet deus pōt facere nō tot i certo numero quin plura: ergo infinita. Si dicat adhuc: omne q^d p^{er}uenit vni indiuiduo. similiter pōt conuenire alteri indiuiduo. sed esse cōpossibile conuenit vni indiuiduo respectu alterius: ergo cuiuslib^z et oībus. R^{es}pon^do. q^d omne cōpossibile pōt cōpetere cuiuslibet sigillatī. sed non sequitur ergo omībus. sed est fallacia figure dictionis p^{er}mutādo num^{er}ū singularem in plurale. Ad aliud dico q^d si ponatur quantitas res distincta a sub^{ie}cto et qualitate potest dici tūc. q^d oēs ille transmutationes fiunt in quantitate sicut in sub^{ie}cto. et tunc non est talis creatio. s. si negetur talis quantitas tunc oportet

dicere qd omnia illa fiunt a deo ⁊ non a creatura. Si dicatur creaturam efficere: non est aliud nisi ad pñtiam eius effectū eē. sed ad pñtiam ignis in illis speciebus creat calor. gº ignis efficit illū ⁊ sic creat. Rñdeo illud pñciº intelligo sic. qñ effectus natus est cāri naturaliter: et eē ad pñtiam agentis. tunc efficere non est nisi effectum sic eē. In pposito autē non est sic: qz ille calor non ē natus pducī ab igne. qz est sine subiecto ⁊ agens naturale non pōt pducere aliquid sine passo. vñ si deus nō pduceret illum calorem nihil pduceretur ibi ad pñtiam ignis: ex quo non est in subiectū patiens. Ad pñcipalia argumēta patet ex dictis supra.

Questio decima

¶ **T**rum aīa sensitiva ⁊ intellectiva in hoīe distinguunt realiter qd non: qz vñº cōpositi est tm̄ vnū eē. s; hō est tm̄ vnus ppositus: gº eius est tm̄ vnū eē. ⁊ per pñs tātum vna forma: qz forma est q̄ dat eē.

Contra qz pñus natura est aliquid aīal q̄ homo. gº per aliam formā ē aīal ⁊ homo. Ad questionem dico qd sic: sed difficile est hoc pbare. qz ex ppositō nibus p se notis pbari nō pōt. probo tm̄ qd distinguunt realiter. pº sic: qz impossibile est qd in eodem subiecto sint siml̄ p̄a sed actus appetendi aliquid ⁊ actus reuendi idem in eodem subiecto sunt p̄ria. gº si sint simul in rerum natura: non sunt in eodem subiecto: sed manifestum est qd sunt simul in hoīe. qz illud idē qd homo appetit per appetitum sensitivū reuivit per appetitum intellectivum.

Confirmatur per Aristotelem 3º de aīa qui dicit qd in eodem sunt appetitus

contrarii. hoc est eēnt actus p̄rii si nati eēnt recipi in eodem subiecto. Si dicatur qd isti appetitus dicuntur cōtrarii: qz nati sunt inclinare ad effectus contrarios ⁊ sic sunt solum virtualiter p̄rii. qz vnus inclinat ad p̄secutionē ⁊ alter ad fugā ⁊ talia p̄traria bene possunt eē in eodem subiecto. non autē sunt p̄traria formaliter.

Contra p̄ illam rōnem dicerem eque faciliter qd volitio ⁊ nolitio nō sunt actus p̄rii formaliter. sed tm̄ virtualiter. qz nati sunt inclinare in p̄trarios effectus. ⁊ sic parit via ad pbandum aliqua eē p̄tra. P̄terea eadem forma substāialis nō pōt simul ⁊ semel hīe duos actus appetendi respectu eiusdem obiecti. sed in homine sunt simul frequenter actus noscēdi aliq̄ obiectum ⁊ actus appetendi idē appetitu sensitivo. gº illi actus non sunt in eodem subiecto. P̄terea eadē forma numero non elicit simul vnū actum appetendi aliquid naturaliter ⁊ libere: s; voluntas libere vult aliquid ⁊ appetit⁹ sensitivus naturalit̄ appetit. gº ⁊c. Secundo sic arguo sensationes sunt subiective in anima sensitiva mediate v̄l immedie: ⁊ non sunt subiective in aīa intellectiva. gº distinguuntur. maior patet: qz nihil aliud pōt assignari subiectū sensitivum nisi aīa sensitiva vel potentia. Et si potentia sit accñs aīe erit subiective in aīa. minor pbatur. qz aliter omnis apprehensio aīe sensitivae eēt intellectio. qz eē subiective in aīa intellectiva. Si tunc aīa sepata posset sentire: qz ex quo sensatio eēt subiective in aīa intellectiva ⁊ deus pōt conseruare omē accidens in suo subiecto sine quocūq; alio. ⁊ per pñs posset conseruare sensationem in aīa sepata. qd est absurdum. Si dicat qd totum cōpositum est subiectū immediat⁹

sensationis vel potentie sensitivae et nulla forma. Contra. accidens non est simplicius suo subiecto primo: sicut alba patet. 5° sensatio cum sit accidens simplex non potest esse subiective immediate in composito et primo. Similiter hoc dato non est ille potentie primo potentie anime quam corporis. ex quo non sunt subiective primo in 5° quam in 1°.

Tertio arguitur sic eadem forma numero non est extensa et non extensa: materialis et immaterialis: scilicet anima sensitiva in homine est extensa materialis anima intellectiva non. quia tota est in toto et tota in qualibet parte. 5°. Sed contra illa arguitur primo quod Augustinus primo de ecclesiasticis dogmatibus condemnat duas animas in homine: et dicit quod est error quorundam superiorum. Secundo sic quod aut illa sensitiva remansit in triduo cum corpore aut cum anima: et tunc Christus non fuisset unicus mortuus cum aliis hominibus. aut fuit corrupta: et tunc Christus deposuit unam animam quam assumpsit quod est contra sanctos. Tertio. quod articulus pistensis dicit quod quando recedit anima rationalis de corpore et adhuc remanet anima vivum est error. Sed si dicatur remansit sensitiva post separationem intellectivae: quod eodem ordine natura procedit generando et corrumpendo: sed generando prius introducit sensitivam ipsam intellectivam si distinguitur. et hoc dicit philosophus de animalibus. ergo etc. Ad primum istorum dico quod Augustinus condempnat duas animas intellectivas esse in homine quarum una sit a deo et alia a diabolo: et hec est mens Augustini. sicut patet insipienti litterarum. Ad aliud dico quod illa sensitiva Christi remansit ubi deo placuit: tamen spiritus fuit unita deitati. Sed utrum remanserit cum corpore vel cum anima. solus deus novit utrumque tamen potest dici. Et quando dicitur quod tunc non fuisset unicus mortuus cum aliis hominibus eadem

ratione posset dici quod non est unicus mortuus. quia corpus eius non fuit putrefactibile et corpora aliorum hominum sunt corruptibilia: ideo non sequitur. sed unicus mortuus propter separationem anime intellectivae. Ad tertium dico quod post separationem anime intellectivae non remanet sensitiva. nec prius tempore introducit in generatione hominis sensitiva quam intellectiva. Ad philosophum dico quod intellexit quod sensitiva est in corpore priusquam intellectiva natura: tamen tempore. quia simul introducuntur et expelluntur. Ad ultimum dico quod si per potentiam divinam remaneat sensitiva in corpore: illud compositum esset vivum. sed nec esset anima rationale nec irrationale. nec contentum sub animali quod est genus. et tota ratio est. quia non est ens completum existens per se in genere sed est natura esse pars essentialis alicuius existentis per se in genere. Et nullum tale est per se in genere subiective vel animalis per se. Nec de illo predicatur aliquod genus per se: primo tamen vocando animal omne illud quod habet animam sensitivam. illud bene est animal: sed tunc animal dicitur equivocaliter de illo et de aliis animalibus.

Ad principale dico quod hominis est tantum unum esse totale: scilicet plura sunt esse propria.

Questio .xl.

Tris anima sensitiva et forma corporeitatis distinguuntur realiter: tamen in brutis quam in hominibus quod non quia anima sensitiva adveniret enti in actu putata materie informate per formam corporeitatis: et per omnes esset accidens. Contra anima sensitiva et corporeitas habent distinctas operationes et alterius speciei. 5° sunt distincta principia. Ad quoniam dico quod sic quis per rationem sit difficile probare: tamen ad hoc probandum arguo primo sic. Mortuo animali remanent eadem accidentia in

mero que pri^o. g^o habent idem subiectū numero. p^{na} patet. qz accidens naturaliter non migrat de subiecto in subiectum. Nunc aut subiectum coz non est materia prima: qz tunc materia prima reciperet immediate accidentia absoluta qd nō videtur verum: g^o remanet aliqua forma pcedens z non sensitiua. ergo corporeitas. Assumptum p^z scilz qz eadem accidentia numero remanent in viuo et mortuo. qz saltem si sint alia accidentia sunt eiusdē speciei cū accidentibus aial viui. qz patet ex hoc qz tm assimilatur qz homo non pōt iudicare inter illa. Si ergo sint noua accidentia: quero a quo causantur non ab aere vel ab aliquo a^o elemento: nec a celo: qz tunc omnia accidentia oīum cadaverum eēt eiusdem speciei. qd est contra sensum: qz ex quo sunt agētia naturalia semper in passiuis eiusdem ratiois causant accidentia eiusdē ratiois. materia autē est eiusdem rōnis in omnibus cadaveribus. g^o zc. Nec cānt a forma substantiali nouiter in mortuo iⁿtroducta. qz illa forma est eiusdem ratiois in omnibus corporibus hoīum z animalioz z sic de aliis. z per consequens non causaret accidentia diuersarum speciez in diuersis corporibus quod est manifeste falsum cū videamus vnu corpus eē album z aliud nigrum z sic deinceps.

Si dicatur qz est ppter diuersam dispositionem i passis. Contra. p te omnes ille dispositiones corrūpūt cū sint accidentia. ergo ppter variationem earum non erit variatio accidentiū in specie. Preterea semper stat ratio: qz eadez causa naturalis non pduxit cōtrarios effectus ppter diuersitatem dispositionū. nam quīs sol dissoluat glaciez z cōstringat lutuz. hoc est ppter diuersas causas

ptiales concurrentes: puta terra vel aqz ergo illa forma nouiter introducta non causat accidentia contraria in corporibus.

1° arguo d homine specialiter: quia si corporeitas hominis non differret ab anima sensitiua. tunc corpus xpi in sepulchro nunqz fuisset pars eētialis nature humane in xpo. nec fuisset idem corpus viuū z mortuū. Nec fuisset deitas vni ta illi corpori in sepulchro nisi per nouā assumptionē quod videt absurdum. Si insliter tunc nō eēt eadem corpora sanctorum viua z mortua: z per consequens non eēt adoranda sicut corpora sanctorum: qz illa corpora nunqz habuerunt. g^o magis concordat cum fide ecclē ponere distinctionem inter illas formas qz vnitatem. Sed dubium est primo vtrū vegetatiua z sensitiua i animali distinguuntur. Responsum est de subiecto immediato forme sensitiue vtrum sit materia vel forma corporeitatis. Ad primum dicendū qz nulla est necessitas ponendi distinctionem inter eas. qz illa rō de diuersitate opationū non pcludit. qz idem pōt eē principium diuersarum opationū nō.

Ad 2^m dico qz sensitiua immediate recipitur in forma corporeitatis vel in materia imediate. qz non videt aliq ratio cogens qn due forme extense perficiant eādē materiam imediate.

Ad principale dico qz illud qd aduēt enti cōpleto z specifico est accēs. s; aia sensitiua non aduenit tali enti z p pns nō sequitur.

Quoddecima questio.

v **Trum actus rectus z reflexus sint idem actus numero. qz sic quia aliter esset processus in infinitum in actibus reflexis. p^z manifeste**

g°. Contra: In nobis non est idem intellectus et obiectus, sed actus rectus est obiectus, et actus reflexus est intellectus, g°.

Hic primo exponam intellectus quoniam 2° respondebo ad quoniam. Circa primum dico quod non accipitur actus rectus et reflexus proprie, quia illud dicitur proprie reflexum quod incipit ab eodem: et terminatur in idem, id est nullus actus proprie dicitur reflexus: sed improprie, quia vocatur actus rectus quod intelligo obiectum extra animam: et actus reflexus quo intelligitur ille actus rectus.

Ad secundum dico quod actus rectus et reflexus non sunt unum actus. Quod probatur per hoc, quod quicquid cognoscitur a potentia aliqua actu alterius rationis ab obiecto potest cognosci actu simili a potentia a se eiusdem rationis: sed unum angelus cognoscit actum alterius angeli actu distincto ab actu cognito, g° potest angelus cuius actus cognoscitur ab alio: cognoscere actum proprium cognitione simili illi cognitioni, quia alius angelus cognoscit: sed illa cognitio distinguitur specie ab obiecto, g°. Et illa ratio videtur fortior omnibus que fiunt per illa parte. Item notitia intuitiva et abstractiva differunt, certum est, scilicet notitia abstractiva potest cognosci intuitive: sicut patet in primo quolibet, g° et cetera. Item non est idem actus voluntatis rectus et reflexus, g° nec intellectus. Aliis patet, quia non est idem actus amoris et odii, sed quicquid aliquis amat ipsum odium suum: Sed contra, tunc posset infiniti actus similes esse, quia in illis est processus in infinitum et posterior semper requirit priorem existere, quia notitia intuitiva naturaliter requirit existentiam obiecti. Preterea tunc esset aliquis actus qui non posset intuitive naturaliter apprehendi ab intellectu. Ad primum concedo processum in infinitum in abstra-

ctivis, sed non in intuitivis. Primum patet quia quicquid cognitio intuitiva et abstractiva potest cognosci abstractivae ipsa non existente, potest enim cessare illa visio et tunc cognosci abstractivae, et illa iterum potest cessare: et tunc cognosci alia cognitione abstractiva, et sic in infinitum sed ex hoc non sequitur aliqua multitudo infinita actualis. Nec aliqua magna multitudo: immo nulla multitudo, sequitur necessarium ex hoc. Secundum patet, quia in intuitivis semper posterior requirit priorem existere. Et ideo si esset processus in infinitum, una visa maxima multitudo, puta mille visiones simul existentent quod non experimur, ideo in illo processu est dare ultimam visionem que non potest videri. Nec de illa habemus experientiam pro statu illo. Sed que sit illa nescio, et per hoc patet ad 2um et ad principale.

Questio .xiii.

Verum perfectioris obiecti sit perfectior actus, quod non, quia tunc infiniti obiecti esset infinitus actus, et per omnes quicquid actus, respectu dei esset infinitus. Contra, si non tunc non esset via ad primum unum actum esse perfectiores a se. Hic premitto unam distinctionem, 2° ad quoniam. Circa primum dico quod aliquid esse perfectius alio dupliciter intelligitur. Uno modo in distinctis speciebus, alio modo in illis que sunt eiusdem speciei, primo modo angelus est perfectior homine et homo asino secundo modo una albedo est perfectior a se et quolibet forma in qua sunt plures partes quantitatis molis vel virtutis quam in alia forma eiusdem speciei sicut una albedo dicitur perfectior alia: quia ha-

bet plures partes albedinis eiusdē quā
 titatis z similiter vna charitas est per-
 fectionis alia. Circa secundū pono du-
 as conclusiones. Prima est q non est ne-
 cessariū q semp perfectionis obiecti sit p-
 fectionis actus: z hoc siue obiectū sit com-
 plexū siue incōplexum. Et hoc pbo. pri-
 mo sic: principū est obiectū perfectiō cō-
 clusione z respectu eiusdē principii pōt
 esse actus errandi z dubitandi. quoz
 vtriqz est imperfectior fm spēm actu
 sciendi. ergo aliquis actus respectu per-
 fectionis obiecti est imperfectior aliquo ac-
 tu respectu imperfectioris obiecti. Adre-
 terea accipio duo obiecta incōplexa. pu-
 ra angelum z hoīem. tunc sic pfectior ē
 actus diligendi respectu cuiuscunqz qz
 actus odiendi: sed possum odire angeluz
 z diligere hoīem. ergo zc. Adreterea
 actus remissus est imperfectior qz actus
 intensus: saltē loquendo de perfectioni.
 2° mō licet nō semp sit ita. primo loquē-
 do sed quādoqz minus intense aliquis
 diligit meli⁹ z perfectius obiectū z hoc
 de obiectis tam eiusdē speciei qz alteri⁹
 sicut minus intense aliquādo hō diligit
 maiorē charitatē qz minorē z angelū qz
 hoīem. Quod patet quia quāqz min⁹
 intense cogitat de perfectioni obiecto qz
 de imperfectiori. ergo zc. Secūda cō-
 clusio est. qz semper perfectionis obiecti
 potest esse perfectior actus qz imperfec-
 tionis. ita qz aliquis actus respectu per-
 fectionis obiecti erit perfectior oī actu:
 respectu imperfectioris obiecti. Pro q^o
 sciendū qz respectu eiusdē obiecti taz cō-
 plexi qz incōplexi possunt esse diuersi ac-
 tus. sicut respectu eiusdē conclusionis po-
 test esse actus sciendi. dubitandi z er-
 randi. Et similiter respectu eiusdem po-
 test esse actus diligendi z odiendi qz us

actus errandi sit imperfectior aliquo ac-
 tu respectu imperfectioris obiecti: tamē
 actus perfectissimus inter illos tres ac-
 tus respectu vnius conclusionis est per-
 fectionis omni alio actu respectu imperfe-
 ctioris conclusionis. Et eodē mō dico de
 obiectis incōplexis distinctis speciei qz
 actus perfectissim⁹ respectu perfectionis
 obiecti est melior oī actu respectu imp-
 fectionis obiecti: sicut perfectissimus ac-
 tus qui elicitur circa angelū est perfec-
 tionis oī actu qui elicitur circa hominē
 hoc pbo. quia illi sunt alteri⁹ speciei
 z perfectissimus actus respectu imper-
 fectionis obiecti non est perfectior per-
 fectionis actu respectu perfectionis: si-
 cut manifeste patet: ergo cum necessa-
 rio vnus actus sit perfectior alio: ex q^o
 differunt specie. sequitur qz actus perfe-
 ctissimus respectu obiecti perfectionis ē
 perfectior actu pfectissimo respectu ob-
 iecti imperfectioris. Quod autē isti actus
 differant specie probatur quia actus cō-
 trarii respectu eiusdē obiecti differūt spe-
 cie: sicut actus errandi z sciendi: 3° mul-
 to magis actus perfectissimi obiectoz
 distinctoz distingūtur specie. Si dicat
 quod actus respectu cōplexoz sunt al-
 terius speci nō autē incōplexoz. Contra
 non est maior rō de istis qz de illis. Adre-
 terea tunc actus beatificus esset eiusdē
 speciei cum actu naturali dilectionis:
 qui ambo sunt respectu incōplexoz. Si-
 militer visio creature fm illud posset eē
 beatifica. quia si sit eiusdē speciei cum vi-
 sione dei posset intendi quousqz veniret
 ad equalē gradū cum visione beata. Ad
 ar^m principale dico qz talis modus ar-
 guendi nō videt nisi quando contingit
 complere ordinate processum in infini-
 tum hoc ē qz actū respectu presuppōit

necessario actus infinitos respectu infi-
nitorum obiectorum habentium ordinem
secundum perfectionem in maiorem et minorem sic
autem non est in proposito sicut patet manifeste
quod potest deus intelligi vel diligere post vel
ante quodcumque obiectum creatum: et ideo
quando diligitur necessario actus est
finitus. Contra si actus respectus in
finito sit finitus et alius actus respectu a
quod est obiectum creatum. similiter
est infinitus cum actus respectu in-
finito excedit actum respectu a in du-
pla proportione potest tunc deus face-
re aliquod obiectum in duplo perfectius
quam a et sit b. tunc actus perfectissimus re-
spectu b. secundum predicta excellit perfectissi-
mum respectu a in duplo et iterum faciat
aliud obiectum excellens b. in duplo et sit
c. tunc actus perfectissimus respectu c ex-
cellit actum perfectissimum respectu b. in du-
plo. et per consequens cum per casum po-
situm actus perfectissimus respectu b.
est equalis actui qui est respectu infini-
ti: sequitur necessario quod actus perfectis-
simus respectu c. sit perfectior. actu re-
spectu infiniti in duplo. et ita actus re-
spectu finiti excederet in perfectione ac-
tum respectu infiniti. Ad illud mul-
tipliciter potest responderi. vno modo ponen-
do statum in speciebus distinctis secundum per-
fectionem tunc casus postus non est pos-
sibilis: et ideo si actus respectu infiniti excedit
actum respectu a quod est indivisibile supre-
me speciei in dupla perfectione non po-
test deus facere aliam in duplo perfectiorem
et ita secundum illam viam evacuatur argumentum. Sed
contra illud est illa difficultas de pro-
cessu in infinitum intentionum per actus re-
flexos quarum quilibet prior est imp-
fectior omni posteriori et hoc dico pro-

pter obiectum perfectius. quia actus re-
ctus habet albedinem pro obiecto. ille ac-
tus est perfectior quam albedo ergo primus
actus reflexus est perfectior quam rectus
propter perfectius obiectum eadem ratione 2°
actus reflexus est perfectior quam primus
et sic de omnibus: ergo potest esse processus in
finitum in obiectis distinctis specie. secundum ma-
iorem et minorem perfectionem. Ad illud
potest dici quod in talibus est processus in infi-
nitum: et tamen nunquam pervenitur ad ali-
quem actum eque perfectum sicut est actus
respectu infiniti. et hoc est quod sunt alterius
rationis. Nec unum naturam est equari alteri in
perfectione. Si dicatur actus respec-
tu infiniti excedit actum rectum in certa pro-
portione quantitate ponamus in vicissima
tunc sic. primus actus reflexus excedit
actum rectum in tanta proportione. et 2° ex-
cedit primum in tanta. et 3° secundum in tanta. sed om-
ne finitum per additionem infinitorum eiusdem
quantitatis transcenditur. ergo devenietur
ad aliquem actum reflexum qui erit perfecti-
or illo actu respectu infiniti. Respondeo
et dico quod proprie loquendo de propor-
tione. non est concedendum quod ille actus re-
spectu infiniti excedit actum rectum in ali-
qua proportione. quia hoc solum verum
est ubi convenit ponere partem equalem et
inequalem. per quarum compositionem fit aliquid
perfectius sicut est de duabus partibus
aque et ignis et albedinis et consuetum
In proposito autem est excessus unius ac-
tus ad alium secundum se totum et totaliter: ita quod
quilibet pars unius excedit totum alium. non so-
lum specie sed perfectione: sicut quilibet
pars albedinis est perfectior tota nigre-
dine. Similiter dico quod alia proportio
accepta omne finitum et c. habet veritatem
in illis que sunt eiusdem rationis: in quibus

27
vnu vere additur precedenti: sicut pars
aque et pars albedinis: albedini precedē
ti vbi conuenit ponere partē equalem:
et aliā partē excedentē. Non sūt h3 lo-
cum in illis in quibus pōt procedi ut in
finitū 2^m perfectōem per additōem nō
aliquoz eiusdē quantuatis: sed aliquo/
rum que sū se tota sunt inequalia. et ta-
men nunq̄ peruenitur ad aliquam ma/
gnā perfectōem: quia nō ad perfectio-
nem minime subē: et sic est in proposito
de actibus reflexis. Sed adhuc ar/
guitur p̄p̄^m vbi aliquid additur secū/
dum glōsam tuā: quia si aliquis dolet d̄
aliquo tristabili tanto plus dolet de ma-
iori: puta plus dolet homo q̄ punietur
per duos dies q̄ per vnu et sic deinceps.
et per consequēs in infinitū per infinituz
tēpus dolebit: et tamen hic additur pars
doloris alteri parti. Preterea habi-
tus remissus reddit difficultatē volunta-
ti et intensior maiorē. ergo aliquis reddit
impotentē vel impos^m ad vincendum
appetitū sensitīuū. Ad primū illorum
dico q̄ possibile est q̄ aliquis tantū tri-
stetur et non plus de pena finita exten-
sive q̄ alius homo vel idem alio tempo-
re de pena infinita. Et si arguas q̄ si
dolet hō tantū de hoc sūm rectā rōez idē
homo plus dolebit de maiori. Respō-
deo q̄ possibile est q̄ aliquis doleat sūm
rectā rōem tantū timore pene finite q̄/
tum alius homo vel idem homo. alio
tempore timore pene infinite. Cuius rō
est quia quelibet creatura est limitata et
iō pōt in tm̄ effectū et nō in maiorem. et
ideo quando peruenit ad vlt^m in quod
pōt: tunc nihil plus Cōtra reā rōdictat
q̄ plus debet dolere de pena infinita q̄
finita. Dico q̄ nō: sed dictat q̄ plus de-

b et dolere si posset. Consimiliter pōt
dici q̄ talis homo qui est in vltimo ac-
tu: ita intenso potest appetere visionem
dei per paruum tempus: sicut p̄ infi-
tum tempus propter defectum virtutis
sue. Si dicat pono q̄ deus causet do-
lorem de pena infinita: et desiderij de vi-
sione duratura in infinitū quia cuz ipse
non sit limitatus potest causare dolores
infinitum de illa infinita pena. Ad
potest dici dupliciter. Primo q̄ quacū-
q̄ tali qualitate causata a deo potest de-
us facere intensiorem in infinitum. sed
nunq̄ erit status ad infinitum. Aliē
potest dici si sit status in augmentatione
forme q̄ oportet dare aliquem actū: ita
intensum respectu obiecti finiti sicut re-
spectu obiecti infiniti. Ad secundum
potest dici q̄ habitus non potest facere
difficultatem voluntati. quia si sic hoc
esset per actionem aliquam p̄ductiuam
vel destructiuam quorum neutrum po-
test poni in proposito. sed voluntas com-
muniter sponte sine omni coactione se-
quitur passiones. et hoc vocant sancti
generare difficultatem voluntati. Si
dicat q̄ tunc non plus esset culpabilis:
voluntas sequens paruam passionem
q̄ magnam. Respondeo. potest
dici q̄ non magis culpabilis est prop-
ter difficultatem quam ingerit volun-
tati. sed est magis laudabilis. quia plu-
ra mala siue passiones tristabiles vult
pati pro deo. et magis culpabilis quia
pauciora vult patienter tollerare aduer-
sa: vel quia plures et maiores delecta-
tiones fugit est magis laudabilis. Et
magis vituperabilis. quia pauciores et
paruas non fugit sed acquiescit. Aliter
pōt dici q̄ habit⁹ ingerit volūtati diffi-

cultatem. Et concedo q̄ habitus p̄tēst
esse ita intensus q̄ inclinaret voluntatē
sufficienter ad actū conformē appetitui
sensitivo. ita q̄ nullomodo potest i. cōtra
rium. Nisi forte sit status in augmento
passionis. et tunc forte voluntas p̄t̄ vin
cere sup̄mā passionē. et per p̄sequēs quā
libet remissiorē. Et forte appetitus sensi
tivus nō est capax talis habit⁹: vel pas
sionis ultra certū gradū quez voluntas
p̄t̄ vincere. Et sc̄dm̄ primā viāsi habi
tus p̄t̄ augeri tantū. q̄ necessitaret vo
luntatē oportz dicere q̄ in tali casu non
peccaret: nō tñ careret libertate. qz re
spectu alioz obiectoz posset peccare: et
ita esset respectu istius obiecti si habi
tus vel passio illa remittatur. Ad ali
ud ar̄m̄ precedens p̄t̄ dici aliter q̄ aliqs
actus respectu finiti p̄t̄ esse perfectior
illo actu qui est respectu infiniti.

Decimaquarta questio.

trum de morali

bus p̄t̄ esse sc̄ia demonstra
tiva. q̄ non qz de illis q̄ sub
iacent voluntati nō p̄t̄ esse sc̄ia demon
strativa moralia sunt hm̄oi igit̄. Cō
tra. moralia sunt sc̄ia. In ista questioe
primū exponā vnū terminū questionis.
2° ponā vnā distinctōem. 3° ad questio
nem. Circa primū dico q̄ morale ali
quādo accipit̄ large: p̄ actibus hūanis
qui subiacent voluntati absolute: et sic
accipitur in decretis dī. p. c. mo. et patet
in glo. Aliter accipitur magis stricte
pro actibus subiectis p̄t̄ati voluntatis.
2^m naturale dictamen rōnis et 2^m alias
circumstātiās. Circa sc̄dm̄ sciendū q̄
moralis doctrina habet plures partes:
quarū vna est positiva: alia est n̄ positia

Scientia moralis positiva est illa q̄

p̄tinet leges humanas et dīnas que obli
gant ad p̄sequendū vel fugiendū illa: q̄
nec sunt bona nec sunt mala: nec quia
sunt p̄hibita et imperata a maiori cui⁹
est leges dare. Sed sc̄ia moralis non
positiva ē illa que sine om̄i p̄cepto su
perioris dirigit act⁹ humanos: sicut p̄
cipia per se nota: vel nota per experien
tiam sic dirigunt sicut q̄ om̄e honestum
est faciendū. et om̄e inhonestū est fugien
dum: et hm̄oi de quibus loquitur aristo
teles in morali p̄bia. Circa tertū di
co q̄ moralis scientia positiva cuiusmo
di est scientia iuristarū nō est demonstra
tiva quāvis sit a scientia demonstrativa vt
in pluribus regulata. quia rationes iuri
starum fundantur super leges hūanas
positivas que non accipiunt propositio
nes evidēter notas. Sed scientia mo
ralis non positiva est demonstrativa. p̄
bo: quia oīs nō^a deducens p̄clusiones
syllogisticē: ex principiis p̄ se notis vel p̄
experientia scientis est demonstrativa do
ctrina moralis et huiusmōi ergo maior
est nota minor p̄batur quia multa sūt
principia per se nota in morali p̄bia pu
ta q̄ voluntas d̄z se conformare recte
rationi q̄ om̄e malū est fugiendū: et hu
iusmodi. Similiter per experientiam sci
untur multa principia sicut patet sequē
ti experientiam. Et ultra dico q̄ illa est
certior multis aliis pro quanto quilibz
potest habere maiorem experientiam
de actibus suis q̄ de aliis: ex quo patet
q̄ ista est scientia multū subtilis utilis
et evidens. Ad principale dico q̄ de il
lis que subiacent voluntati possunt for
mare propositiones vere et per se note
que multas conclusiones possunt demō
strare.

Questio decimaquinta.

Trum actus appetit⁹ sensitivi
 drant a passionibus q^z sit. qz
 actus appetitus sensitivi ipan
 tur a voluntate: s3 passiones no impant
 ergo. Contra. pluralitas no est poneda si
 ne necessitate: s3 oia possunt saluari sine
 tali plralitate: z distinctione actuz z pas
 sionu. ergo zc. Ad questionez dico qⁱ
 appetitu sensitivo passio z act⁹ no drnt
 q^z pbatur quia scdm phm 2° ethicoz^u
 in aia no sunt nisi po^a habitus z passio
 sed passiones non sunt. nec potentia nec
 habitus. g^o sunt actus. Item ista ponu
 tur passiones: gaudiu^z timor. dolor. spes
 et amor: sed tales sut actus. g^o zc. Itē
 phs vbi prius dicit sic. Dico aut passio
 nes q^z admodu^z pcupiscentiam. timorem
 iram. audatiam. inuidia. gaudiu^z. amicitia
 odium. desideriu^z. zelum. et iustia. et oia
 ista sunt actus appetitus. g^o zc. Item
 passiones sunt refrenade per habit⁹ vir
 tuales. sed sufficit refrenare act⁹. g^o zc
 Sed contra hoc arguitur multiplici^z
 Primo^o quia tuc q^zto aliquis esset ma
 gis passionatus. tanto eliceret plures ac
 tus virtutis: si passio sit actus virtutis.
 Item hicus virtuosu sunt elicitiui actu
 um. et no sunt elicitiui passionu: sed ma
 gis moderatini. Item virtutes sunt
 circa passiones: sicut circa oba^z. z no sut
 circa actus. g^o zc. Item ppter pas
 siones nec laudamur nec vitupamur: s3
 ppter actus laudamur. g^o zc. Item ea
 de virtus est circa passiones prias: si
 cut fortitudo e circa tio res et audacias
 sed eadem virtus no habet simul actus
 contrarios. g^o zc. Item virtus habet se
 dare passiones z no extinguere et habet
 excitare actus. quia causat ergo. Idem
 patet de fame et siti. Item tunc passioes
 possent poni in voluntate sicut actus bo

ni et mali ponuntur in voluntate quod est
 contra omnes. quia ab oibns ponuntur
 solum in appetitu sensitivo. Item phi
 losophus dicit. x^o ethicozum q^z delecta
 tio est perfectio opationis g^o no est opa
 tio: sed certum est q^z est passio igitur.
 Ad pri^m istozum dico q^z dupliciter ac
 cipitur passionatus. vno^o large pro ha
 bente passiones quascuqz. Alio^o stricte
 p habente passiones in clinantes contra
 rectam rationez Neut^o magis passio/
 natus est magis virtuosus. quia quado
 qz virtuosus habet pautiores actus. qz
 mitigat quadoqz actus appetitus sensiti
 ui. Aliter potest dici q^z magis passio/
 natus quando opz. vbi opz: et scdm ali
 as circostancias est magis virtuosus. qz
 talis passionatus plures actus virtuo
 sos elicit. ex quibus generatur virtus: s3
 magis passionatus quado no opz zc. no
 est magis virtuosus. ppter hoc quia ta
 lis plures actus viciosos elicit Ad ali
 ud dico q^z habitus virtuosu sunt causati
 actuum. et similiter moderatini actuum
 in ordinatozum. Ad aliud dico q^z vir
 tutes ptis sensitive non sunt circa passio
 nes sicut circa oba^z sed sunt elicitive et
 causative actuum qui sunt passiones.
 Oba^z autem habituum sunt illa q^z sunt
 oba^z actuum elicitoz ab habitu. et gna
 tivozum habit⁹. vt si actu appeto come
 dere: tunc obm^z istius actus et habitus
 generati ex illo actu est ipsa comestio.
 Ad aliud d^o q^z ppter passioes mode
 ratas vel in moderatas laudamur vel
 vituperamur. quando sunt in potestate
 nostra vnde tales actus siue passioes no
 defiant sibi laudem vel vituperiu^z. ita q^z
 conueniat eis intrincece s3 solum quadā
 denominatione ex trinceca per coformi
 tatem ad vocitionem visio^z s3 vl^z virtuo

sam . sed talis passio est laudabilis qñ
 elicitur fm debitas circūstantias. Et vi
 tuperabilis: quādo elicit fm circūstan
 tias indebitas. Ad aliud dico q non
 est virtus sensitiva vna numero que in
 clinat ad actus circa timores z audati
 as. sed vna iclinat ad timores z alia ad
 audatias. Ad aliud dico q virtutis ē
 excitare z cāre passiones virtuosas z
 refrenare viciosas reducēdo ad me^m de
 bitaz circūstantiaz. Ad aliud pate
 bit post. Ad aliud dico q fames z si
 tis sunt actus appetitus sensitivi: qz sūt
 desideria victualū. Ad vltimū dico q
 phi. nō vocat opatōem. actū appetitus
 sensitivi: sed cognitōez sensitivā. vel opa
 tōem vegetatiue. vel aliā opatōem que
 pōt eē sine sensu. Ad principale dico q
 tam passiones laudabiles q vituperabi
 les ipant a volūtate virtuosay v viciosa

Decimasexta questio.

Trum in alio a voluntate sit
 habitus virtuosus. q nō : qz
 sola volūtas est subiectum
 virtutis. ergo nō est in aliquo alio. An
 p3. qz solū volūtati aliqd demeritū ipu
 tatur. Cōtra in appetitu sensitivo sūt
 actus virtuosī ergo z habitus virtuosī.
 Ad istā qōem dico q hitus virtuosus
 duplicif accipit. Vnomō p aliquo ha
 bitu qui mediāte pgnictōe. z po^o cui^o est
 habit^o sufficit ad eliciendū actū laudabi
 lem. qui nullomō est elicitū^o actus vitu
 perabilis. Alio mō dicitur habitus vir
 tuosus magis large p oī habitu siue q^o
 cūqz nato cāri ex actibus laudabilibus
 Vnō nō est in aliquo alio a volūtate
 sed secūdo^o est in aliquo alio a volūtate
 subiectiue. Vm^o pbo qz ad eliciendū ac
 tū laudabilē semp volūtas requiritur

z eius actus. ergo nīhil aliud a volūtate
 est sufficiens subiectū z p^o talis habit^o
 Vdreterea quilibet actus ad quē incliat
 quicūqz hitus in appetitu sensitivo pōt
 eē mal^o ppter malā intentōem volūta
 tis. sicut patet de se z p p^o ad eliciendū
 actū laudabilē pcurrit volūtas: g^o nīhil
 aliud a volūtate ē sufficiens p^o tal^o ac
 tus. 2^m pbo quia quilibet p frequentiaz
 actū i appetitu sensitivo erpitur se ma
 gis inclinātū ad p^o actus q ante: g^o
 oportet q aliquid sit in illo appetitu qd
 prius nō erat vel saltez extra voluntatē
 oportet aliqd ponere. Itē qñ p^o aliqd
 est exercitatus in actibus virtuosis si po
 stea careat vsu rōis z fiat furiosus vel
 stultus : manifeste p3 q talis inclinatur
 ad p^o actus quos prius exercebat
 s; hoc nō pōt eē sic hitu derelicto extra
 volūtate vel sine oī alia re derelicta p^o
 actus laudabiles. Sed tūc est dubiū qd
 est illud quod remanet post act^o. Rñ^o
 q nō sufficiēter pōt pbari q sit aliquid
 exis in appetitu sensitivo: saltē quantuz
 ad multos actus virtuosos. qz pōt poni
 sufficienter q sit aliqua qualitas vel q^o
 tates corporales inclinātes ad actus ta
 les. Vd pbo qz illud q pōt induci sine oī
 actu appetit^o sensitivi: nō est necessario
 ponendū subiectiue in appetitu sensitivo
 sed omē quod possum^o experiri in no
 bis pōt eē in nob sine oī actu appetit^o se
 sitivi. ergo zc. maior est manifesta mior
 pbatur. qz oīs talis inclinatio pōt induci
 per artē medicine z p alias vias. Nam
 medici per artē medicine diminuūt p^o
 scentiā z sic disponūt ad actus castos.
 Vdatet etiā q tales inclinātōes auferū
 tur z generantur p trāsmutatōem cor
 poralē: puta per generatōem vel corru
 ptōem caloris vel frigoris sine omī actu
 appetit^o sensitivi ergo zc. Vdretrea p^o

magnū exercitiū actū appetit⁹ sensiti-
uū si corpus transmutatur per infirmi-
tatem. vel comestione vel potationem:
ita fortes passiones insurgūt z actus in
appetitu sensitivo: sicut si nunq̄ habuis-
set aliquos act⁹ laudabiles. Et h^o ē fre-
quēter quia per comestione calor aug-
mentatur. z frigus diminuitur: ex quo
catur talis actus appetit⁹ sensitivi. Qd
nō esset verū si tales habitus inclinātes
ad actus virtuosos ponerētur in appeti-
tu sensitivo. qz tūc illi habitus mitiga-
rent tales passiones. z ideo dico qz ex ac-
tibus appetitus sensitivi nullus habit⁹
immediate gñatur subiective exñs in ap-
petitu sensitivo. quīs mlti habitus ime-
diate gñentur ex actibus apprehensivis
Nec post multos actus appetitivos ex-
peritur quis se magis inclinātū ad con-
similes actus imediate p̄ habitus. s; so-
lum mediate. Puta qm appetit comedere
vel bibere: tūc post comestione alicu-
ius calidi experit se magis inclinātū ad
actus concupiscentie q̄ ante actū appe-
tendi. Sed dubiū est quid est illud quod
manet tē p⁹ tales act⁹ appetitivos. Itē
spōdeo fm phm qnq; passiones sunt su-
phabūdātes z tūc ad eliciendos act⁹ vir-
tuosos oportet aliquā qualitātē in hoīe
destruere que ad opōitos actus incliat:
z illa qualitas frequēter est calor. Exē-
plum intēperatus z incontīnēs in qui-
bus passiones cupiscentie abūdant p̄
maceratōem carnis. z subtractōem vic-
tualitū remittit illā qualitātē inclinatiuā
ad passiones cupiscentie. Et forte eo ipso
qz tale principū inclinatiuū remittitur et
destruit. generatur simul cū hoc alia q̄li-
tas corporalis inclinās ad actus tēpe-
ratos: vtrū aut ita sit. vel non. z qualis
debeat esse illa qualitas pertinet princi-

paliter ad medicos. qui plures experie-
tias de mutatiōe corporū humanorū de-
bent habere. Si aut sint passiones defi-
cientes tūc prius gñatur aliquid inclina-
tiuū ad tales passiones. siue aliqua qua-
litas precedens corrūpitur: siue nō quia
forte semp aliqua qualitas corporalis
corrūpitur: sed actus appetitus sensitivi
non sunt imediate generati talis quali-
tis inclinantis ad actus consimiles: sed
solum mediate. Sed aliis act⁹ postero-
res actibus appetitivis generāt imedi-
ate tales qualitates inclinantes ad
passiones. Exemplum aliquis fri-
gidus nō habens actum caliditatis nisi
remissum ppter frigiditātē appetit co-
medere cibaria calida que causant ali-
quas qualitates corporales: que incli-
nant ad consimiles actus appetitus sen-
sitivi quos prius habuit: tunc ille quali-
tates corporales nō causant imediate
ab actibus appetēdi cibum. sed ab illis
cibariis. Illud totū habet maxime ve-
ritatē in virtute tēperantie. z in actibus
eius. quia eius actus suscitatur z impe-
diuntur per trāsmutatōem corporalem.
puta per comestione vel abstinentiam.
Vtrū aut p̄ sit d̄ aliis: z quō ita ē nō
mō est dicēdū ppter p̄liritatē. Credo tñ
qz eodemō est in aliis virtutibus. Nec
video aliquā necessitatē ponēdi quēcū-
q; habitū imediate generatū ex actibus
appetit⁹ z inclinantē ad p̄similes actus.
Ad ar^m p̄cipale p̄z ex dictis qz act⁹
est in appetitu sensitivo. nō tñ habit⁹ qz
nō oīs actus est generatiuus habitus.

Questio. xlii.

Truz passiones sunt in volūta-
te. qz sic qz act⁹ si i volūta. z
passiōes sūt act⁹ sic dictus est pri⁹: ergo

Contra. passiones solum sunt in ap/
petitu sensitivo: ergo non in voluntate.
Nunc primo expono unam terminam qua/
stionis. 2° ad questionem. Circa primam
dico quod per passionem intelligo omnem for/
mam existentem in potentia appetitiva nata re/
gulari ratione recta ad hoc quod sit recta que
requirit actualem cognitionem ad suum esse
existentie: vel aliter. Passio est aliam for/
mam distincta a cognitione extrinsece subiective
in potentia appetitiva requirens cogni/
tionem actualem ad suum esse existentie per primum
excluditur cognitio actualis. quia 1^a non
est passio per 2^m omnes habitus intellec/
tuales et operationes vegetative per tertiam
habitus in voluntate: quia possunt esse sine
actualem cognitionem sicut patet in dormi/
ente. Ex isto sequitur quod tam actus ap/
petitus sensitivi quam actus voluntatis: et
etiam delectatio et tristitia que sunt in vo/
luntate sunt passiones quia omnia talia
sunt forme distincte a cognitione: et sunt
subiective in potentiis appetitivis. et sunt
regulabiles recta ratione mediate vel im/
mediate. Et requirunt actualem cogniti/
onem: ad eorum existentiam. Circa 2^m dico
primo quod passiones sunt in voluntate. quia
amor et spes timor et gaudium que comiter
ponuntur passiones. sunt in voluntate.
Similiter delectatio et tristitia que etiam
ponuntur passiones sunt in voluntate.
Secundo dico quod quedam passiones volun/
tatis distinguuntur ab actibus et quedam
non. Amor autem et spes non distinguuntur ab
actibus. quod patet per inseparabilitatem illo/
rum ab actibus: sed sunt actus immedia/
te elicitum a voluntate et ab habitibus vo/
luntatis. Sed delectatio et tristitia di/
stinguuntur ab actibus. quod patet ex hoc quod
actus voluntatis possunt remanere sine delecta/
tione et tristitia sicut patet de demone qui in/

tentissime diligit se. et tamen in hoc nullomodo
delectatur. Similiter angelus bonus non
nolle respectu alicuius quod evenit: sicut
nollet hominem peccare ad cuius custo/
diam deputatur. Et cum peccat mortaliter
ex hoc nullomodo tristatur: quia sicut in
damnato nulla est delectatio: ita in beato:
nulla est tristitia. Sed delectatio et tri/
stitia non possunt esse sine actibus natu/
raliter. quia ab illis causantur et conservantur.
ergo ille forme sunt passiones et non
actus. Sed contra predicta: quia secun/
dum philosophum propter passiones nec lauda/
mur nec vituperamur. sed per omnem for/
mam existentem in voluntate laudamur vel
vituperamur. ergo. Rursus quod philosophus in/
telligit de passionibus sensitivis. que non
sunt in parte nostra: cuiusmodi sunt actus
appetitus sensitivi subrectici. puta time/
re: irasci: quibus statim homo capitur
facta apprehensione obiectorum. Nec sunt
in potestate sua sicut est etiam dolere. gau/
dere. que conveniunt pueris et factis: qui
non habent usus rationis. ideo propter talia
nec laudantur nec vituperantur. Tales au/
tem actus subrectici simpliciter non sunt
in voluntate: quia omnes actus qui sunt in
voluntate sunt in parte voluntatis. Ad
argumentum principale nego assumptum. quia passio/
nes alique sunt in voluntate.

Questio xviii

Primum videtur sit tanta differentia actuum
contra habitum et e converso quod
non. quia actus interpanes sunt di/
stincti. interpanes que est habitus. est una
ergo et cetera. Contra. habitus generatur
ex actibus. ergo ex distinctis actibus ge/
neratur distincti habitus. Nunc pre/
mitto unam distinctionem. secundo ad que/
stionem. Circa primam dico quod habitus

Dupliciter accipitur large et stricte. large accipitur pro omni qualitate generata post actum. que tamen potest generari sine actu. et talis habitus est subiective in corpore: et non in anima. quia post quoscumque actus appetitus sensitivi generatur quedam qualitates corporales non immediate ab illis actibus. sed mediatis aliis actibus posterioribus. que tamen qualitates generari possunt sine actibus appetitus sensitivi sicut aliquis carens inclinatione sufficienti ad comedendum pro loco et tempore. per actus comedendi cibum datur per alterationem et actionem alimenti. aliqua qualitas in corpore inclinans ad actum appetendi cibum et comedendi cibum. et illa qualitas non causatur ab actu comedendi: sed ab actione alimentum immediate. Et illa qualitas nata est causare esuriam. que quando expedit potest causari mediatis aliis causis. puta a ceto. herba et huiusmodi. Alii accipiunt stricte per habitum immediate generato ex actu. qui habitus aliter generari non potest. Habitus primo accepti sunt in corpore. etiam in parte apprehensiva. Secundo modo sunt in voluntate.

Circa finem dico quod quod non est de habitu primo accipiendo sed secundo. Quantum ad istum intellectum dico quod tanta est distinctio actuum quanta habituum. et e converso quod per hoc tamen quod distincti habitus specie arguunt distinctos actus specie. quod non esset nisi esset equalis distinctio in illis. Tum quia e converso distincti actus specie causant distinctos habitus specie. quod patet ex hoc quod habitus generatus ex istis actibus non inclinatur immediate nisi ad similes actus et non ad alios actus. Et alius habitus generatus ex aliis actibus inclinatur ad alios actus. ergo et cetera. Preterea eadem eiusdem rationis sunt in effectus eiusdem rationis

sed habitus generali ex actibus frequentati non possunt esse eiusdem speciei. per de habitu respectu complexi et incomplexi: respectu principii et conclusionis. ergo nec actus sunt eiusdem speciei. Preterea aliquis potest scire principium et errare: circa conclusionem: sed non potest scire et ignorare principium. Ergo habitus principii et conclusionis non solum distinguuntur numero sed specie: et actus similiter. Si dicat quod eadem diverse specie sunt in effectum eiusdem speciei. et per omnes actus distinguuntur specie: non tamen habitus. Contra. sicut actus sunt cause habituum: ita habitus sunt cause actuum. et per omnes nunquam erit via ad probandum distinctioem specificam inter habitus et actus. Preterea nisi obiectorum distinctorum specie essent habitus et actus distincti specie: non posset probari distinctio specifica: inter quoscumque habitus vel actus. quod habitus et actus obiectorum eiusdem speciei sunt eiusdem speciei. Et si habitus obiectorum diverse speciei sunt eiusdem speciei: omnes habitus essent eiusdem speciei. Preterea si sic tunc habitus respectu unius obiecti posset inclinare ad actum respectu alterius obiecti alterius rationis: quia si cause sint eiusdem rationis sunt in effectum eiusdem rationis: et per omnes non plus esset cognitio similitudo unius obiecti quam alterius.

Preterea cognitio musce et albedinis differunt specie: ergo omnes. quoniam eadem est ratio de istis et de omnibus. Preterea respectu eiusdem obiecti numero. sunt esse cognitiones alterius speciei. per de cognitione intuitiva et abstractiva. ergo multo magis respectu obiectorum distinctorum specie. Ideo dico quod semper tanta est distinctio actuum: quanta habituum et e converso. Et ideo si diversorum obiectorum specie sunt distincti actus specie: erunt diversi habitus

specie. Et si habitus aliquorum obiecto-
rum sint eiusdem speciei et actus erunt eius-
dem speciei: et ideo respectu eiusdem prin-
cipii tam actus quam habitus in diuersis intel-
lectibus sunt eiusdem speciei. Sed con-
tra illam rationem de scientia et errore:
quia dilectio unius hominis stat cum odio
alterius: et non respectu eiusdem. et tamen
ille dilectiones non sunt alterius rationis.

Unde licet dilectio mei non stat cum
odio mei tamen dilectio consimilis dile-
ctioni mei: puta dilectio alterius hominis
stat cum illo odio. In proposito autem cum
errore unius conclusionis non stat sci-
entia eiusdem nec aliqua noticia eiusdem
rationis. Si dicat quoniam aliqua sunt eius-
dem speciei quicquid stat vel repugnat
vni et alteri. Sed dilectiones duorum ho-
minum sunt eiusdem speciei per te. ergo. Unde
deus. vera est quicquid vni repugnat: con-
simile repugnat alteri. sed non idem modo sic
est in proposito. Ad principale dico. quod
sicut actus temperatus sunt specificiter distincti.
ita et habitus: sicut postea patebit.

Questio decimanona

Trum hec propositio plata a
sacerdote in missa. hoc est cor-
pus meum. sit vera de virtute
sermonis. quod non quod quero quod demonstra-
tur per hoc nomen hoc: aut corpus christi
et tunc est falsa: quod quoniam profertur hoc pro-
men: non est corpus christi in eucharistia. igitur
si tunc demonstratur corpus christi illa pro-
positio est falsa. Aut demonstrat aliud
a corpore christi: et tunc adhuc est falsa. quod
nihil aliud a corpore christi est corpus christi.

Contra nulla falsitas est in quocun-
que sacramento ergo etc. Ad illam que-
stionem dico primo quod hoc nomen demo-
stratiuum non est significatiuum nisi ex inten-

tione preferentis et ideo ex hoc quod preferens vo-
caliter nomen demonstratiuum intendit
diuersimode demonstrare unum vel aliud
aliter et aliter. est iudicandum de verita-
te propositionis in qua ponitur tale nomen non
significat aliquid per se ex primaria institu-
tione: sicut cathegoreuma. puta homo:
vel asinus nec significat cum alio sicut sinea
Quia punctiones et aduerbia. Secundo
quod omni propositio vocali correspondet aliqua pro-
positio mentalis. Adis suppositis dico tunc
ad quodam quod ista propositio plata a sacerdote
vera est. quod sacerdos debet preferens de
his intendere demonstrare corpus christi per pro-
nomen plata hoc. Sed si sacerdos unam
propositionem mentalem format in illo. scilicet. vel tem-
pore primo in quo profertur hoc nomen
et a. sit in fine propositionis istius propositionis:
hoc est corpus meum: quod si ante finem pro-
positionis huius propositionis. puta in me-
propositionis vel in principio velit debet
formare propositionem mentalem: in qua predi-
catur si non supponens per corpus christi de pro-
mine demonstrate idem corpus debet for-
mare tale propositionem mentalem hoc corpus
quod erit statim sub istis speciebus si ista
propositio debet preferatur: est corpus et
ita propositio mentalis de futuro formata per
illo vel primo tempore quo profertur nomen
est simpliciter vera: sed in fine istius pro-
positionis debet formare istam propositionem: si de-
bitum modo precedat hoc corpus existens sub istis
speciebus. est corpus meum. ita quod prima pro-
positio sit de futuro: et 2^a de presenti. Sed hic
sunt aliqua dubia. Primum quod videtur quod
nomen sit vox significatiua ad placitum
et sui primaria institutione. quod quilibet
vox aut est cathegoreica et tunc significat
aliquid per se. Aut sicut cathegoreica
et tunc significat cum alio ex sui primaria
institutione. Secundum dubium est quod vide

tur qd li hoc in propositione prolata sp
 demonstrat idē. s. in prin^o me^o. 7 fine er
 go semp correspondet eadē ppositio men
 talis. 7 per pns si vna sit de presenti. 7 a
 lia erit de presenti. Tertiu^o est qd si il
 la ppositio est vera: aut in principio:
 aut i fine. Et neutro^o videt qd nec i pri
 n^o in fine est ppositio: ergo nō est vera.
 Ad primū illoꝝ respondeo qd p nomen
 demonstratiuū primo instituitur ad ali
 quid significandū determinate ex institu
 tione instituētis. s. ex primaria instituti
 one instituitur: vt quilibet hō possit vti
 eo loco nois pprii cuiuscūq; rei. Et ideo
 dico qd ex primaria institutōe est vox ca
 thegoriatica nō quia ex primaria insti
 tutōe aliquid determinatū significet sed
 quia ex primaria institutōe habet qd gli
 bet pōt illud proferre ad significandum
 aliquid determinate quod etiā significat
 a^o noie pprio sicut hoc nomen corpus
 xpi est ppriū illi nature xpi. sed hoc pro
 nomen significat eandē naturā ex inten
 tione pferentis. Ad 2^m dubiū dico qd semp
 idē demonstratur in prin^o ppōis 7 in fi
 ne. sed in prin^o formatur ppō de futu
 ro 7 in fine de presenti. 7 hoc quia res
 aliter se habent in principio 7 in fine.
 quia in principio prolacionis non ē cor
 pus xpi sub illis speciebus. sed erit in fi
 ne. Et ideo in principio correspondet
 sibi ppositio de futuro. 7 in fine de pre
 senti. Ad 3^m dico qd ppositio men
 talis est vera in principio 7 in fine. Nō
 eadem: sed diuersa. Et causa est quia p
 positio mentalis est tota simul 7 potest
 tota formari in o. vel in paruo tempo
 re. Et quia permanet in principio 7 i fi
 ne: ideo est vera in principio 7 in fine: s. p
 positio vocalis nō est tota simul sed suc
 cessiue: ideo est vera in fine: 7 non in pri

cipio. quia homines sic vtuntur propo
 sitione vocali. Et hoc denotatur per ta
 lem ppōem eē verā ex quo nō pōt tota
 esse simul. ideo dicitur vera in fine. quia
 audiens eā sic cōcepit esse in re sicut per
 illam ppōem denotatur. Si queris qre
 nō est vera in principio sicut in fine.
 Rñdeo qd in principio nō est certū ali
 cui audienti qd talis ppō dicit hoc aut
 hoc cum audiens nō pcepit aliquā ppō
 sitōem. Similiter qñ dicit qd hoc est cor
 pus. adhuc nescit vtrū pferens velit di
 cere asni vel hois. quia audiens nunq̄
 pcepit sic esse in re sicut per ppōez deno
 tatur nisi in fine. Nō ppō vocalis nō ē
 vera in prin^o: sed solū in fine: iō non seq
 rur in fine nō est ppō: ergo in fine nō est
 vera. quia sufficit ad eius veritatē qd fu
 it ppositio. Sed talis pna est bona de p
 positōe mēta. quia illa est to^o simul.

Ad ar^m principale dico qd pferens
 sacerdos talem ppōem semp taz in pri
 cipio q̄ in fine demonstrat corpus xpi:
 sed in prin^o ppō vocalis non est vera nō
 falsa ppter causam dictā: tñ ppō mēta
 lis vera est tam in prin^o q̄ in fine. sed a
 lia 7 alia. qd in prin^o ppō de futuro i fi
 ne de pnti 7 sic finitur 2^m quodlibetum

Explicit 2^m quodlibetum.

Prima questio tertii quodlibeti.

trum supposito

qd deus intelligat 7 sit cā ef
 ficiēs omniū mediata pos
 sit ex hoc demonstrari qd sit
 infinite vtutis inten^o. qd nō qd oia sūt fini
 ta. g^o ex efficiētia oīz 7 intentōe oim nō
 pōt pbari ifinitas dei. Cōtra ifinito
 rum nec est efficiētia nec cognitio. nisi
 finita. qd aliter esset maior pfectio i esse
 ctib^o q̄ i cā s. 7 tā effectibi^o q̄ cognoscibi

lia sunt infinita. g°. Ad quod dico p°
q' supposito q' ds sit efficiens oium: non
pöt ex hoc sufficienter pbari: q' ds sit in
finito in vigore: q' ex finito effectu vel
ex finitis effectibus s' pducibilibus: non
pöt pbari infinitas cæ. sed qlibet effectus
pducibilis a deo est finit'. Similr om/
nes effectus simul pducibiles a deo sunt
finiti. g° p efficientiam illoz non pöt pba/
ri infinitas dei. Secödo dico q' ex intel
lectione oium p'fusa non pöt demonstrari
q' ds sit virtutis infinite: q' nos hémus
nunc de facto cognitöem infinitoz gene
ralem et p'fusam q' tñ necessario e' finita.

Tertio dico q' ex distincta cognitöne
oium qua cognitöe sufficienter discernun
tur oia p'fusa non pöt demonstrari q' ds
us sit infinite virtutis. q' nō pöt dem'ari
q' p cognitionem finitā pöt deus distin
cte oia cognoscere. Quarto dico q'
ex hoc q' ds est finis omnium non pöt
dem'ari eius infinitas. Tum q' non po
test dem'ari q' sit finis oium. tuz q' hoc
supposito non pöt e' hoc dem'ari ei' in
finitas. Quinto dico q' ex eius emi
nentia non pöt dem'ari eius infinitas. tñ
q' non pöt dem'ari q' est eminentissimū
inter oia. Tñ q' hoc supposito non pöt
ex hoc dem'ari ei' infinitas. q' pöt esse
eminētissimum: ita q' nihil sit meli' eo et
cū hoc sit finitum. Sed s' illa p° s' pri
mū. q' viii. phis. arguit Aristo. sic pri
mū mouens mouet infinito tpe. g° est infini
te virtutis. Ans est vez. nā p'atur: q' si
mouet tpe infinito. g° pöt pducere suc
cessiue infinita. q' quolibet motu pöt ali
qd pducere: sed posse pducere infinita e'
h'z potentiam infinitam. Confirmatur
q' si pöt successiue pducere infinita: tñ
infiniti effectus pducibiles p'inentur i' ei'
virtute. q' tale agens non pöt recipe ab

a° virtutē agendi. Preterea illud qd
primū e' ex se et pöt pducere infinita s' e'
est infinitū. ds est h'mōi. ergo et. Itē
vbi pluralitas arguit maiore perfectioez
q' vnitas: ibi infinitas arguit infinitam
pfectöem. s' posse pducere duo vel tria
arguit pfectöem maiore q' posse efficere
vnū tñ. g° posse efficere infinita: arguit
infinitam pfectöem sed ds est h'mōi. g°.

Preterea. viii. phisico. pbat phis q'
primū mouens est sine magnitudine: q' si
e' virt' in magnitudine moueret in in
stati i' rō non valeret nisi e' infinitus i'
vigore. Preterea. ix. phis. et viii. me
tha. ponit cōmentator duplicem motore
celi sepatum et p'unctuz. Alr. n. si motor
prim' mouerz celū ime' mouerz in instā
ti qd dictū nihil v' nisi primus motor sit
infinit' in vigore. Contra 3^m vbi plu
ralitas numeral' requirit maiorez pfecti
onē q' vnitas: ibi infinitas requirit infi
nitā pfectöem. s' intellectio distincta du
oz est maiore perfectiois q' vnus tñ. er
go intellectio distincta infinitoz est infi
te perfectiois. Contra qrtum. q' volū
tas pöt velle maius bonū quocunq' bo
no finito. q' intellect' pöt intelligere ma
ius bonū. Similr voluntas inclinatur
ad appetendū infinitū bonum. s' si finis
vltimus non e' infinitū bonū: voluntas
non posset appetere bonū infinitū. Pre
terea impossibile e' q' sit maius bonū fi
ne vltimo. g° si finis vltimus sit bonum
finitū impossibile est donū finitum e'
se. Contra quintū. q' enti non repug
infinitas. g° primum non est perfectum
nisi sit infinitū. q' si est finitum pöt ab a'
excelli. Similr qdlibet possibile est po
nendum cui' non appet incōpossibilitas
sed hoc non apparet. g°. Ad primum
nego pñam: q' s'm intētionē philosophi

antecedens est verum et p̄ns falsus. quia ipse non ponit primū motorem infinitū in vigore. sed solum pbat infinitatem p̄ durationem sine fatigatione et diminutione virtutis mouentis. Ad p̄bationem concedo q̄ potest p̄ducere successive infinita: et vult. sed vitra dico q̄ habere potentiam ad p̄ducendū infinita successive non est habere potentiam infinitam: quia sic sol. Et siml̄r angelus esset infinitus. q̄ uterq̄ habet potentia p̄ducendi infinita: sed h̄re potentiam p̄ducendi infinita simul est habere potentiam infinitam: sed talem non habet deus. q̄ hoc includit contradictionem.

Ad aliud p̄cedo q̄ deus p̄tinet virtutaliter et simul. infinitos effectus successive p̄ducibiles. q̄ hoc non est aliud q̄ posse p̄ducere infinita successive. sed sic continere non est infinite virtutis. Sic enim vnus parvus ignis continet virtutaliter infinitos effectus. Ad aliud dico q̄ illa affirmativa ē falsa. illud q̄ q̄tum est ex se r̄c. p̄pter falsam implicationem. s. q̄ aliquis posset p̄ducere infinita simul: q̄ implicat contradictionem: quia bene sequitur: deus posset p̄ducere infinita q̄tūz est ex se. ergo deus potest producere infinita. quia li ex se: non est diminuens nec distrabens. Et sequitur deus potest p̄ducere infinita. ergo infinita possunt p̄ducta a deo q̄ includit contradictionem. Et ideo dico q̄ deus nec ex se nec aliunde potest p̄ducere infinita.

Si dicat q̄ hoc repugnat deo ex se. Dico q̄ sic. tamen cum hoc stat q̄ si essent infinita simul p̄ducibilia: deus posset illa simul producere. sed antecedens includit contradictionem. ideo nihil potest ex illo antecedente demonstratiue probari sed solum inferri sicut ex impossibili q̄d-

libet. Ad aliud dico q̄ illa p̄positio generalis vbi pluralitas r̄c est vera in illis que sunt eiusdem rationis: sed non est vera quo ad primam partem: nec quo ad secundam: in illis que sunt alterius rationis. Exemplum si vnus potest tantum portare vnum lapidem: et alius potest simul portare quattuor eiusdem ponderis v̄l maioris: ille secundus ēct perfectior q̄ primus. Et si aliquis homo posset simul portare infinitos lapides. ille ēct infinite virtutis h̄c portantes lapides sunt eiusdem rationis et speciei. sed non sequitur vnus homo potest vna vice tantum portare vnum lapidem: et equus potest siml̄r portare sex eiusdem vel maioris ponderis. ergo equus est perfectior homine.

Nec sequitur: homo stans sine casu suo potest tantum portare duos lapides arbor stans sine casu suo: potest simul portare decem. ergo arbor est perfectior homine. et causa est: quia h̄c portancia sūt alterius rationis. Si dicat: si asinus v̄l equus posset simul portare infinitos lapides: ēct infinite perfectionis. ergo illa p̄positio tenet in illis que sunt alterius speciei sicut in illis que sunt eiusdem.

Respondeo. verum est q̄ ēct infinite perfectionis. quia posset reperiri alius equus qui non posset portare infinitos et tertius q̄ non posset portare nisi. x. siml̄r Et in istis semper vn̄ est p̄fectior alio. et isti eq̄ sunt eiusdē rōnis. Sed si nullus posset ēē equus q̄ pauiores posset portare: tunc non posset p̄bati infinitae eq̄ p̄ illam p̄pōnem vbi pluralitas r̄c. Similiter videtur minor falsa: p̄pter falsam implicationem. s. q̄ aliqd̄ efficiens p̄t tantum facere vnum. Tū q̄ impossibile est esse aliquod efficiens quando posset successive facere plura indidua

5
eiusdem speci. Tum qz posse facere tria
vel quattuor non arguit maiorem per-
fectionem. quia ignis parvus per ean-
dem virtutem potest facere tria quattu-
or. immo infinita simul: si tot combustibi-
lia eent sibi equaliter approximata. Et
ideo sic posse plura non arguit maiorem
perfectionem. Sed si essent duo ignes quo-
rum vnus posset simul pducere vnum
ignem eque perfectum cum eo: et alius
posset pducere duos ignes quorum vnus
esset eque perfectus cum primo igne. et
alius eent perfectior. tunc secundus ignis
est perfectior primo. Breuiter. ergo illa
ppositio tenet in illis vniuersaliter que
sunt eiusdem ronis modo predicto. sed
non tenet vniuersaliter in illis que sunt al-
terius rationis. Et ideo concedo qz si de-
us eent eiusdem ronis cu aliis agentibus cre-
atis: et posset simul pducere infinita ex-
cedentia se fm perfectionem siue illa in-
finita sint eiusdem rationis siue alterius:
tunc posset probari qz eent infinitus in vi-
gore. Et concedo etiam qz sicut ex impos-
sibili sequitur quodlibet: qz si posset siml
pducere infinita eent infinite virtutis. s3
antecedens includit contradictionem.

Ad aliud de. 8. phisico. dico sicut ali-
as dixi. Ad aliud contra tertiam con-
clusionem dico qz illa ppositio vbi plu-
ralitas ronis est necessaria in illis que sunt
eiusdem rationis. et similiter qz infinitas
infert infinitatem. verum est in illis que
sunt eiusdem rationis. non autem in illis
que sunt alterius rationis. Exemplum
lignum quod potest resistere maiori igni
et pluribus ignibus ne comburatur: ha-
bet maiorem virtutem resistendi qz lig^m
quod solum potest resistere paucioribus
vel minori igni. et ideo si esset aliquod li-
gnum quod posset resistere infinitis igni-

bus. eent infinite virtutis in resistendo. qz
arguitur in illis que sunt eiusdem speci-
ei: et tamen vna pars celi que posset res-
istere infinitis ignibus si eent ne combu-
ratur non est infinite virtutis. quia non
arguitur in illis que sunt eiusdem ratio-
nis sed alterius. Et sic illa ppositio siue
accipiat pluralitatem siue maioritatem:
vera est in illis que sunt eiusdem ratio-
nis et non in aliis. Ad ppositum di-
co. qz si intellectio diuina est eiusdem ra-
tionis et speciei cum intellectioibus no-
stris. tunc verum est qz intellectio illa e
perfectior: qua possunt distincte discer-
ni plura qz illa qua solum possunt pau-
tiora. Et tunc deus si solum per vnicam
intellectionem eiusdem rationis. cum no-
stris posset distincte cognoscere infinita:
illa intellectio eent necessario infinita. qa
ceteris paribus perfectius est cognosce-
re plura distincte qz vnum solum. s3 non
cognitione confusa. quia ita nos tali co-
gnitione cognoscim⁹ infinita: et tamen
nostra intellectio est finita. Sed qz in-
tellectio dei est alterius ronis a nostris i
intellectionibus. et per consequens discer-
nere quod conuenit eis non est eiusdem
rationis sicut nec ipse intellectiones qua-
uis hoc commune intellectio predicetur
vniuoce de eis. ideo argumentum non
valet. Si dicis intellectio dei est tante
pfectionis. nunc quante eent sic eent eiusdem
ronis cum nostra intellectioe. sed tunc es-
set infinita. ergo et nunc. Dico qz illa
ppositio equiualeat pditionali huic: si in-
tellectio ifinita dei eent eiusdem ronis cu
nostra: tante perfectionis eent nunc: qua-
te eent tunc. que vera est ppter habitudi-
nem. Et siml^r illa conditioalis est vera: si
eent eiusdem ronis non eent tante perfecti-
onis. qz te est tunc. vbi infertur oppositio

eiusdem consequētis ex eodē antecedente. Et ratio est. qz antecedens includit contradictionem. 7 ideo vtraqz pars cōtra/dictionis infertur ex eo. Ad aliud cōtra quartam p̄clusionem dico qz non potest demonstrari qz voluntas pōt velle maius bonum quolibet bono finito. qz non pōt p̄bari aliquod infinitū eē. Si r̄ non potest p̄bari qz voluntas inclinatur ad volendum bonum infinitū esse: nō plus q̄s inclinatur ad volendum impossibile 7 hoc diceret vnus infidelis. Ad aliud p̄cederet vnus infidelis qz impossibile est bonū infinitum eē. nec pōt oppositū demonstrari. Ad aliud contra q̄ntam dicerz infidel' qz enti repuḡt īfinitas: nec oppo^m pōt dem̄rari. Ad p̄ci^e di^o qz n̄ pōt p̄bari qz distincta cogni^o inf. nitoz sit infinita sicut patet ex dictis.

Questio secunda.

Trium attributa diuina distingua^rur rōne. qz sic. quia sunt diuersa: 7 non realr. ergo ratione Contra. nulla est distinctio in deo: nisi p̄sonalis: sed distinctio attributorum n̄ est p̄sonalis. ergo. Sciendum ē hic primo qz antiqui non vtebant illo vocabulo attributa: sed vtebantur h^o vocabulo noīa. vnde sicut qdam moderni dicunt qz attributa diua sunt distincta: ita dicebant antiqui qz noīa diuina sunt distincta 7 diuersa. Ita qz dicebant distinctionem solum in nominibus. 7 vnitatē in re significata 7 diuersitatem in signis. vnde dicit Aug. 6° de trinitate. de^o ingt cū mltiplr dicat vere 7 summe simplex ē qd̄ exponēs magr̄ sniaz li^o p^o. di. 8^a dicit sic. qz diligenter notandum est cū dicit Aug. solū vnū deum. simplicem. cū dicat eū mltiplr dici: s; hoc nō p̄p̄ diuersita-

tem actuum vel p̄tū dīc. s; p̄p̄ diuersitatem 7 multiplicitatē noīm. q̄ de deo dicunt q̄ s; multiplicia sint. vnum tū signīficant. s. diuinā naturā. Item Anselmus in suo mo. si illa res summa bona ē: erit ne cōposita q̄s plurimis bonis: an potius non vt plura bona. s; vnum bonum tā multis noīb' significatū rē. Secūdo sciendum qz distingui rōne nō est aliud q̄s h̄re diuersas diffinitōes vel descriptiōes

Tertio sciendum qz distingui dupliciter accipitur. Vno^o p̄p̄ie fm qd̄ conuenit diuersis q̄ h̄nt diuersas descriptiones. illo modo noīa diuersa distinguunt rāōe q̄n̄ habent diuersas diffinitiones. Ex q^o p̄z qz sic distingui rōne possunt etiaz illa que distinguunt realiter. qz noīa diuersa distinguuntur realr 7 rōne. S; diceres quō tunc est intelligendum cōe dictū qz aliqua non distinguunt realr sed tm̄ ratione. Dicendū qz antiqui intellexerunt sic illō dcm: qz de aliquib' terminis sumptis significatiōe de d. cat̄ eē idē realr 7 non distigui realr: 7 tm̄ de eis dē terminis materialr sūptis. de dī distigui rōe. Alr accipit distingui rōne īp̄p̄ie fm qd̄ cōuenit vni: 7 h^o ē īp̄p̄ie. qz p̄p̄ie loqn̄do si aliqd̄ distinguit ab aliq^o distinguit Et sic distingui rōne ē h̄re diuersas rōes siue cōr̄ndere diuersis rōib'. Sic. n. v^m 7 idē realr non variatū sine oī variatiōe 7 diuersitate 7 plalitate ex pte rei: cōr̄ndet distinctis rōib' siue p̄ceptib' sic res si gnific^a cōr̄ndet diuersis signis: 7 sic dū dī distingui rōne. qz cōr̄ndet diuersis cōceptib' sū oī distinctiōe a pte rei sic idē d̄s realr est multiplex rōne sic dīc̄ Aug. S; qz aliqd̄ v^m 7 idē realr. sit vere 7 realr i^o q̄ distinguunt rōe: ita qz non cōr̄ndet illis sic significatuz signis s; sit i^o distincta rōe: ē īp̄ossi^o. Ex p̄dictis dico ad qōnē

q̄ attributa diuina distinguunt rōne. q̄a
 attributa non sunt nisi quedam p̄dicabi
 lia mentalia vel voca^a vel scripta nata
 significare et supponere p̄ deo q̄ possunt
 naturali ratione concludi et inuestigari
 de deo. Sed cōtra cōiter p̄ceditur q̄
 de^o intelligit mala: et non vult mala. er
 go intelligere diuinum et velle distinguū
 tur. P̄dōt dici q̄ de virtute sermonis d̄s
 concedi q̄ vult illa que sunt mala. puta
 vult peccatores q̄ sunt mali. ergo vult
 mala non tñ vult male. Et sic intelligūt
 sancti tales p̄positōes: deus nō vult ma
 la. i. non vult male. Si dicit: deus intelli
 git mala. et non vult male. ergo intellige
 re et velle distinguunt. Dicendum ē q̄ ē
 fatalia fig^e dictionis. q̄ mutatur nomē
 in aduerbium. Ad argumentū prin
 cipale dico q̄ attributa diuina siue noīa
 attributalia sunt nomina diuersa reali
 ter et ratione.

Questio tertia

¶ Trum eētia diuina sub ratōe
 alienius attributi sit principū
 elicitiuum generationis diuine
 q̄ sic. q̄ generatio diuina ē per modū in
 tellectus: et non per modū voluntatis. er
 go eētia diuina sub ratione intellectus
 est principū. Contra. generatio est p̄
 motum nature. ergo non sub ratione ali
 cuius attributi. P̄dic dicendū est primo
 ad q̄onem d̄ virtute sermonis. Sc̄do vi
 dēdum est quomodo cōia dicta possunt
 saluari. Circa primū dico q̄ essentia.
 nec sub rōne absoluta nec sub rōne alicu
 ius attributi: nec sub alia ratōe est prin
 cipium elicitiuum generationis diuine
 actiue. q̄ p̄bo. quia generatio actiua nō
 est principium elicitiuum generationis
 actiue. sed eētia est generatio actiua. er

go. P̄terea nihil est principium eli
 citiui sui ipsius. sed generatio actiua ē
 eētia diuina. ergo r̄c. P̄terea omne
 prin^m distinguūt a principiatio. eētia n̄ di
 stinguūt a generatōe actiua. s̄ r̄c. P̄te
 reea elicitiuum et elicitiuum distinguuntur
 eētia et generatio actiua non distinguū
 tur. ergo. P̄terea eētia. nec est pri
 cipium elicitiuum generatōis: que ē pa
 ter: nec generatōis que est filius. ergo
 nullius generatōis est elicitiua. P̄tima
 pars patet. quia generatio que est pater
 non est elicita. Nihil enim in patre ē eli
 citum. quia quicquid habet pater: habet
 a se. ergo illa generatio non est elicita.
 Secunda pars patet q̄ eētia nō ē prin
 cipium filii. cum eēn^a sit filius. ergo ef
 sentia non est principium generatōis pat
 ris que est filius. P̄terea. q̄ pri
 mum suppositum diuinū est omnino im
 productus. ergo non constituitur per ali
 quid p̄ductum vel elicitiuum. P̄te
 reea non elicitor a patre. q̄ nihil elicitor se
 et dictum est in primo quolibet q̄ gene
 ratio actiua et pater nullo modo distun
 guunt. nec elicitor a generatōe actiua. p̄
 ter idem nec ab eētia. q̄ nullo modo
 distinguuntur ab eēn^a et nihil elicitor se. P̄
 dico q̄ de virtute sermonis loquendo d̄
 generatōe actiua. nullo modo elicitor nō
 plus q̄ eēn^a. Et dico vltra q̄ omnes p̄
 positōes que notant aliquam distinctio
 nem inter essentiam diuinam et generatio
 nem actiuam: sunt false de virtute sermo
 nis. q̄ nulla distinctō est ibi. neq̄ magna
 neq̄ parua. Circa sc̄dm articulū dico
 q̄ elicitiuum potest accipi p̄prie. et sic
 eēn^a diuina nō est elicitiua generatōis acti
 ue p̄pter dictas causas. Alr accipi
 tur improprie pro illo quod est tam ge
 nerans q̄ genitum. et sic potest dici q̄

eētia est elicitiva gñatōis. Et hoc nō ē aliud dñe q̄ patrē generare filiū. sicut generatōem passivā elicit: nō est aliud q̄ filiū p̄duci a patre. Secundo dico q̄ illud sub rōne est quedā reduplicatio: et sic pōt dici essentia prin^m elicitivū gñatōis sub rōe alicui⁹ attributi p̄ua itellectus. sic intelligendo q̄ ponatur loco talis p̄pōnis. pater iq̄stum intelligens p̄ducit verbū que vera est: hec autē ē falsa: pater iq̄stum ens: vel essentia producat verbū. Ad ar^m principale concedo q̄ generatio est per modū intellectus predicto modo.

Questio. quarta.

Primum deus sit causa efficiēs oīm alioꝝ a se. q̄ nō: q̄ nō est causa efficiens entiu rōnis. q̄ tunc talia entia essent actualiter et realiter quod est falsum. Contra omne quod nō est a deo effective est increatus et tale est deus. ergo omne aliud a deo est effective ab eo. Circa illā questionē primo distinguo de cā. 2° ad questionē.

Circa primū dico q̄ quedā est causa imediata siue totalis: siue p̄cialis. Et q̄dam est mediata que dicitur causa cause sicut abrahāz dicit cā iacob: quia pater patris eius. Sed nō intelligo questionē precipue de causa imediata: sed tam de mediata q̄ imediata. Circa 2^m dico primo q̄ deus est causa omniū mediata. vel imediata. licet hoc nō possit demonstrari: tamē hoc persuadeo auctoritate et rōne. Quia iohāis. i^o. Omnia per ipsum facta sunt. et c. quod non pōt intelligi de deo. quia ibi nō fit mentio de deo. ergo itelligit de omibus aliis a deo

Itē i symbo. Credo in deū patrem et c. Item extra de sum. tri. et fide ca-

tholica. firmiter. Ipse est creator oīm visibilium et invisibilium et corporaliū et spiritalium

Unde proba hoc idem per rōem. Unde sic. oīa dependent essentialiter a deo q̄ nō esset verū nisi deus esset causa oīm

Unde terea si sic. tunc aliquid aliud a deo esset increatū vel esset p̄cessus in infinitū in causis. q̄ accipio aliquid quod nō ponis causari a deo. Et quero vtrū sit creatū vel increatū. Si detur pri^m: q̄ ro de causa illi⁹ eodem modo. et sic i infinitum vel statur ad aliquod increatum et omne tale est deus. Si detur 2^m habet p̄positum. Secundo dico. q̄ deus ē causa imediata oīm: quod p̄bo. quia omne illud a deo plus dependet a deo q̄ aliā creatura ab alia creatura: sed vna creatura sic dependet ab alia q̄ illa est causa eius imediata. ergo deus. Unde terea si nō: hoc maxime esset de culpa actuali. sed hoc nō obstat: quia idē act⁹ numero pōt cārī ab vna causa culpabiliter. et ab alia inculpabiliter. sicut eadē volitio ē a causa naturali. s. a cognitione et a causa libera. s. a voluntate. ergo potest idē actus causari a deo immediate p̄cialiter et inculpabiliter. et culpabiliter a voluntate creata. Sed contra ista sunt aliq̄ dubia. 3^m q̄ nō impossibilia sūt a deo. et tamen nō sunt deus. Secundo quia figmenta et entia rōnis que nō sunt c̄tia realia nec sunt a deo. nec sunt deus. Similiter esse obiecti^m et similiter p̄ctā. nō sunt a deo. Quarto quia veritas p̄positionū et p̄ivatōnes nec sunt deus nec a deo effective igitur. Ad primum dico q̄ oīa impossibilia sunt a deo quia oīa impossibilia vel sunt cōplexa vel incompleta. et omnia talia sunt a deo. Si dicis q̄ chimera est vnum impossibile. et tamen non est a deo: quia tunc esset aliquid.

¶ **R**ñ^o hec ē distinguēda. chymera est ipos-
sibilis vel possibilis q̄ possibile accipit
vnomō p̄ oī illo quod p̄t esse sine sit cō-
plexū. sine icōplexū. z sic i^a ppositio hō ē
alia⁹ ē possibilis: quia hec ppositio p̄t
esse. z sic chymera simplicit̄ supponens
p̄t esse z est possibilis. quia talis p̄cep-
tus vel vox p̄t esse. Aliomō dicitur de
p̄pōne que nō est impossibilis. z sic non
p̄dicatur de chimera. Similiter impossi-
bile dicitur vnomō p̄t dicitur de ter-
mino equalenti oī in significādo in q̄
nihil vere affirmat̄ p̄dicat̄. z^c chymera
supponēs p̄sonalit̄ ē impossibilis. z^c nō est
icōueniēs q̄ idē sit possibile z impossibile
fm̄ diuersā sup̄pōez. Similiter illa ē fal-
sa de vir. ser. chymera est aliquid. chy-
mera nō est ens. quia in illis supponit p̄-
sonaliter. si tñ supponat simpliciter om̄s
sunt vere. Ad scdm̄ dico q̄ figmen-
ta sunt a deo. quia talia quedā sunt mē-
talia. quedā sunt vocalia: z quedā scrip-
ta. Et oīa illa sunt entia realia: z sunt a
deo. Similiter entia rōnis sunt entia re-
alia. quia ens rōnis est verbū mentale
cōplexum vel incomplexū. Si dicas q̄
ens rōnis distinguit̄ cōtra ens reale: er-
go nunq̄ sunt idē. Respondeo primo
per p̄men^m: vi^o me^e in fine q̄ p̄bi. loq̄-
tur ibi de entibus cōplexis que distingū-
tur contra entia incōplexa: que sunt p̄
se sub p̄dicant̄. z hoc sufficit p̄bō. et
postea diuidit incōplexa in decem predi-
camenta. Aliter p̄t dici q̄ illa est di-
u^o vocis in sua significata. z non p̄ op-
posita. z non est inconueniens q̄ mem-
bra coincidant. Sic enim primo priorū
diuidit i cōi cōtingēs icōtingēs ad vtrūq̄
necessa^m. z possibile. z tamen tam con-
tingens ad vtrūlibet q̄ necessariū ē pos-
sibile sic in p̄posito. Ad 3^m dico q̄ nō

sunt talia esse obiectina que non sunt
nec possunt esse entia realia. Nec ē vn⁹
p̄uus mundus alius tali^m entium obie-
ctiuorum. sed illud quod nulla res ē: oī
no nihil est sicut dicit Aug⁹. primo de
doctrina xp̄iana. Si dicat fm̄ Aug^m de
tri: possum fingere talem hominē qua-
lem vidi. Rñdeo. q̄ illa fictio est intel-
lectio que est cōis omibus homibus. z
si nihil in re sibi correspōdeat: est mendo-
sa intellectio: Similiter ad illud de
peccatis p̄t dici q̄ om̄s res que est pec-
catū ē a deo: tñ deus nō peccat. quia nō
tenetur ad op^m cum nulli⁹ debitor sit.

Ad quartum dico q̄ priuationes q̄
sunt intelligibiles vere sunt aliquid. q̄
sunt conceptus mentis. vel voces. vel
res extra animā. quia videtur q̄ cec⁹ z
cecitas significant oīno idem. z pro eo-
dem possunt supponere Et ideo sicut cō-
cedit̄ q̄ cecus est res extra animā ita ce-
citas: vt supponit personaliter: z nō sim-
plicit̄. Ad aliud de veritate: dico q̄
veritas illius p̄pōnis. deus nihil creat
potest creati a deo. quia veritas istius
p̄pōnis non est nisi illa p̄positio que a
deo creati. p̄t. Si dicatur: ponatur in
esse. Dico primo q̄ non p̄t poni in esse
quia po^o eius in esse includit p̄dicto-
ria. s. q̄ d̄s nihil creat z q̄ d̄s aliqd creat
¶ Si p̄atur in esse tunc h^c est vera: d̄s
creat hanc veritatem. deus nihil creat
Et per consequens deus creat aliquid
Et si creat hanc veritatē. deus nihil cre-
at hec est vera. deus nihil creat. Exem-
plum illa est vera. album potest esse ni-
grum. z tamen non potest poni in esse.
quia tunc illa esset vera. album est nigrum
Aliter p̄t dici q̄ si ponatur in esse:
non debet sic poni in esse. de⁹ creat hanc
veritatem. deus nihil creat. sc̄ sic: de⁹

creat hanc propositionem. deus nihil creat. pro qua propositione supponit veritas: sed tunc non erit veritas. sed falsitas: sicut hec propositio: album potest esse nigrum. debet sic poni in esse: hoc est nigrum. demonstrando illud pro quo supponit album. Ad principale patet ex dictis.

Questio. v.

Primum elementa manent in mixto. quod sic: quia aliter non esset mixtum. Contra. illud quod est individuum alicuius speciei non est pars essentialis individui alterius speciei sed elementa sunt huiusmodi. ergo non sunt pars essentialis alicuius mixti. quod est per se in genere. Ad questionem. dico primo quod elementa non manent actualiter in mixto. nec forme elementorum quia si sic. Aliter eadem pars materie forme mixti. informatur qualibet forma elementari. Aut una pars materie informatur una elementari: et alia pars alia forma. Primum non potest dari. quia tunc diversa composita distincta specie si mul haberent eandem materiam numero. Nec 2^m potest dari: quia tunc mixtio non esset nisi iuxta potest elementorum.

De cetero si manent in mixto. Aut ex eis fit unum compositum sine omni alia forma distincta ab eis. Et sic compositum esset aliter unum quam aceruus lapidum. Aut in mixto est aliqua forma distincta a formis elementorum: et tunc queritur sicut prius. Aut eadem pars materie mixti informatur omnibus formis elementaribus cum illa a^o forma: que est forma mixti. Et tunc redit primum argumentum. Aut non: et tunc una pars illius mixti esset composita ex forma ignis

et cum illa forma mixti. Et alia pars esset composita ex forma terre et prima forma mixti et tunc non esset mixtio. nec compositio: sed iuxta potest. Secundo dico quod forma mixti est ita simplex sicut forma elementi. ita quod nec habet maiorem compositionem ex partibus eiusdem rationis nec ex partibus alterius rationis. Primum est manifestum. quia sicut una forma extenditur ita et alia. Secundum patet: quia forma mixti non componitur ex materia et forma. Tertio dico quod sicut forma elementaris subtilis non manet in mixto: ita nec qualitates eorum manent in qualibet parte mixti quia forme contrarie non sunt in eodem: etiam in gradibus remissis sicut post patebit. Quarto dico quod elementa dicuntur manere in mixto: quia qualitates equivalentes qualitatibus elementorum manent. scilicet qualitates mixti: que tantum faciunt sicut si essent qualitates elementorum et continent virtualiter qualitates elementorum. In corporibus etiam inanimatis manent qualitates elementorum non quidem omnes in qualibet parte. sed aliquae sicut in omni parte lapidis manet frigiditas. et siccitas. In corporibus autem animatis. in diversis partibus sunt diverse qualitates elementorum. sicut in osse siccitas: in sanguine caliditas. et sic de aliis. Sed hic sunt dubia. Primum quare et quomodo mixtum dicitur componi ex quatuor elementis. ex quo nullo modo manent in mixto. Videtur ergo quod non sit mixtio

Secundum dubium quia lignum quando comburitur resolvitur in cineres et terram. Et tunc aut terra presuit et habetur propositum. Aut non. et tunc non dicitur resolvere in terram. Quod non propter naturam agentis: quia ignis citius gignaret ignem quam

cineres Tertiū dubiū quomō distigui
 tur forma mixti a forma corporeitatis.
 Preterea ex rosis et herbis exprimi
 tur aqua. ergo illa p̄fuit in rosa. Ad
 primū istoz dico q̄ dicitur cōponi ex q̄
 tuoz elementis: quia in mixto manent
 qualitates similes qualitibus elemēto
 rum. Similiter elementa cōcurrunt
 cōiter in generatione mixti. q̄ in oī ḡna
 tione mixti videtur aer p̄currere et aqua
 Similiter terra. sicut patet in plantis q̄
 crescunt de terra: et in aīalibus que nu/
 triuntur herbis. Et hoc aliquādo p̄ plu/
 res alteratōes: aliquādo per pauliores.
 sed semper forma elementi corrūpitur
 et qualitas Similiter in prima p̄ductōe
 hoīs corpus fiebat ex quatuoz elemen/
 tis vel saltē tribus Similiter salamādra
 que generatur et nutritur in igne. et ma/
 teria ignis p̄uertitur in eius naturā cor/
 rupta forma. Ad aliud dico eomō q̄
 p̄pter hoc dicitur mixtio. quia om̄nif
 plura elementa concurrūt ad ḡnatōem
 et nutritionē aīaliū. nō quia maneant ali
 quomō ibi. Ad aliud dico. q̄ cineres nō
 sunt terra. l̄z possunt p̄verti in terrā. ita
 possunt p̄verti in aquā: et in aerem. Et
 tamen aqua nō manet essentialiter in li/
 gno. citius tamen cōuertūtur in terram.
 quia forte plus participant de natura
 terre q̄ de natura aque. et eius qualita/
 tibus. Ad aliud dico q̄ forma mixti:
 et forma corporeitatis in oībus idē sunt
 Ad aliud dico q̄ aqua illa expressa
 de rosa post remanet. sed nō est eiusdem
 speciei cum aqua elārī. quod pōt p̄bari
 per diuersitatem effectū vnus et alte/
 rius. Ad ar̄m p̄ncipale p̄z quare di/
 citur mixtū q̄uis elemēta nō remancāt
 in mixto.

Questio sexta.

Trum forme partium or/
 ganicarū aīalis. puta carnis
 et ossis et h̄mōi distingātur sp̄e
 q̄ sic. quia habent acc̄m̄ distincta specie
 ergo. Cōtra. vna forma subālis sufficit
 p̄ oībus. ergo nō sunt plures ponende.
 quia plāralitas nō est ponēda sine neces/
 sitate. Ad questionem dico q̄ neutra
 pars pōt sufficienter p̄bari ex p̄positio/
 nibus per se notis: patet de se: nec per ex/
 perientia quia nō pōt p̄bari per diuersi/
 tatem acc̄m̄ et opatio^m. Nec per p̄dēp/
 titatē et aliā experientia nō habem⁹: nisi
 per accidentia. Assumptū p̄batur. quia
 videmus frēq̄ter q̄ subē diuerse specie
 sunt subiecta acc̄m̄ diuersarum specie/
 rum: et eiusdē speciei. Ex^m primū de igne
 et aqua que differūt specie. et tamen ha/
 bent acc̄m̄ diuersarum specie^z Ex^m se/
 cundi. ignis et aer differunt sp̄e et habent
 acc̄m̄ eiusdē sp̄e: puta caliditatē. Si/
 militer homo et angelus differunt spe/
 cie. et tamen intellectōes et volitōes eoz
 sunt eiusdē sp̄e. Secundo videm⁹ q̄
 subē differunt sp̄e: et sunt p̄m̄ effectia
 acc̄m̄ diuerse sp̄e. et similiter acc̄m̄ ei⁹
 dem sp̄e patet in eiusdē exēplis. p̄z enim
 ad sensum q̄ aqua calefacta si relinqua^t
 sue nature redit ad frigiditatē. et illa fri/
 giditas non pōt causari ab aliquo nisi a
 forma sbāli. Similiter volitio angeli et
 hominis respectu eiusdē obiecti que sūt
 eiusdē sp̄e cāsantur a voluntate vtrius
 q̄z que differūt. Tertio videm⁹ q̄ subē
 sunt eiusdē sp̄e: et sunt subiecta acc̄m̄
 diuerse sp̄e. et similiter acc̄m̄ eiusdē sp̄e.
 Ex^m primū. q̄z duo poma sunt eiusdem
 sp̄e. et t̄m̄ vnū ē naturalit̄ dulce. et aliud
 amarum. Similiter duo homines:

vn^o albus. alius niger. vn^o audax: alius timidus. Exemplū scđi duo poma sunt eiusdē speciei: z aliqñ vtrunqz est dulce aliqñ vtrūqz amarum. Quarto videmus qz substantie sunt eiusdem speciei: z sunt principi^a effectiua aliqñ accidentium alteri^o speciei. aliqñ accidentiū eiusdem speciei. Exemplū primi due voluntates hoimū sunt eiusdez rōnis. z tñ aliqñ illud idem obiectum qđ est volitum ab vno. est nolitū ab alio. z tam volit^o qđ nolitio cāntur ab istis voluntatibus. Exemplū scđi: si voluntates duoz hoiz diligant idem obiectū. tunc accidens eiusdē spēi cātur ab vtroqz. Similr patz manifeste ex predictis qz subiecta eiusdem spēi pñt eē principia diuersaz opationū specie z hoc aliqñ immediate. aliqñ mediantibus diuersis accidentibus. Similr subiecta diuerse spēi pñt eē principi^a operationū diuerse spēi z eiusdem spēi z h^o non mediantibus aliis accidentib^o. s; immedie sicut in exēplis p̄dictis patet. eū ergo de substantiis non hēamus experientiam nisi p̄ accidentia. z illa non pbant sufficienter qz sit distinctio specifica vel vnitatis. manifestū est qz p̄ nullā viam possum^o sufficienter pbare distinctōem specificā vel vnitatē inter illas formas. Vnde illi qz tenent qz forme carnis z ossis differunt specie. dicerent h^o ppter diuersitatem accidentiū. Alii tenentes qz sunt eiusdē spēi. dicerent qz omis diuersitas q̄ est ibi. accidit ppter diuersitatem accidentium que non arguit diuersitatem in substantia specificā. Que pars ē vera z que falsa similr ignoro. Contra. fm ph̄m iiii. thopico. illa principi^a que non possūt habere effectus eiusdem rōnis sunt alterius spēi. Preterea p̄ omnem viam per quam arguimus differentiam specificā

in aliis substantiis possumus hic arguere. igitur. Ad primum dico qz illud ē verū de principiis immediatis effectiua non de mediatis. Nūc autē qui teneret qz sunt eiusdē spēi. diceret qz accidentia carnis z ossis cānt diuersos effectus immediate forma aut mediate. vnde diceret qz in omnē effectum in quē potest immediate vna forma substantialis p̄t alia lz non mediate. Ad aliud dico qz nullaz rōnem euidentem demonstratiue pbantem distinctōem specificam inter quas cūqz substantias habem^o. qz nec ex p̄ se notis nec p̄ experientiam sicut ostensum est. sed pbamus hoc partim p̄ experientiam ptim per rōnem pbabilem.

Ad principalia p̄ ex dictis.

Questio .vii.

v Trū in intellectu vnus fidelis sit tñ vna fides numero. qz non qz articuli sunt diuersi. Ad op̄ postū est apl's ad corin. vna fides vnus baptisma. Primo pono hic vnā distinctionem. 2° ad questionem. Circa primū dico qz duplex est fides. vna infusa: alia acquisita. z d̄ vtraqz intelligitur questio. Circa 2^m dico primo qz alia est fides acquisita respectu vnus articuli z respectu alterius. ergo non est vna fides acquisita. Assumptum hoc p̄do. hereticus incipiens errare circa aliquoz articulum circa quē non errauit prius habet adhuc fidem acquisitam circa alius articulum. quia non oportet qz errans circa vnum articuloz erret circa omnes sed non habet nouam fidem circa illum articuloz. Ergo illa fides p̄fuit. Et certum est qz fides circa alium articuloz p̄cessit. ergo prius fuerunt due fides acquisite. Si dicat qz respectu duorum articu-

lozū est vna fides numero vel specie:

Contra error vnus articuli stat cum fide acquisita alterius. et non stat cum fide acquisita respectu eiusdem articuli. nec cum aliqua eiusdem rationis. ergo non solum ille fides distinguuntur numero sed etiam specie. Preterea omnes habitus qui primo contrariantur distinctis specie distinguuntur specie: sed due fides acquisite duorum articulorum fidei contrariantur primo duobus erroribus distinctis specie. 6° et 7°. maior est manifesta. quia quibus medium contrarietur duobus extremis non tamen primo. quia extremum contrariatur prius extremo quam mediū. ideo dixi in maiori primo minor probatur. quia actus credendi huic propositioni. omnis persona diuina est incarnata. et actus credendi huic propositioni. nulla persona diuina est incarnata. sunt errores contrarii. et actus credendi huic propositioni. aliqua persona diuina est incarnata. et aliqua persona diuina non est incarnata. sunt fides duorum articulorum. quia vtrique particularem credimus esse veram per fidem. et isti actus primo opponuntur aliter duobus erroribus. et quia vna fides primo opponitur vni errori et alia alteri: sicut ergo illi errores distinguuntur specie. ita fides opposite illis erroribus. et per consequens omnes alie fides. Preterea distincti actus sunt generatiui distinctorum habituum sed respectu diuersorum articulorum sunt distincti actus. 8°. Preterea in aliis manifestis circa distinctis prople sunt distincti habitus. 9° et hic: quia eadem est ratio. 10° de fide infusa dico quod nec constat nobis per rationem nec per experientiam quod sit ponenda. nec per consequens per illam viam constabit quod sit vna vel multe. sed solum per auctoritatem. quia precipue propter auctoritates que videntur dicere quod est ponenda et quod est vna fides numero. que fides non stat cum errore circa aliquem articulum. Vtrum autem fides infusa corrumpitur per errorem circa quemlibet articulum propter repugnantiam formalem ad quemlibet errorem vel solum corrumpitur demeritorie. est dubium apud multos. et neutra pars potest stare nobis nisi per auctoritates. Si dicat quod. scilicet. opponitur cuiuslibet errori formaliter. cum fides infusa et acquisita differant specie. ille error contrariatur vtrique fidei immo multis. conclusio esset concedenda licet non primo. Exemplum actus assentiendi quod omnis homo est animal: opponitur contrarie actui assentiendi. scilicet. quod nullus homo est animal. sed non primo. quia primo opponitur errori circa suum contradictorium. Sed hic sunt dubia. quia videtur quod fides infusa sit inutilis et superflua. ex quo sufficit fides acquisita. Secundum quia sicut fides acquisita stat cum errore respectu alterius ita infusa. Tertium. quia sic vnus homo est fidelis. quia habet fidem circa vnum articulum: et infidelis: quia errat circa alium. Ad primum potest dici quod sicut sol tanquam causa particularis concurrat immediate cum omnibus istis causis secundis particularibus ad producendum suos effectus patet de igne hominis et asino. ita fides infusa est vnus habitus vltis vltimate calitatis inclinans immediate ad omnes actus respectu cuiuscumque articuli ad quos inclinatur fides acquisita que est necessaria rationi. Et ponitur illa fides infusa quia placet deo simul infundere principium quo inclinatur ad omnes tales actus. Ad secundum potest dici quod non stat cum aliquo errore. quia quilibet repugnat formaliter vel demeritorie. Ad tertium dico quod ille homo esset infidelis. quia caret fi

de infusa. Ad principale dico q̄ quā-
tus articuli sunt distincti. tamen fides in-
fusa est idem habitus vniuersalis respe-
ctu omnium.

Questio. viii.

¶ Trum quilibet actus assentien-
di habeat pro obiecto comple-
rum. q̄ sic. quia habitus assenti-
endi. z actus vterq̄z est veridicus. ergo
obiectum illoz est verum: sed tale est
solum complexum. ergo r̄. Contra.
idem est obiectum fidei z visionis. sed d̄
us est obiectum visionis. igitur z fidei.

Hic primo dicam de obiecto assen-
sus visionis in communi. secundo de ob-
iecto fidei. Circa primum dico q̄ a-
ctus assentiendi duplex est. sicut act⁹ sci-
endi est duplex vnus quo aliquid scitur
esse vel non esse. sicut scio q̄ lapis non ē
asinus. z tamen nescio: nec lapidem: nec
asinum. sed scio q̄ lapis non est asinus.
Similiter assentio q̄ homo est animal.
Alius est actus quo aliquid scitur. ita q̄
actus sciendi referatur ad aliquid. Isti
actus distinguuntur. patet per separabi-
litatem eozum. Loquendo de primo
assensu. dico q̄ ille actus non habet cō-
plexum pro obiecto. Tuz quia ille act⁹
potest esse per solam formationem com-
plexi sine omni apprehensione complexi.
z ita sic non erit actus assentiendi com-
plexo. Tum quia latcus sciens q̄ lapis
non est asinus: nihil cogitat de propositō-
ne. z per consequens non assentit. ppositi-
oni: licet assentiat z sciat q̄ ita est in re
vel non est mediante propositiōe for-
mata in intellectu. tamen hoc non perci-
pit. sed ille actus habet res extra pro ob-

iectis. puta lapidem z asinum: z tam̄ nec
lapis est scitus nec asinus. sed scitur q̄ la-
pis non est asinus. Et si queras vtruz
aliquid sciat illo actu. Dico proprie lo-
quendo q̄ non debet dici q̄ aliquid sci-
tur illo actu. sed q̄ illo actu scitur q̄ la-
pis non est asinus. iste actus equinalet q̄
tum ad multa alicui complexo quo ali-
quid scitur. Si dicas impossibile est q̄
intentio sit nihil in mente z tamen q̄ il-
la intelligatur. Respondeo. q̄ per tales
assensuz apprehendo res ad extra. quia
omnis assensus est apprehensio. z non
econuerso. Sed loquendo de secun-
do actu sciendi seu assentiendi. dī⁹ q̄ talis
actus assentiendi proprie est actus com-
plexus habens pro obiecto complexum
quia ille actus est quo aliquid veruz sci-
tur res autem extra non scitur. non enīz
scio lapidem vel asinum. Et de illo actu
loquuntur communiter philosophi.

Dicunt enim q̄ effectus demonstra-
tionis est habitus conclusionis. z per cō-
sequens actus correspondens habitui est
cōclusionis tanq̄ obiecti. Dicunt eti-
am philosophi q̄ nihil scitur nisi veruz
z loquuntur de notitia complexa. Itē
q̄ scientia demonstratiua ex primis est
z veris. ergo solum verum est obiectum
scientie. Si queras quis illoz actu-
um est prior. Potest dici q̄ ille act⁹ q̄
aliquid scitur esse vel non esse est pri-
or vt communiter. quanuis alius non
necessario presupponat eum. Si dicat:
q̄ frustra ponitur secundus actus ex
quo primus sufficit. Dico q̄ non poni-
tur frustra: sed pouitur ex perfectione
potentie intellectiue: in plures perfe-
ctiones siue operationes que p̄nt vnū
actū formare p̄ aliū. sic ut non tm̄ po-

test in no^m incōplexā. Circa 2^m ar/
ticulū dico iuxta predicta: q^d duplex est
actus fidei. vnus quo creditur q^d ali/
quid est vel aliqd est tale: puta q^d deus ē
tres p^o. vel deus est incarnatus. Alius
quo creditur aliquid: ita q^d actus credē
di referatur ad aliqd. **Primo** loquen/
do de actu credēdi z habitu. dico q^d de
vi. ser. debet dici q^d nihil creditur illo
actu sicut nihil scitur actu sciendi. sic ac/
cepto: sed tali actu creditur q^d deus est
tres persone. tñ obiectū eius illo mō q^o
habet obiectū est deus. Sed loquendo
de actu z habitu scōdo illi habent p ob/
iecto cōplexū: puta articulū. q^d sic nihil
creditur nisi verū z per p^{ri}s cōplexū. Et
si queras quē articulū habet fides p ob/
iecto. Dicitur q^d vna fides acquisita h^z
vnu arti^m p obiecto. z alia habet aliūz:
sed fides infusa que est vna numero h^z
alios articulos fidei p obiectis imedia/
tis. quia est habitus v^lis mō predicto.
sed hic sunt aliqua dubia. quia videt^r q^d
assensus in cōi nō habeat cōplexū p ob/
iecto. Tum quia intellectus nō assentit
nisi cognito. pōt aut assentire formata
propōne sine oī alia cognitōne p^opositio/
nis. Tū q^d tunc fides q^d nūc est: z in vete/
ri lege nō eēt: eiusdē rōis: q^d obiecta sūt al/
terius rōis. quia tunc de futuro: nunc
de preterito. Tum quia assensus respec/
tu cōplexi presupponit assensum respec/
tu r^{ati}. quia cōplexū cōponitur ex cogni/
tionibus rerum. Scōm dubiū est de
fide q^d nō habeat cōplexum pro obiec/
to. tum quia credo in deū patrē: z nō in
hoc cōplexum. deus est pater. tum quia
fides z visio habent idē obiectū d^z aut
est obiectum visionis. tum quia hoc cō/
plexum ī mēte deus est trinus: z res signi/
ficata distinguuntur. ergo habent distin-

ctum assensum. **Iusta** alia sunt p^{ri}ma
conclusionē. **Ad** primū dico. q^d cō/
cludit de assensu. primo^o accepto. nō 2°
mō. **Ad** aliud concedo conclusionem
de fide acquisita que variatur p^o p^opositio/
nes de preterito z futuro. non aut de
infusa. **Ad** aliud dico q^d assensus. 2°
presupponit primū. nō tñ necessario **Ad**
2^m dubiū dico. q^d oīa illa argumenta z
consimilia procedunt de fide primo^o ac/
cepta z nō 2°. **Ad** principalia p^{ri} ex/
dictis.

Questio nona

Trum spes sit virtus distine/
ta a fide z charitate. q^d non.
quia spes aut est habitus in/
tellectus aut voluntatis. Si intellectus
tunc est fides. quia sufficit p^{ri} intellectu
Si voluntatis: tunc est charitas. **Ad**
oppositū. quia ap. ad co. i. 3. ponit q^d di/
stinguntur. **Ad** questionem dico q^d dis/
tinguntur. p^{ro}batur p^{ri} auctoritatē aposto/
li prealegatā. Sed hic sunt aliqua
dubia. **Primo** quō spes distinguitur
a fide z charitate. **Primo** est de eius obie/
to. **Ad** primū dico q^d actus spei ē ac/
tus voluntatis presupponēs tam actuz
credendi q^d actū desiderandi. Et distin/
guitur ab vtroq^z. q^d em^o distinguitur ab
actu desiderandi patet. q^d stet in aliquo
h^{ab} actus desiderandi z non credat asse/
qui desideratū: tunc non sperat. sed stan/
te desiderio. si credat assequi desideratū
statim sperat. Similiter distinguitur ab
actu credendi. quia si quis credat aliqd
bonū z non desideret illud non erit spes
sed si stante actu credendi sequatur desi/
deriū: statim seq^z spes. sed q^d actus spei di/
stinguatur ab vtroq^z p^{ri}uncti nō pōt eui/
denter sciri nisi per experientiam. **Si**

queras qual' est ille actus. dico q' nec est
 actus volendi: nec credendi: s; est vnus actus
 naturalis catus ab actu credendi et ab a
 ctu desiderandi coniunctim: et pot' ab illis
 separari p' potentia diuinam non naturaliter
 Ad 2m dico q' sicut timor est respectu
 mali futuri ita q' creditur v' dubitatur
 ee malum futurum. qd malum est nolitur
 et tunc catur in voluntate actus timoris
 naturalis qui h3 malum futurum p' obie
 cto. ita qn' creditur aliqd bonum ee fu
 turum qd bonum desideret catur naturalis
 actus spei. qui h3 p' obiecto bonum fu
 turum. Spes aut' que est virtus theologica
 h3 p' obiecto futuram beatitudinem ho
 mini pferendam. Ad argumentu pri
 cipale dico q' est habitus voluntatis di
 stinctus a charitate. sed hoc non pot' p'
 bari nisi per experientiam.

Questio decima

Vtrum beata virgo potuit stetit
 se in peccato originali tm p' in
 stans. q' sic. q' non includit con
 tradictionem q' stetit. 5o potuit stetit.
 Contra. tunc instans eet immediatus
 instans: q' pctm illud et gra non fuissent i eo
 de instans. 5o in a' no mediato. q' tunc in
 tpe mediato nec fuisset in pcto nec i gra
 qd e falsum. Dic p' videndum e quid est
 pctm originale. 2o quo delet. 3o ad qoez
 Circa p'm dico. alr e loquendum de pcto
 originali de facto: et alr de possibili. De
 facto di' q' fm Aug. de conceptu virgini
 li pctm originale no est aliqd posituum
 in aia sed tm est caren' iusti' debite. Et
 fm hoc dico q' iusti' originale dicit aliqd
 absolutu supadditu hoi in puris natu
 ralibus existenti. S; loquendo de pec
 cato originali de possibili. dico q' potuit
 fieri p' potentia absolutam: q' peccatu ori

ginale nullius diceret carentiam. nec boni
 naturalis: nec supernaturalis. Nec debitum hndi
 aliqd: sed solum q' aliqs ppter demerituz
 pcedens in alio sit indignus vita eterna.
 Ad pbo. q' aliqs exis in puris natura
 lib' pot' acceptari a deo. et pot' ds ordina
 re q' ipso faciente p' pceptum diuinum ipe
 sit indign' acceptatoe dina cum oibus
 postremis suis. Tunc descendens a tali
 peccante e in peccato originali. q' e indi
 gn' acceptatoe dina: et tm non caret ali
 q' iusti' creata. q' non tenet ad aliquam
 iusticia: nisi ad illa quas hnt p' suos qn'
 fuit deo acceptus. sed tunc p' non hnt
 nec tenebat h're. 5o nec filius. Ad re
 rea aliqs pot' ee in pcto actuali sine oi
 caren'. 5o peccatu originale posset dici
 no accepta' dina ppter aliqd demerituz
 pcedens in a'. Circa 2m di' q' pecca
 tu originale de facto non delet nisi p' gra
 tiam creatam. qd dico ppter auctoritates
 sanctorum. Posset tm alr deleri p' diuinam
 potentia absolutam. q' ds posset ordinare
 si placeret sibi q' homo no obligaret ad
 hndum illa iustitiam. et q' ei' carentia no
 sibi imputaret. et hoc posset sine oi infusioe
 gre. nec illud includit aliquam p'dictioez
 Circa 3m di' primo q' si placeret do
 delere culpam originale p' non imputa
 tionem et non obligatoem ad illa iusticiam
 posset tunc beata virgo stetit in pecca
 to originali tm p' instans. q' nullam con
 tradictionem includit: q' in prim' instan
 ti sit debitor iusti' originalis. et tm in nul
 lo instans p'. velit ds exigere ab ea illam
 iusticia. sine imputare sibi carentia iusti'
 ad culpa. Et accipio hic imputare large
 put imputat peccatu originale. q' p' se
 loquendo nullu peccatu alicui imputat
 nisi qd est in eius ptate. hoc patet q' nul
 lam p' tradictionem includit q' deus nolit i
 f

aliquo instati p^o p^m instans si p^oseueret i
 vita punire eam p^o delicto pentum. 5° nō
 est p^otradictio q^o peccatū originaire sic re-
 maneat tm p^o instās. It^o fideo dico q^o si de-
 leat peccatū originaire p^o grām creataz z
 grā sit indissibilis. ita q^o non pōt acqri p^o
 motum: nō potuit stare in peccato origi-
 nali tm p^o instās. q^o hoc includit p^otradi-
 ctōem. Cuius rō est. q^o omē indissibile
 h^oz primū instans sui eē. 5° cum peccatū
 z grā non possunt eē in eodem instati p^o
 ter p^otradictōem: o^o q^o sint in diuersis. nō
 instantibus mediatis. q^o tunc in tpe me^o
 nec eēt in peccato nec in grā. 5° in imme-
 diatis q^o est contradictio. Tertio di-
 co q^o si grā sit dissibilis in infinitum: ita q^o
 possit induci p^o motum. tunc nō includit
 p^otradictionem q^o stet in peccato origina-
 li tm p^o instans z nullo instati p^o. careat
 omī pte grē: sicut non includit contradi-
 ctionē q^o aliquid careat albedine in vno
 instati vel aliq^o pte loci careat: z q^o in n^o-
 lo instati p^o careat oī pte albedinis vel
 omni pte illius loci. Et fm hoc oportet
 dicere q^o adquisitio charitatis ē vere mo-
 tus. z non creatio. pprie dicta. q^o nis pos-
 sit dici creatio p^o tanto q^o a solo deo pōt
 creari. Ad principale p^o ex dictis q^o si
 originaire peccatū deleat per grām indi-
 uisibilem: non potuit stesisse in originali
 peccato p^o instans tm.

Questio. xi.

Trū in beata virgine fuerit fo-
 mes peccati. q^o sic. q^o omīs con-
 ceptus in peccō originali h^oz fomi-
 tem peccati. sed beata virgo est hmōi. 5°
 Contra. nulla fuit in ea inclinatio ad
 peccatū. igr. Sic primo videndus est
 q^o est fomes. 2° ad qōnem. Circa pri-
 mum dico. q^o fomes est quedā qualitas

carne morbida inclinans appetitū sensi-
 tiuum ad actū deformē viciosum in ha-
 bente vsum rōnis. q^o sit q^olitas: patet q^o
 non ē substantia: z hoc est manifestū cum
 non sit in xpo: nec in beatis. Nec est ap-
 petitus sensitiu^o p^opter eandem cām. q^o
 talis appetitus est in xpo. Nec act^o ap-
 petitus sensitiui. q^o fomes manet frequē-
 ter sine tali actu. p^oz tā in dormiēte q^o in vi-
 gilante. Simlr q^o sit q^olitas patet: q^o reci-
 pit magis z minus. q^o vnus hō plus in-
 clinatur ad actū viciosum q^o alius q^o sit
 q^olitas carnis patet. q^o nec est habitus
 nec accidēs intellect^o: nec volūtatis. nec
 appetit^o sensitiui: sicut p^oz inductiue. q^o sit
 morbida p^oz. q^o non inclinatur ad actū nisi
 post peccatū. Nā n̄ erat in primis penti-
 bus ante peccatū sed p^o. q^o post peccatū
 deus dimisit Aldam cāis naturalib^o. Et
 ille forte induxerunt talem qualitātē: q^o
 inclinatur ad actū viciosum p^otra iudici-
 um rōnis in hōte vsum rōnis. Circa
 2^m dico q^o beata virgo non habuit talē
 fomitem peccati. q^o nec vigilando nec
 dormiendo habuit aliquem turpē actū
 vel deformem: nec aliquam qualitatem
 iuclinantem ad talem actū viciosum:
 sed hoc per rōnem p^obari non potest. sed
 tm per auctoritatez scripture. S^o hic
 sunt dubia. Primum est: que qualitas est
 talis fomes peccati: z vbi est subiectiue:
 vel in carne vel in appetitu sensitiuo. 2^m
 est q^o fomes peccati fuit extinctus in be-
 ata virgine. Ad primum pōt dici sicut
 de infirmitate. q^o infirmitas aliq^o causa-
 tur ex ip^oportione humorū: immo est ip-
 sa imp^oportio: aliq^o ex putrefatōe hu-
 morū catur aliqua qualitas. z humor
 corrupt^o qui est infirmitas. Eodem mō
 potest dici q^o illa qualitas est aliquis hu-
 mor. vel humores qui generantur p^o cās